

A szakképzett pályakezdők munkaerőpiaci pályájának követése – 2020

SZAKKÉPZÉS_2020

Budapest, 2020. május

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2020. január 30-án létrejött szerződés biztosította, amely szerződés előzménye a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, valamint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara között megkötött NFA-KA-ITM-16/2019 iktatószámú támogatási szerződés.

A matematikai-statisztikai elemzést készítette és a tanulmányt írta:

Bacsák Dániel
Csányi Veronika
Nábelek Fruzsina
Nyíró Zsanna
Széll Krisztián

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: fuzsina.nabelek@gvi.hu

A kézirat lezárva: 2020. május 29.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: +36 (1) 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	8
Bevezetés.....	17
1. Az adatfelvétel jellemzői	20
2. A 2018/19-es tanévben szakmát szerzettek pályájának alakulása.....	21
2.1. A minta jellemzői, a megkérdezettek jellemzői	21
2.2. A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza	26
2.2.1. A jelenleg tanulók jellemzői.....	29
2.2.2. Az álláskeresési időszak jellemzői	33
2.2.3. A munkahellyel való elégedettség.....	37
2.2.4. A szakképzés hasznosulása a munkahelyen.....	39
2.2.5. Szakmából való kilépés, kilépési arányok	41
2.3. A végzéskor megfogalmazott tervek megvalósulása.....	45
2.4. A szakképzésről alkotott vélemény	52
2.5. Migráció, mobilitás	54
2.6. Jövőbeli tervek.....	55
3. A 2017/18-as tanévben szakmát szerzettek pályájának alakulása.....	59
3.1. A munkaerőpiaci státusz változása a tavalyi évhez képest	63
3.2. A tanulmányokat folytatók pályájának alakulása	65
3.3. A dolgozók pályájának alakulása.....	68
3.3.1. A tavalyi év folyamán dolgozók pályájának alakulása	68
3.3.2. A jelenleg dolgozók pályájának alakulása.....	71
3.4. A munkanélküliek pályájának alakulása	75
3.5. A szakképzettek véleménye az előmenetelükhöz szükséges tényezőkről.....	78
3.6. Külföldi munkavállalási szándék.....	79
Következtetések.....	80

Ábra- és táblázatjegyzék

1. táblázat: A kutatás adatfelvételei, 2018-2020.....	18
2.1.1. ábra: A megkérdezettek anyjának és apjának iskolai végzettsége, (százalék), 2020, N=3946-4079	22
2.1.2. ábra: A megkérdezettek apjának munkaerőpiaci státusza, százalék, 2020, N=404923	
2.1.3. ábra: Az átlagos tanulmányi átlag az általános iskola 8. osztályának végén az apa iskolai végzettsége szerint (osztályzat), 2020, N=3087-3571	24
2.1.4. ábra: A legalább egy idegen nyelven magukat megértetni tudó végzettek aránya az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=3932	25
2.2.1. ábra: A 2019-ben végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=4 355.....	27
2.2.2. ábra: A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=3 554.....	28
2.2.1.1. ábra: A jelenleg tanulók képzésének típusa a szerint, hogy milyen típusú osztályban végeztek korábban (százalék), 2020, N=1 101	30
2.2.1.2. ábra: A jelenleg tanulók képzésének típusa az apák iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=1 124.....	31
2.2.1.3. ábra: A jelenleg szakmát tanulók aránya a különböző szakmacsoportokban (százalék), 2020, N=1 217.....	32
2.2.2.1. ábra: A jelenlegi munkahely megtalálásának módja a dolgozók körében (százalék), 2020, N=2 500.....	34
2.2.2.2. ábra: A családtagok segítségével és a tanuló szerződés alapján elhelyezkedők aránya szakmacsoportok szerint (százalék), 2020, N=2 209.....	35
2.2.2.3. ábra: Az álláskeresés átlagos időtartama (hónap) szakmacsoportok szerint, 2020, N=2 185.....	36
2.2.3.1. ábra: A munkahellyel való átlagos elégedettség egy 1-től 5-ig terjedő skálán (átlag), 2020, N=2 420–2 493	37

2.2.3.2. ábra: A fizetéssel való átlagos elégedettség egy 1-től 5-ig terjedő skálán szakmacsoportonként (átlag), 2020, N=2 188	38
2.2.4.1. ábra: A munkahelyen megtanult egyes tulajdonságok, készségek – említések aránya (százalék), 2020, N=2 425.....	40
2.2.4.2. ábra: Azok aránya szakmacsoportonként, akiknek konkrét feladatokat, feladatcsoportokat kellett elsajátítaniuk a munkahelyükön (százalék), 2020, N=2 143	41
2.2.5.1. ábra: A kilépők aránya a valós munkakínálat mutatója szerint az egyes szakmacsoportokban végzettek között, 2020, N=2537	43
2.2.5.2. ábra: A kilépők aránya a két kilépési mutató és a végzett apjának iskolai végzettsége szerint, 2020, N=2575-3004.....	44
2.3.1. ábra: Az álláskeresés során preferált szakmatípusok (százalék), 2020, N=112-1718	46
2.3.2. ábra: A tervezett állás és az első munkahely szakmatípusa, 2019-2020, N=1116.....	47
2.3.3. ábra: A dolgozni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), 2020, N=720	49
2.3.4. ábra: A továbbtanulni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), 2020, N=399	49
2.3.5. ábra: A munka melletti továbbtanulást tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), N=641.....	50
2.3.6. ábra: A álláskeresés előre becsült és megvalósult időtartamának eltérése a megkérdezettek százalékában, 2020, N=586.....	51
2.3.7. ábra: Az érettségit tervező végzősök továbbtanulási iskolatípus szerint (fő), N=438	52
2.4.1. ábra: A szakképzéssel kapcsolatos állításokra adott osztályzatok (százalék), 2020, N=4328-4334	53
2.4.2. ábra: A szakképző iskolával és az oktatással kapcsolatos elégedettség (százalék), 2020, N=4342-4361	54
2.6.1. ábra: A megkérdezettek véleménye arról, hogy saját pályájuk, karrierjük szempontjából mennyire szükségesek az alábbi tényezők (százalék), 2020, N=2444-4364	56

3.1. ábra: A megkérdezettek anyjának és apjának iskolai végzettsége, százalék, 2020, N=663-669	60
3.2. ábra: A megkérdezettek apjának munkaerőpiaci státusza, százalék, 2020, N=677	61
3.3. ábra: A megkérdezettek munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=725.....	62
3.1.1. ábra: A megkérdezettek munkaerőpiaci státuszának változása 2019 elejéhez képest (százalék), 2020, N=725.....	64
3.2.1. A legutóbbi kérdés óta továbbtanulók megoszlása a képzés típusa szerint (százalék), 2020, N=331	65
3.2.2. A legutóbbi kérdés óta szakmát tanulók megoszlása a szakma jellege szerint (százalék), 2020, N=129.....	66
3.2.3. A jelenleg tanulók megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=163.....	67
3.3.1.1. Munkaerőpiaci státuszt érintő események bekövetkezése (százalék), 2020, N=725	68
3.3.1.2. A megkérdezettek megoszlása a szerint, hogy hány munkahelyük volt 2019 januárja óta (százalék), 2020, N=558	69
3.3.1.3. A megkérdezettek megoszlása a szerint, hogy milyen szakmában volt a munkahelyük/munkahelyeik 2019-ben (százalék), 2020, N=558.....	70
3.3.2.1. A jelenleg alkalmazottak megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=408	71
3.3.2.2. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok megoszlása a szerint, hogy hogyan találták jelenlegi munkájukat, (százalék), 2020, N=458.....	72
3.3.2.3. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok megoszlása aszerint, hogy mennyire elégedettek munkájukkal különböző szempontok mentén, (százalék), 2020, N=445-458	73
3.3.2.4. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok véleménye arról, hogy munkavégzésükben mennyire veszik hasznát annak, amit a szakképzés során tanultak, (százalék), 2020 N=458.....	74
3.4.1. A tavaly munkanélküliek megoszlása az ideai munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=86	76

3.4.2. A jelenleg munkanélküliek megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=65.....	77
3.5.1. ábra: A megkérdezettek véleménye arról, hogy saját pályájuk, karrierjük szempontjából mennyire szükségesek az alábbi tényezők, (százalék), 2020, N=529-725.	78

Vezetői összefoglaló

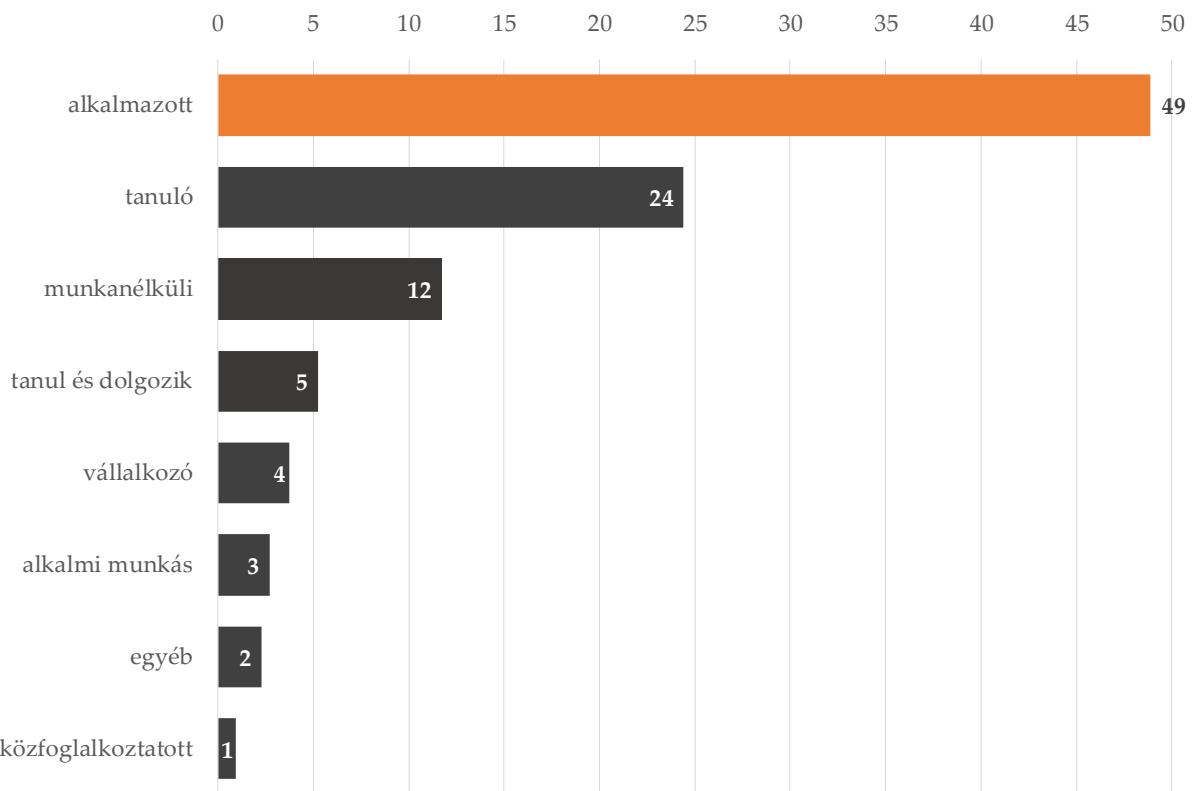
- Az MKIK GVI 2018-tól ún. pályakövetéses vizsgálat keretében vizsgálja a szakképzett pályakezdek munkaeerőpiaci helyzetének hosszabb távú alakulását. Ennek során egy adott évben végzős tanulókat a végzés várható évében az iskolában („iskolapados” adatfelvétel), majd az azt követő két évben évente keressük fel.
- Az új kutatási elrendezésnek megfelelően 2020 elején ismét felkerestük:
 - azokat a fiatalokat, akik 2019 tavaszán szakközépiskolai vagy szakgimnáziumi osztályban végzős tanulóként válaszoltak a kutatás első adatfelvételének kérdőívére. Esetükben idén az **első utánkövetés** valósult meg, a várható végzésük után 7-8 hónappal.
 - azokat a fiatalokat, akik 2018 tavaszán voltak végzősök és nem csak abban az évben, hanem a várható végzésük után 7-8 hónappal is válaszoltak már a kutatás kérdőívére. Esetükben idén a **második utánkövetés** valósult meg, a várható végzésük után 19-20 hónappal.
- Az MKIK GVI irányításával lezajlott kérdőíves adatfelvétel során 5114 szakképzett pályakezdek kerestek fel a kérdezőbiztosok telefonon 2020 év elején. Az első utánkövetés keretében 4364 fő, a második utánkövetés során 725 fő töltötte ki kérdőívünket. Tanulmányunk 2. fejezete az első utánkövetés, 3. fejezete a második utánkövetés eredményeit mutatja be.

A 2019 tavaszán végzős tanulók utánkövetésének eredményei

- A 2.1. fejezetben az első utánkövetés (2018/2019-es tanévben végzősök) keretében megkérdezettek alapjellemzőit vizsgáljuk. A válaszadók 65,4%-a férfi és 34,6%-a nő. Átlagos életkoruk 24 év. Többségük (68%) szakközépiskolai, 27%-uk szakgimnáziumi osztályban végzett. Érettségivel a válaszadók közel fele (44%) rendelkezik.
- A válaszadók közel háromnegyedének (68%) apja nem rendelkezik érettségivel, ez az arány 56% az anya esetében. A megkérdezett fiatalok legnagyobb részének szülei szakmunkásként dolgoznak.
- A megkérdezettek döntő többsége (80%) legalább egy idegen nyelven – jellemzően angolul – meg tudja magát értetni.

- A 2.2 fejezetben a megkérdezettek jelenlegi munkaerőpiaci státuszát vizsgáljuk. A 2019-ben végzettek több, mint hattizede (62%) dolgozik valamilyen formában jelenleg: 49%-uk alkalmazott, a vállalkozók, alkalmi munkások, közfoglalkoztatottak együttes aránya 3%, míg 5%-uk tanul és dolgozik egyszerre. A válaszadók csaknem negyede (25%) tanuló (úgy, hogy közben nem dolgozik). Több, mint minden tizedik (12%) megkérdezett munkanélküli. A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza nagymértékben összefügg a családi háttérükkel.

A 2019-ben végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=4 355

Forrás: KOVETES_1_2020

- A jelenleg is tanuló diákok többsége szakgimnáziumban (40%), valamint szakközépiskolában (29%) tanult tovább. OKJ-s képzésre, gimnáziumba, illetve egyetemre járók aránya rendre 13%, 9%, illetve 9%. A magasabb végzettségű szülők gyermekei nagyobb valószínűséggel tanulnak tovább felsőfokú intézményben, egyetemen. A végzés után továbbra is tanulók 41%-a tanul szakmát jelenleg.

- A dolgozók elsősorban (51%) családtagok, ismerősök segítségével találtak jelenlegi munkájukat, de minden tizedik (10%) válaszdó tanuló szerződés alapján tudott elhelyezkedni a jelenlegi munkahelyén.
- A jelenleg dolgozók háromnegyede (75%) kevesebb, mint egy hónapig keresett állást, mielőtt jelenlegi munkahelyén elhelyezkedett. Akik több, mint egy hónapig kerestek állást, átlagosan 3,3 hónap alatt tudtak elhelyezkedni jelenlegi munkahelyükön.
- A jelenleg dolgozó végzetek döntő többsége (86%) elégedett munkahelyével. A válaszdók kiemelkedően elégedettek a munkatársaikkal, míg legkevésbé a fizetésükkel és az előrelépési lehetőségekkel elégedettek.
- A szakképzésben végzetek több mint negyede (28%) érzi úgy, hogy mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult, egyötödük (19%) viszont úgy gondolja, egyáltalán nem hasznosítja a munkahelyén ezt a tudást. A megkérdezettek csaknem háromnegyede (73%) szerint a szakképzés után a rutint kellett elsősorban megszerezniük a munkahelyükön.
- A szakmából való kilépési arányokat két mutató segítségével vizsgáljuk. A valós munkakínálat mutatója szerint 2020-ban a szakképzett fiatalok közel háromnegyede (69,5%) képezte részét a szakmájára vonatkozó munkakínálatnak és 30,5%-uk hagyta el ezt a munkaerőpiacot. A társadalmi hasznosság mutatója szerint a végzetek 70,8%-a használta valamilyen formában a megszerzett szakmáját, míg 29,2%-uk nem használta szakmáját.
- A 2.3. fejezetben a szakképzett pályakezdők jövőre vonatkozó terveit és azok megvalósulását vizsgáljuk. Még a végzésük évében megkérdeztük a fiatalokat arról, hogy milyen szakmában terveznek majd elhelyezkedni. A válaszdók legfeljebb három szakmát adhattak meg, és azt is megjelölték, hogy ezek a szakmák megfelelnek-e annak a szakmának, amit tanulnak. Az elsősorban preferált állásra jellemző, hogy az éppen tanult szakmájukban keresnek munkát a szakképzett pályakezdők, de itt is számottevő, 11%-os a teljesen eltérő szakmában állást keresők aránya. A második, illetve harmadik preferencia esetében azonban a válaszdók jelentős része szeretne teljesen eltérő szakmában állást találni. Ez felhívja a figyelmet a szakképzettek szakmaváltásának munkaerőpiaci jelentőségére, és a későbbiekben szükséges továbbképzés és átképzés fontosságára,

amelyhez megfelelő szintű általános kompetenciák (írás, olvasás, számolás) szükségesek.

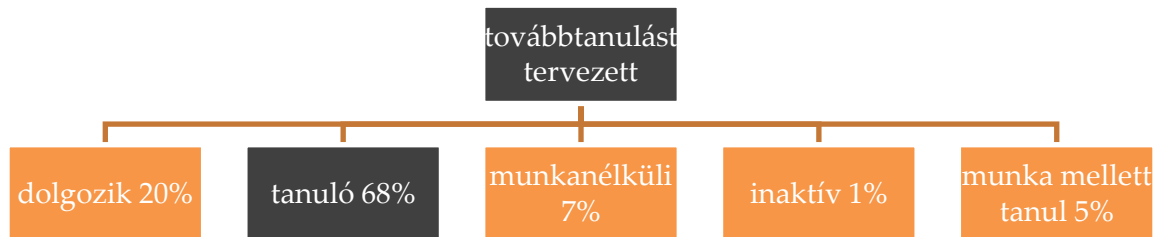
- A végzettek 59%-a a kérdezéskor tanult szakmájában helyezkedett el első munkahelyén. Azonban azok közül, akik teljesen eltérő szakmában terveztek dolgozni, 39% később tényleg a tanulttól eltérő szakmában dolgozott. Emellett a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű betanított munkát végzők is számottevő arányban (13%) jelennek meg a szakképzett pályakezdők között. A szakképzettek körében gyakran előforduló szakmaváltás tehát itt is tetten érhető, mely felhívja a figyelmet a munka során történő átképzés, továbbképzés és az ezt biztosító tanulási készségek fontosságára.
- Ha a végzősök szakmaszerzés utáni időszakra vonatkozó terveit összevetjük a későbbi munkaerőpiaci történetükkel, azt láthatjuk, hogy a kizárólag munkára, illetve a csak továbbtanulásra vonatkozó tervek nagy részben megvalósultak, a munka melletti továbbtanulás tervei azonban az esetek jelentős részében kizárólagos alkalmazotti, illetve tanulói státuszhoz vezettek.

A dolgozni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), N=720

Forrás: KOVETES_1_2020

A továbbtanulni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), N=399

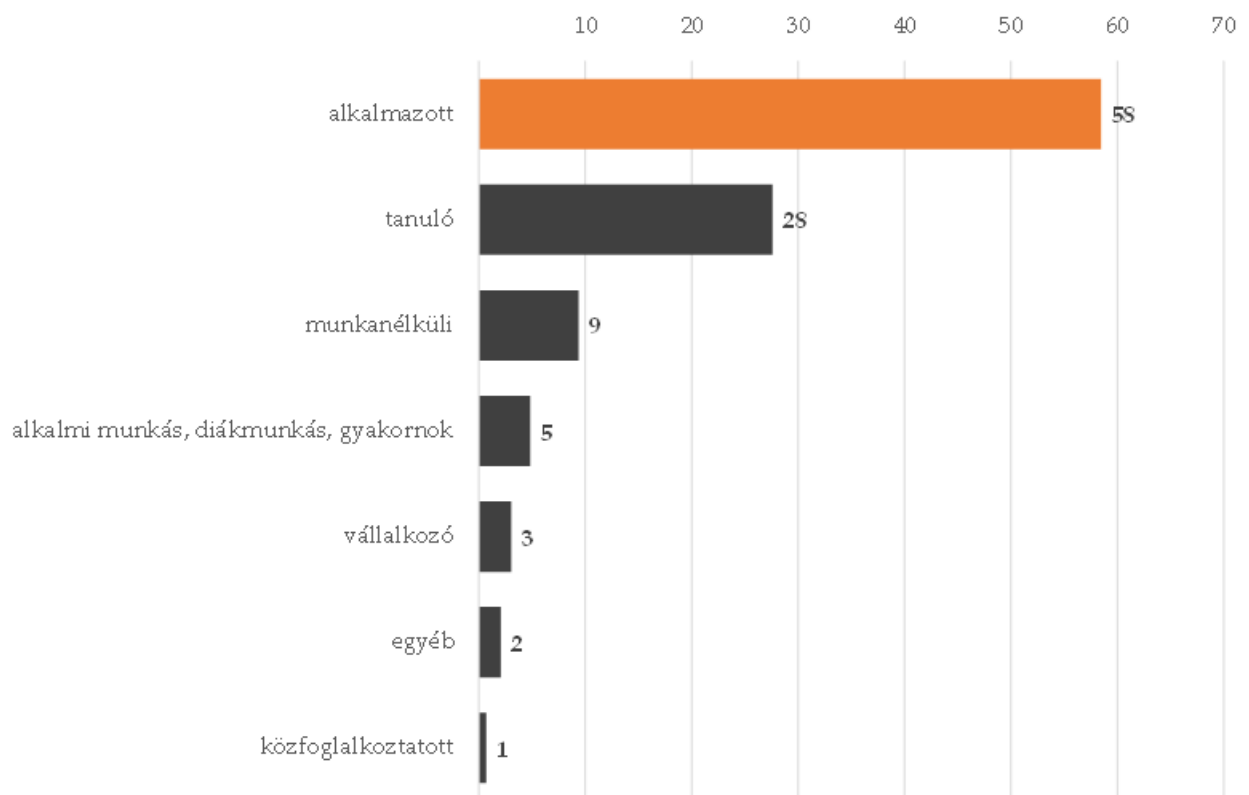
Forrás: KOVETES_1_2020

- Továbbtanulási terveiket a szakképzésben végzős diákok többé-kevésbé meg tudják valósítani, akár érettségizni szeretnének, akár további szakmatanulást, vagy felsőfokú tanulmányokat terveznek.
- A 2.4. fejezet eredményei szerint a pályakezdő szakképzettek szakképzésről alkotott véleménye a várható gyors munkaerőpiaci elhelyezkedés szempontjából a legpozitívabb, míg legkevésbé egy jól fizető állás megszerzésében bíznak az egykori diákok. A képzés kapcsán a leginkább a megtanulható szakmai ismeretek tekintetében elégedettek a pályakezdő szakképzettek, míg legkevésbé az iskolák felszereltségével vannak megelégedve. Összességében elmondható, hogy a megkérdezettek képzésről alkotott véleménye döntően pozitív, az összes vizsgált mutató esetében 60% feletti azok aránya, akik inkább, vagy teljes mértékben elégedettek a képzéssel az adott szempontból.
- A 2.5. fejezet a megkérdezettek migrációs tervire tér ki. A válaszadók 7%-a tervezi, hogy a következő 12 hónapban hosszabb időre elköltözik egy másik országba. A külföldi költözést tervezők között a legnépszerűbb célországoknak Németország, Ausztria és Nagy-Britannia tekinthetőek.
- 2.6. fejezetben a szakképzésben résztvevők jövőbeli terveivel foglalkozunk részletesebben. A válaszadók többsége úgy véli, saját pályája alakulása szempontjából kiemelkedően szükséges, hogy jobban beszéljen idegen nyelveken, illetve, hogy letegye az érettségi vizsgát (azok esetében, akik ezt még nem tették meg).

A 2018 tavaszán végzős tanulók utánkövetésének eredményei

- A második utánkövetéssel (2017/2018-as tanévben végzősök) elért válaszadók 68%-a férfi, 32%-a nő. A megkérdezettek átlagéletkora 21 év. A megkérdezettek közel háromnegyedének (91%) apja nem rendelkezik érettségivel, az anya esetében ez az arány 84%. A fiatalok többségének anyja és apja szakmunkásként dolgozik.
- A megkérdezettek 58%-a jelenleg alkalmazott, több, mint negyedük (28%) tanuló, közel tizedük (9%) munkanélküli, 5%-uk alkalmi munkás, gyakornok, illetve diákmunkás, 3%-uk pedig vállalkozó. (A többi kategóriába a válaszadók csekély hányada sorolható.)

A megkérdezettek munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=725

Forrás: KOVETES_2_2020

- A követéses adatfelvétel egyik fő előnye, hogy lehetőséget biztosít arra, hogy megvizsgáljuk, hogyan változott a fiatalok munkaerőpiaci státusza tavalyi helyzetükhöz képest.
 - A 2019 elején alkalmazotként dolgozó megkérdezettek 85%-a 2020 elején is alkalmazott volt, 7%-uk munkanélkülivé vált. Vagyis a fiatalok döntő többsége meg tudta tartani alkalmazotti státuszát az elmúlt egy év során.
 - A tavaly munkanélküli státuszúak közel fele (47%) idén már alkalmazotként dolgozott, harmaduk (33%) még mindig (vagy újra) munkanélküli, 8%-uk alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok, 7%-uk pedig tanuló lett. Tehát a többség ki tudott lépni a munkanélküliségből, ugyanakkor jelentős azok aránya is, akiknek ez nem sikerült.
 - A 2019 elején tanuló státuszúak több, mint fele (59%) továbbra is tanuló maradt, negyedükből (24%) alkalmazott, 7%-uk tanuló és egyszerre alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok lett.
 - Azok, akik tavaly egyszerre voltak tanulók és alkalmazottak többségében (48%) alkalmazottá váltak idén, ötödük (21%) kizárólag tanuló lett, közel tizedük (9%) munkanélkülivé vált, 9%-uknak nem változott a munkaerőpiaci státusza, 7%-uk tanuló és egyszerre alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok lett.
- Az eredmények szerint jelentős azok aránya, akik tanultak az elmúlt egy évben: az összes válaszadó közel fele (46%), vagyis 331 fő vett részt valamilyen képzésben. Közülük csupán 19 fő olyan, akinek még ugyanaz a képzés van folyamatban, mint 2018-ban, a többiek új képzésben vesznek részt. Többségük szakgimnáziumban (35%) vagy szakközépiskolában (26%) tanult, illetve egyetemi képzésben (15%) vett részt. Nagyjából minden tizedik (12%) fiatal OKJ-s képzésben vett részt vagy gimnáziumban (11%) tanult az elmúlt egy évben.
- A megkérdezettek 28%-a az ideai adatfelvétel időpontjában, tehát 19-20 hónappal a várható végzés után is tanuló volt még. Összevetve a tavalyi évvel azt láthatjuk, hogy ezen tanulók 86%-a tavaly is tanuló volt, 6%-uk alkalmazott és tanuló, 4%-uk munkanélküli, 3%-uk pedig alkalmazott volt a tavalyi adatfelvétel időpontjában.
- 2019 januárja óta az összes megkérdezett 83,9%-a dolgozott, vagyis 608 fő. A többség (69%) egy munkahelyen dolgozott az elmúlt egy évben, azonban csaknem

minden harmadik (31%) megkérdezettnek kettő vagy több munkahelye is volt. Vagyis azt láthatjuk, hogy a megkérdezettek egy jelentős hányada viszonylag gyakran váltott munkahelyet 2019-ben. Az elmúlt évben a megkérdezettek több, mint negyedének (29,2%) volt olyan munkahelye, ahova korábban járt gyakorlati képzésre.

- Vizsgáltuk azt is, hogy milyen szakmában tudtak elhelyezkedni a szakképzett fiatalok. A válaszadók több mint felének (58%) volt a 2018-ban szerzett szakmájában munkahelye az elmúlt egy évben. További 13%-uknak pedig olyan munkája volt, ami ugyanabba a szakmacsoportba tartozik, mint a 2018-ban szerzett végzettsége. Viszont minden negyedik (27%) fiatalnak volt olyan munkája 2019 folyamán, amely teljesen eltérő szakma a 2018-ban szerzett szakmájához képest. 16%-uk pedig egyszerű betanított munkásként is dolgozott tavaly.
- Az összes megkérdezett 67%-a (483 fő) dolgozik jelenleg, döntő többségük (88%) alkalmazott, 7%-uk alkalmi munkás, 4%-uk vállalkozó, 1%-uk pedig közfoglalkoztatott. Az alkalmazottként dolgozók többsége (68%) tavaly is alkalmazott volt, 14%-uk tanuló, 10%-uk munkanélküli, 5%-uk pedig tanuló és alkalmazott volt az előző adatfelvételkor.
- A megkérdezettek többsége nagyon gyorsan el tudott helyezkedni: 71%-uk kevesebb, mint egy hónap alatt elhelyezkedett, közel ötödük (19%) egy-két hónap alatt szerzett állást, 6%-uknak három-négy hónapba telt munkához jutni, csupán 5%-uknak kellett 5 hónapot vagy annál többet szánnia az álláskeresésre.
- Az eredmények szerint a fiatalok többsége (59%) családtagok, ismerősök segítségével találta jelenlegi állását, a második leggyakrabban említett csatorna a tanulószereződés.
- A fiatalok döntő többsége elégedett jelenlegi munkatársaival, a munkavégzés körülményeivel, munkakörével, munkaidejével és a műszakbeosztásával, az előbbiekhöz képest kisebb részük elégedett a továbblépési lehetőségekkel és a fizetésével.
- A válaszadók csaknem negyede (25%) úgy véli, hogy szinte mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult, míg minden negyedik válaszadó (25%) úgy véli, hogy a szakképzés során tanultaknak egyáltalán nem veszi hasznát munkavégzésében.

- Vizsgáltuk, hogy a 2019-es év folyamán előfordult-e akár csak egy hónapig, hogy munkanélküliek voltak válaszadóink. Az összes megkérdezett 29%-a (213 fő) volt álláskereső munkanélküli hosszabb-rövidebb ideig a tavalyi év során. A döntő többség esetében a munkanélküliség csupán átmeneti állapot volt, azonban közel minden harmadik válaszadó hosszabb távon (4-12 hónap) érintett a munkanélküliségben.
- A tavalyi adatfelvételkor munkanélküliek kétharmadának (67%) 2020-ra sikerült kilépni a munkanélküliségből, azonban jelentős (33%) azok aránya, akik továbbra is munkanélküliek.
- Az összes megkérdezett 9%-a munkanélküli jelenleg. Több mint felük (57%) tavaly még nem volt munkanélküli, azonban nagyjából minden második (43%) fiatal tavaly is állástalan volt a kérdéses időpontjában.
- A megkérdezettek szerint szakmai előre menetelük szempontjából elsősorban arra van szükség, hogy jobban beszéljenek idegen nyelveket, és hogy szakmai továbbképzéseken vegyenek részt. Az érettségivel nem rendelkező válaszadók közel 60%-a szerint nagyon vagy inkább szükséges az érettségi megszerzése.
- A válaszadók 11%-a dolgozott már korábban külföldön, 8% kevesebb, mint három hónapot, és csupán 2% több mint fél évet. A válaszadók túlnyomó többsége (90%) nem szeretne hosszabb távra külföldre költözni a következő 12 hónapban sem, 8%-uk viszont szeretne más országba költözni, elsősorban Németországba, Ausztriába és az Egyesült Államokba.

Bevezetés

Az MKIK GVI 2009 óta minden évben kérdőíves felméréssel vizsgálja a szakképzett pályakezdők munkaerőpiaci helyzetét. E felmérések fontos pillanatképet rajzoltak arról, hogy mi történik a szakképzettekkel a végzés utáni időszakban (2009 és 2012 között 9 hónapos, 2013 és 2017 között 19 hónapos időtávon), a szakképzésből kikerülők közül hányan helyezkednek el a szakmájukban, hányan dolgoznak, és hányan tanulnak tovább. Vagyis ez a felmérés-sorozat a rövid távú munkaerőpiaci alkalmazkodás vizsgálatára alkalmas volt, azonban a munkaerőpiaci tendenciák hosszabb távú megfigyelésére kevésbé, mivel a felmérés során minden évben más-más tanulókat kérdeztünk meg. Ezt a módszert 2018-tól felváltotta az ún. pályakövetéses vizsgálat, amelynek során egy adott évben végzős tanulókat a végzés várható évében az iskolában („iskolapados” adatfelvétel), majd az azt követő két évben keressük fel. Így egy adott évi adatfelvétel során a tanulók mintája három részre oszlik:

1. hullám: az iskola utolsó évfolyamában tanulók;
2. hullám: az 1. hullámban válaszadók a várható végzés után 7-8 hónappal;
3. hullám: az 1. hullámban válaszadók a várható végzés után 19-20 hónappal.

E változtatással az MKIK egy hiánypótló vizsgálatot indított el. Egy olyan vizsgálatot, amely korábban nem létezett Magyarországon, de amely elengedhetetlenül szükséges a szakképzett pályakezdők hosszabb távú munkaerőpiaci helyzetének felméréséhez.¹

Az 1. hullám esetében a kérdezés célja a tanulók elhelyezkedési szándékainak felmérése és adatgyűjtés a pályakövetéses vizsgálat későbbi adatfelvételeihez. A 2. hullám esetében az adatfelvétel célja a munkaerőpiaci helyzet feltérképezése a várható végzés után 7-8 hónappal (munkaerőpiaci státusz, saját vagy eltérő szakmában való elhelyezkedés), a 3. hullám esetében pedig ugyanez a várható végzés után 19-20 hónappal.

Az új kutatási elrendezésnek megfelelően 2019 tavaszán szakközépiskolai vagy szakgimnáziumi² végzős tanulók körében készült egy adatfelvétel, majd 2020 elején ismét

¹ A pályakövetéses vizsgálat alapötlete és koncepciója Tóth István Jánostól származik, a szerzők ezúton mondanak köszönetet neki.

² A tanulmányban – ahol ettől eltérőt nem jelzünk – a középiskolák jelenlegi tanévben használt megnevezéseit használjuk. Azaz a korábbi szakiskoláknak a szakközépiskolák felelnek meg, a korábbi szakközépiskoláknak pedig a mai szakgimnáziumok.

felkerestük e diákokat.³ Jelen tanulmány az ő pályájuk kezdetét veszi górcső alá azt vizsgálva, hogy a várható végzés óta eltelt mintegy 7-8 hónap alatt beléptek-e a munkaerőpiacra vagy folytatták tanulmányaikat, valamint azt is megvizsgáljuk, hogy el tudtak-e helyezkedni saját szakmájukban.

Továbbá tanulmányunk azoknak a fiataloknak a pályáját követi, akik 2018-ban szakközépiskolában vagy szakgimnáziumban voltak végzősök, és a végzésük évében, illetve tavaly már válaszoltak a kérdőívünkre. E fiatalokat is igyekeztünk idén év elején ismét elérni és tájékozódni arról, hogy hogyan alakult a pályájuk a várható végzés után 19-20 hónappal.

1. táblázat: A kutatás adatfelvételei, 2018-2020

Évfolyam	Adatfelvétel éve		
	2018	2019	2020
2018-ban végzősök	iskolapados adatfelvétel	első utánkövetés	második utánkövetés
2019-ben végzősök		iskolapados adatfelvétel	első utánkövetés

A „Szakközépiskolai férőhelyek meghatározása a megyei fejlesztési és képzési bizottságok (MFKB-k) részére”⁴ című kutatási program 2008-ban indult el a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szervezésével és irányításával, a Munkaerő-piaci Alap anyagi támogatásával. A kutatási program 2009-ben kibővítve került megvalósításra, így ekkor nyílt először lehetőségünk a vállalati kereslet felmérése mellett a pályakezdő szakképzettek munkaerőpiacra történő belépésének feltérképezésére is. 2020-ban immár a tizenkettedik tanulói felmérést végeztük el.

A szakképzett pályakezdők körében végzett követéses vizsgálattól azt reméljük, hogy fontos információkat ad a szakképzési rendszerről, mivel a felmérés révén alkalmunk nyílik jobban megismerni a szakképzett fiatalok munkaerőpiaci pályájának kezdetét.

A szakképzésben részt vevő végzős fiatalok mintájának kialakításánál a sokaságból szakmacsoport és megyék szerinti arányok alapján vettünk mintát.

³ Utoljára pedig 2021 elején fogjuk felkeresni e diákokat.

⁴ 2013 előtt regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB-k)

Az adatfelvétel szakmai koncepciójának kialakítását, a mintavételt, a kérdőív összeállítását, az adatfelvétel szervezését és lebonyolítását az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete (GVI) végezte el. Az adatfelvétel eredményeit a GVI munkatársai elemezték.

1. Az adatfelvétel jellemzői

Az MKIK GVI irányításával lezajlott kérdőíves adatfelvétel során 5114 szakképzett pályakezdőt kerestek fel a kérdezőbiztosok telefonon 2020 elején.

Tavaly az „iskolapados” kutatás során 7535 végzős szakközépiskolás, illetve szakgimnazista tanulót értünk el, közülük 4712 fő adta meg saját és/vagy valamelyik szülőjének elérhetőségét (telefonszám és/vagy lakcím). Idén ebből a 4712 főből 1864 főt sikerült ismételen elérni telefonos megkeresés segítségével. E fiatalokkal a „K1” (1. követés) kérdőívet vettük fel. A kutatáshoz további 2500 olyan fiatallal is telefonos kérdőívet vettünk fel, akik az ISZIIR adatbázisa szerint 2019 tavaszán szakközépiskolában vagy szakgimnáziumban végzős diákok voltak, tehát ugyanabban az évben voltak végzősök, mint azok, akik az „iskolapados” kutatásban vettek részt. Annak érdekében, hogy az iskolapados és e felmérés adatai együttesen vizsgálhatóak legyenek, ezen fiatalok esetében a „K1” kérdőívet kiegészítettük néhány olyan kérdéssel, amely az „iskolapados” kutatás kérdőívében szerepelt. Esetükben a „K1” + retrospektív kérdőívet vettük fel.

Az elemzés során a fenti két almintát – összesen 4364 fő eredményeit – együttesen fogjuk vizsgálni az 2. fejezetben.

Az elemzés 3. fejezetében a 2018 nyarán szakközépiskolában vagy szakgimnáziumban végzős fiatalok pályájának alakulását vizsgáljuk. 2019-ben az első utánkövetés keretében 1864 fő töltötte ki kérdőívünket, közülük idén 725 fővel sikerült újabb kérdőívet kitölteni. E fiatalokkal a „K2” (2. követés) kérdőívet vettük fel.

2. A 2018/19-es tanévben szakmát szerzettek pályájának alakulása

2.1. A minta jellemzői, a megkérdezettek jellemzői

Ahogy az előző fejezetben láthattuk, összesen 4364 szakképző iskolát (szakközépiskolát vagy szakgimnáziumot) végzett fiatallal sikerült felvenni az első követéses kérdőívet 2020-ban

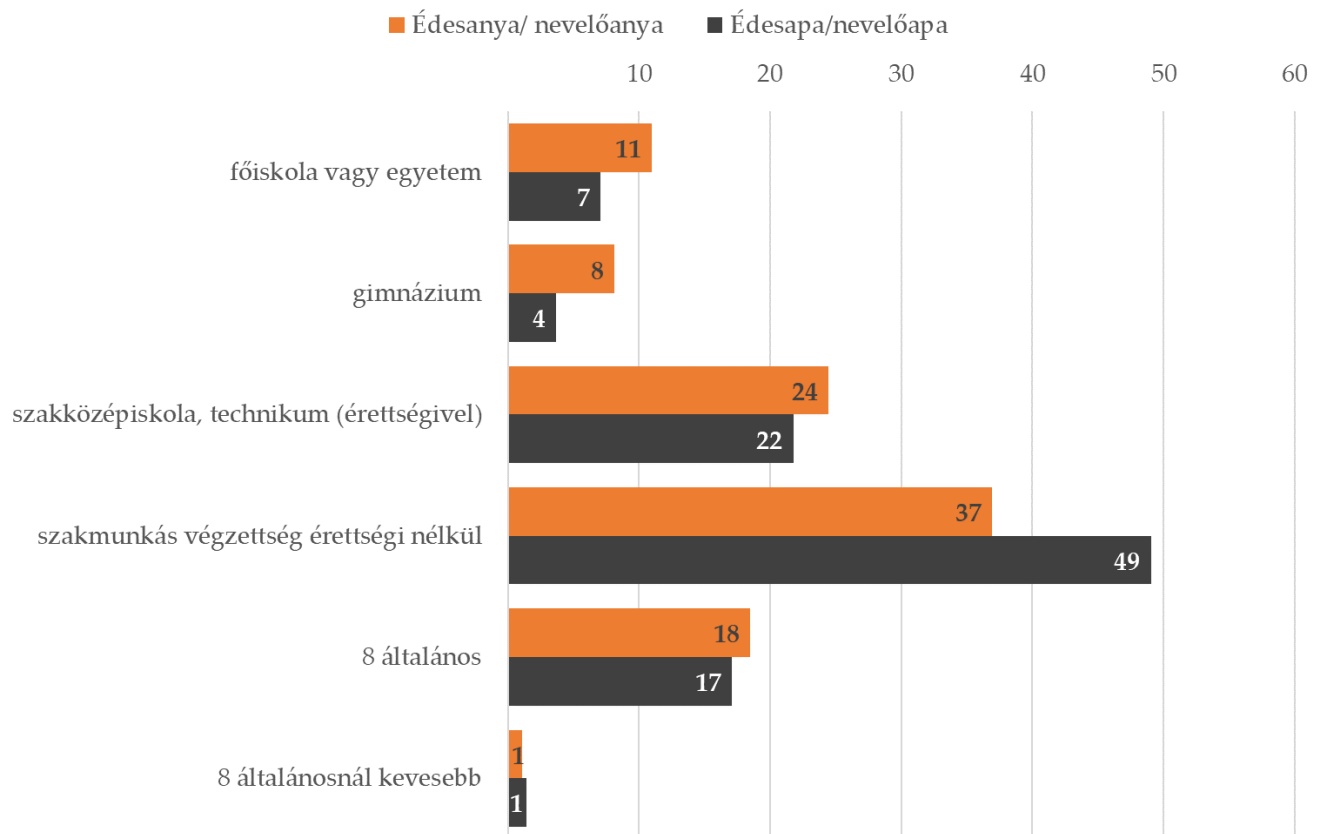
A mintába került válaszadók 65%-a férfi és 35%-a nő. A megkérdezettek 34%-a 19 éves vagy fiatalabb, 27%-uk 20 és 21 év közötti, 41%-uk pedig idősebb 21 évnél, átlagos életkoruk 24 év. Budapesten él a válaszadók 4%-a, egyéb városban lakik 55%-uk, 40%-uk községi lakos, és kevesebb, mint 1%-uk él külföldön. A megkérdezettek 68%-a szakközépiskolai, 27%-a szakgimnáziumi osztályban végzett. Érettségivel a válaszadók közel fele (44%) rendelkezik. Az 1905 érettségizett megkérdezettnek 58%-a szakgimnáziumban, 42%-a gimnáziumban szerezte érettségi bizonyítványát.

A tapasztalatok szerint a családi háttér jelentős hatással lehet a végzettek pályájára, ezért a megkérdezettek családi hátterét több kérdéssel is vizsgáltuk kérdőíveinkben. Egyrészt vizsgáltuk, hogy a megkérdezettek hány fővel élnek egy háztartásban. 30%-uk legfeljebb háromszemélyes háztartásban él, 32%-uk négyfős, 38%-uk pedig 4 főnél nagyobb háztartásban él. A megkérdezettek 86%-a együtt él édesanyjával, 3%-uk pedig nevelőanyjával. A válaszadók közel kétharmada (62%) él együtt édesapjával, míg minden hetedik (16%) fiatal nevelőapjával él. Nagyjából kétharmaduk (69%) lakik együtt testvérével, testvéreivel.

A megkérdezettek majdnem felének (49%) apja szakmunkás végzettségű (érettségi nélkül), 22%-uknak az édesapja vagy nevelőapja szakközépiskolát, technikumot végzett (érettségivel). Közel egyötödük (17%) apja 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Csekély hányaduk apja főiskolán vagy egyetemen (7%), illetve gimnáziumban (4%) végzett. Mindössze 1% azok aránya, akiknek az apja nem fejezte be a 8 általános iskolát. Összességében azt láthatjuk, hogy a válaszadók közel háromnegyedének (68%) apja nem rendelkezik érettségivel. A válaszadók 37%-ának anyja szakmunkás végzettségű (érettségi nélkül), az anyák 24%-a rendelkezik szakközépiskolai vagy technikai érettségivel, és 19%-uknak az anyja 8 általános iskolai végzettséget szerzett. Körülbelül 10%-uknak az anyja felsőoktatásban (főiskolán, egyetemen) vagy gimnáziumban végzett

(rendre 11% és 8%). 1%-uknak az anyja nem fejezte be a 8 általános iskolát. A megkérdezettek 56%-ának anyja nem szerzett érettségit.

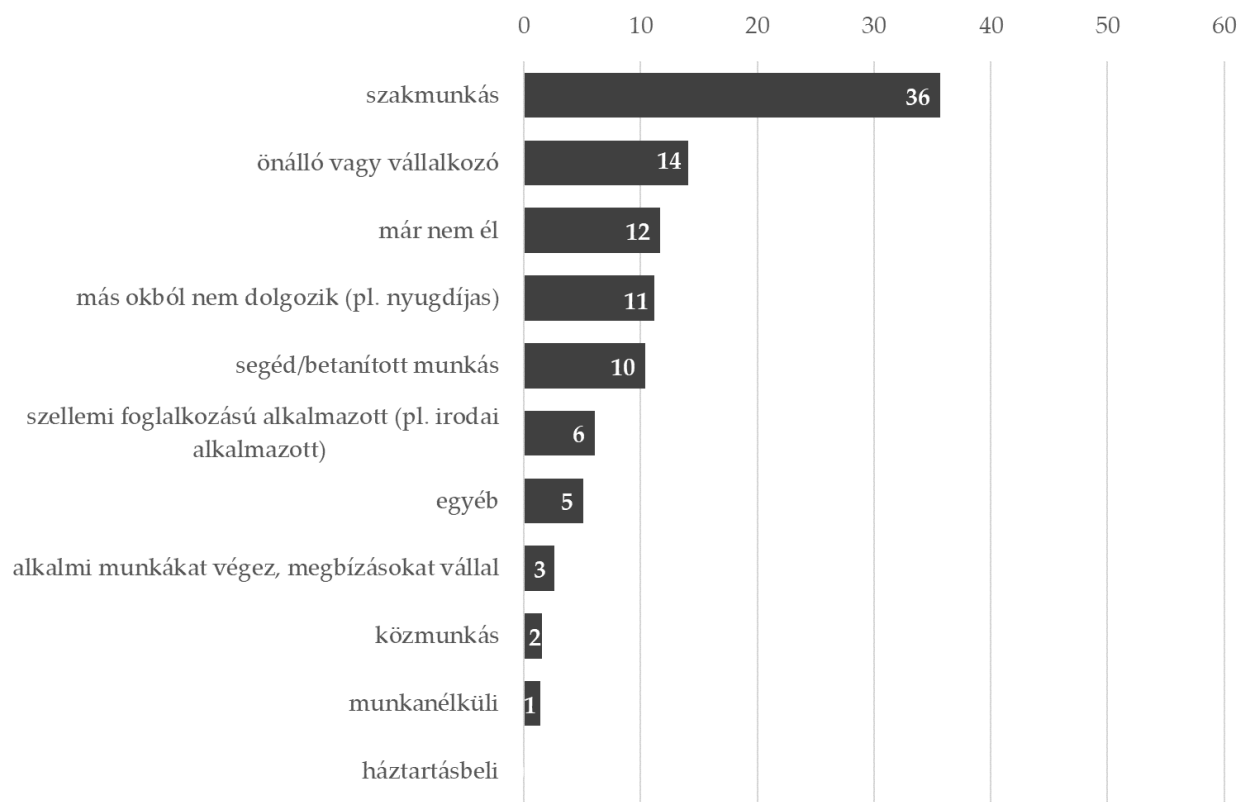
2.1.1. ábra: A megkérdezettek anyjának és apjának iskolai végzettsége, (százalék), 2020, N=3946-4079

Forrás: KOVETES_1_2020

Az apa munkaerőpiaci státusza kapcsán azt láthatjuk, hogy magas, 36%-os az aránya, akiknek apja szakmunkásként dolgozik. A megkérdezettek közel hetedének (14%) apja önálló vagy vállalkozó, 12% esetében az apa már nem él, 12%-uk apjuk egyéb okból nem dolgozik (pl. már nyugdíjba vonult). Minden tizedik megkérdezett édesapja vagy nevelőapja segéd- vagy betanított munkás. A válaszadók csupán 6%-ának apja szellemi foglalkozású alkalmazott. (A többi munkaerőpiaci kategóriába a megkérdezettek csekély hányadának apja sorolható.)

2.1.2. ábra: A megkérdezettek apjának munkaerőpiaci státusza, százalék, 2020, N=4049

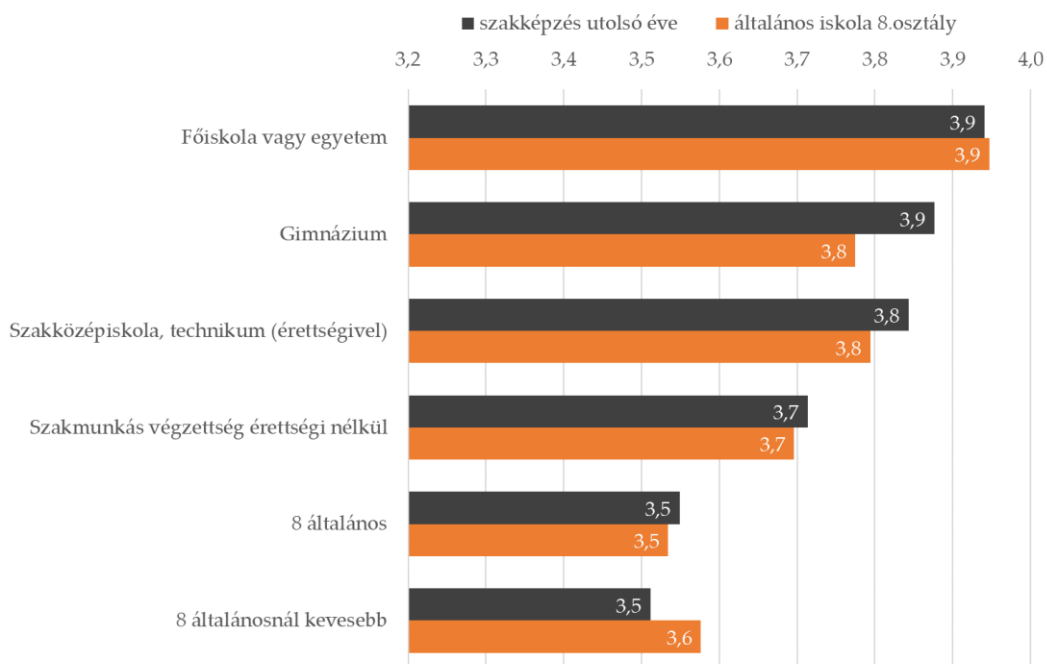
Forrás: KOVETES_1_2020

A válaszadók legnagyobb részének (27%) anyja szintén szakmunkásként dolgozik. Közel hatoduknak (15%) anyja szellemi foglalkozású, 13-13%-uké pedig segéd- vagy betanított munkás vagy egyéb okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas). 7%-uknak önálló vagy vállalkozó az édesanyja vagy nevelőanyja, 6%-uknak háztartásbeli, 5%-uknak pedig már nem él. (A többi munkaerőpiaci kategóriába a megkérdezettek csekély hányadának szülője sorolható.)

A kérdés kitért a végzetek korábbi tanulmányi eredményeire is. A megkérdezettek átlagosan 3,7-es tanulmányi átlaggal zárták az általános iskola 8. osztályát. Ez az érték az apa iskolai végzettsége szerint szignifikáns különbségeket mutat – megállapítható, hogy a legjobb átlagot a felsőfokú végzettségű (3,9) és a szakközépiskolát, technikumot vagy gimnáziumot végzett (3,8) apák gyermekei érték el. A tanulmányi átlagukat tekintve kis mértékben elmaradnak az előzőekhez képest a szakmunkás végzettségű (3,7), a 8 általánosnál kevesebb osztályt (3,6) végzett és a 8 általános iskolai végzettségű (3,5) apák gyermekei.

A szakképzés utolsó évében elért átlagos tanulmányi átlaga a diákoknak szintén 3,7 volt. A magasabb iskolai végzettségű apák gyermekei jobban teljesítettek a szakképzésben is, mint az alacsonyabb iskolai végzettségű apák gyermekei (lásd a 2.1.3. ábrát).

2.1.3. ábra: Az átlagos tanulmányi átlag az általános iskola 8. osztályának végén az apa iskolai végzettsége szerint (osztályzat), 2020, N=3087-3571

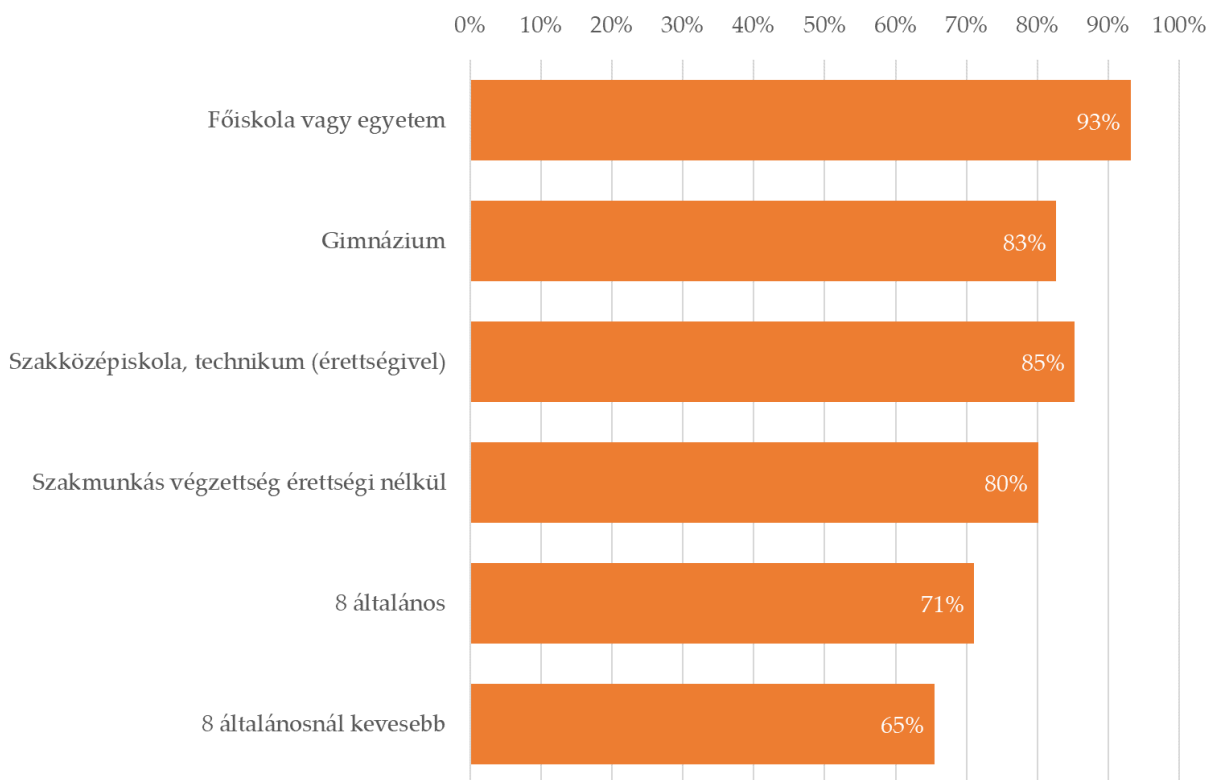
Forrás: KOVETES_1_2020

Az általános iskola utolsó év végi tanulmányi átlaga a volt szakközépiskolások és szakgimnáziumi tanulók között is valamelyest eltér, előbbieik körében 3,7, utóbbiak esetében pedig 3,8 volt. Ugyanez érvényes a szakképzés végén elért eredményre is: a szakközépiskolások átlagosan 3,7-es, a szakgimnazisták pedig 3,8-as átlaggal zárták utolsó évüket.

A megkérdezettek 80%-a (3489 fő) számolt be arról, hogy legalább egy idegen nyelven meg tudja magát értetni. A 3489 fő 88%-a beszél angolul, 56%-a pedig németül. Az, hogy valakinél kialakult-e ilyen szintű nyelvtudás, összefüggésben áll az általános iskola, illetve a szakképzés utolsó éve végén elért tanulmányi eredménnyel – akik jobban tanultak, azokra inkább jellemző, hogy beszélnek valamilyen idegen nyelven.

A családi háttérrel ismét az apa iskolai végzettségével jellemezve jelentős különbségeket láthatunk az idegennyelv-tudásban: a szülő iskolázottságának növekedésével egyre nő azon megkérdezettek aránya, akik meg tudják magukat értetni valamilyen idegen nyelven. A felsőfokú végzettségű szülők gyermekei körében ez az arány 93%, míg a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek gyermekei között csupán 65% (lásd a 2.1.4. ábrát).

2.1.4. ábra: A legalább egy idegen nyelven magukat megértetni tudó végzettek aránya az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=3932

Forrás: KOVETES_1_2020

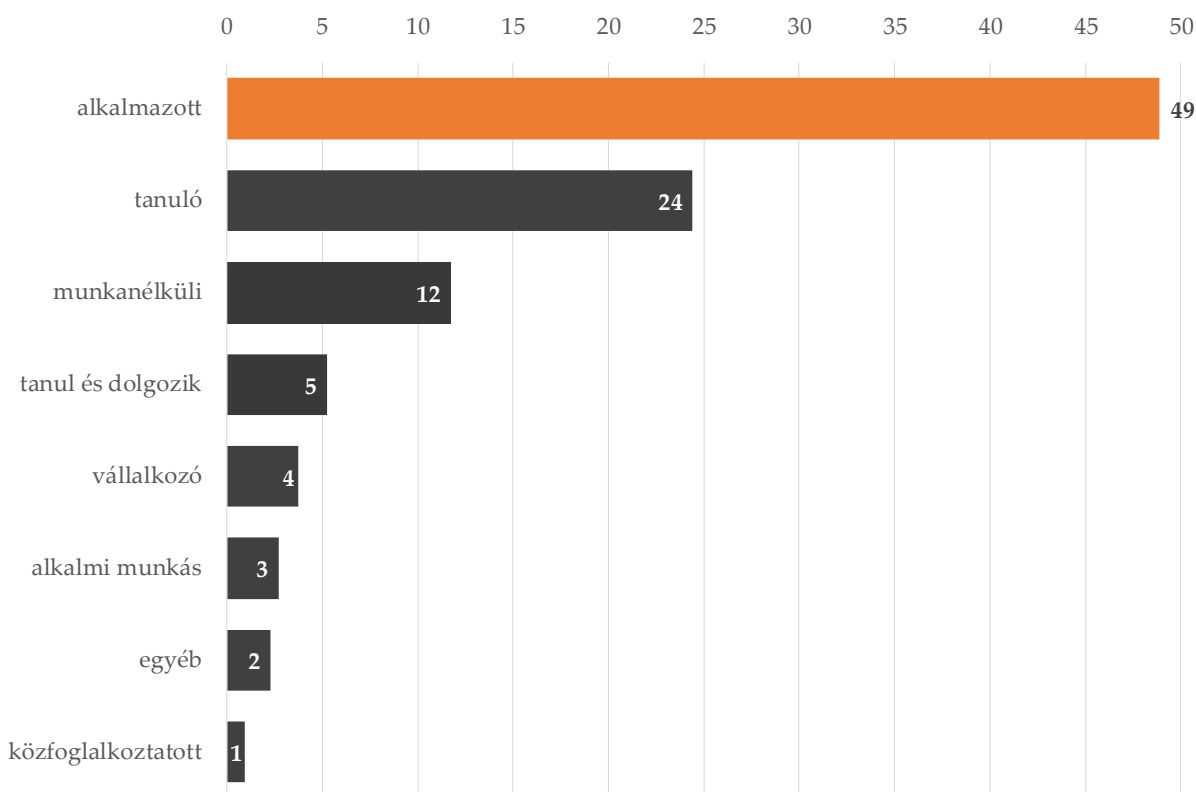
Emellett a szakképző iskola típusa szintén összefüggést mutat a nyelvtudással: a szakközépiskolások 79%-a, a szakgimnáziumi tanulók 85%-a tudja magát megértetni idegen nyelven.

2.2. A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza

Az alfejezetben a 2019-ben végzettek munkaerőpiaci helyzetének legfontosabb jellemzőit foglaljuk össze. Ennek kapcsán kitérünk a jelenleg (is) tanulók képzéseire vonatkozó jellemzőkre, valamint a dolgozó végzettek helyzetére, álláskeresési időszakára, munkahelyükkel és a szakképzés hasznosulásával kapcsolatos véleményeire, továbbá ismertetjük az adott szakmából való kilépés körülményeit és a kilépési arányokat is.

A 2019-ben végzettek közel fele (49%) jelenleg alkalmazott, vállalkozóként 4%-uk, alkalmi munkásként 3%-uk, közfoglalkoztatottként pedig kevesebb, mint 1%-uk dolgozik, míg további 5%-uk tanul és dolgozik is egyszerre. Összességében tehát a válaszadók 62%-a dolgozik jelenleg valamilyen formában (alkalmazottként, vállalkozóként, alkalmi munkásként vagy közfoglalkoztatottként). A válaszadók csaknem negyede (24%) továbbra is tanulói státuszban van, a munkanélküliek aránya 12%, míg azok aránya, akik egyéb okokból (például GYES, GYED) nincsenek jelen a munkaerőpiacon 2%-ot tesz ki (lásd a 2.2.1. ábrát).

2.2.1. ábra: A 2019-ben végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=4 355

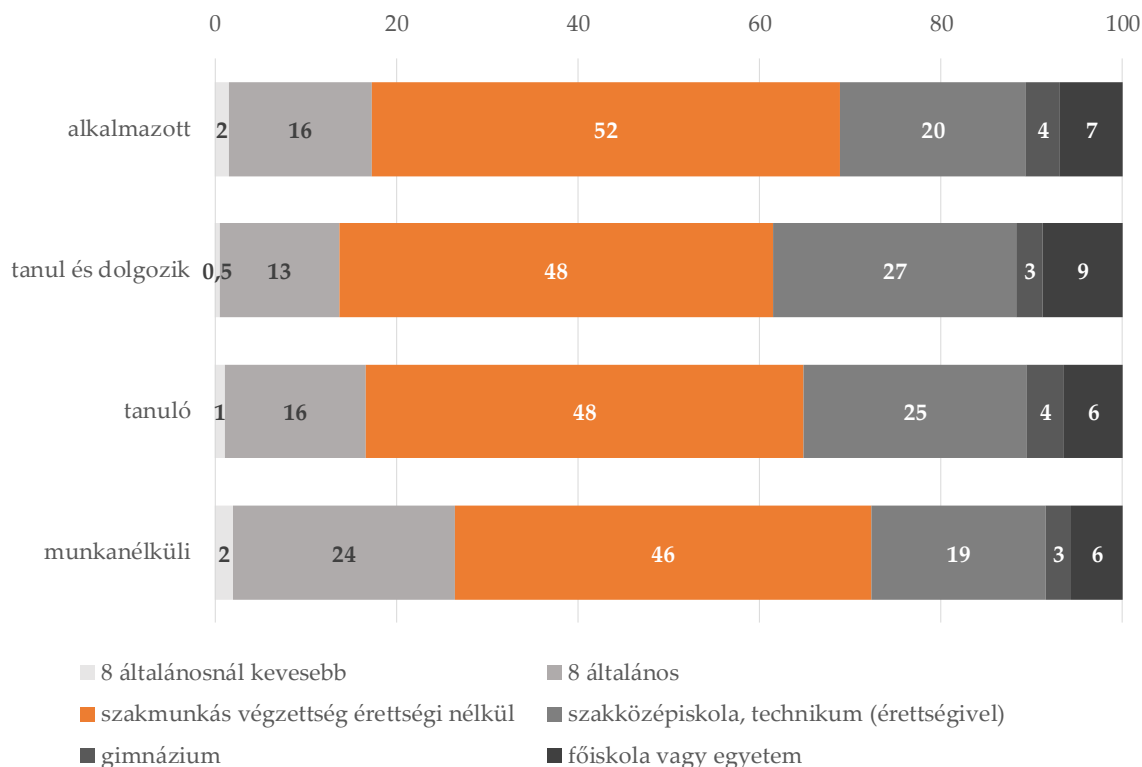
Forrás: KOVETES_1_2020

A munkaerőpiaci státuszt a végzettek korábbi képzési szakmacsoportja szerint vizsgálva megállapítható, hogy jelenleg alkalmazottként dolgozik a közlekedés (70%), az építészet (57%), a szociális szolgáltatások (56%), az elektrotechnika-elektronika (56%) és a gépészet (50%) szakmacsoportokhoz tartozó szakmákban végzettek legalább fele. A jelenleg tanulók aránya a korábban informatikai (46%), mezőgazdasági (46%), könnyűipari (33%), illetve vendéglátóipari (38%) szakmát tanulók körében a legmagasabb. A tanulók és egyben dolgozók aránya a többi szakmacsoporthoz képest kiemelkedő az elektrotechnika-elektronika (17%), a szociális szolgáltatások (8%) és a gépészet (8%) szakmacsoportok esetén. Minden ötödik-hatodik válaszadó munkanélküli az informatika (19%) és a kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció (18%) szakmacsoportban szakmát szerzők körében.

A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza összefüggésben áll a családi háttérrel. A legfeljebb 8 általánossal rendelkező apák gyermekeinek aránya az alkalmazottak, a

tanulók, valamint a tanulók és egyben dolgozók körében a legalacsonyabb, nem haladja meg a 18%-ot, ugyanakkor a munkanélküliek esetében eléri a 26%-ot. Azok aránya, akik édesapja, nevelőapja szakmunkás végzettséggel rendelkezik a szakképzés befejezése után alkalmazottként elhelyezkedők esetében emelkedik ki (52%). A legalább érettségivel rendelkező apák gyermekeinek aránya a tanulók (29%), a tanulók és egyben dolgozók (30%) körében lényegesen magasabb, mint a munkanélküliek között (24%). A tanulók és egyben dolgozók esetében kiemelkedő arányban (27%) jelennek meg a szakközépiskolában érettségizett apák gyermekei, és ugyanígy magas ez az arány a jelenleg tanulók körében is (25%), hozzáteve, hogy előbbiek esetében a diplomás apák gyermekeinek aránya is kimagasló (9%). Egyértelmű tendencia tehát, hogy alkalmazottként a szakmunkás végzettségű apák gyermekei helyezkedtek el a legnagyobb arányban, míg a magasabb végzettségű szülők gyermekei körében jellemzőbb a továbbtanulás. Továbbá az is elmondható, hogy minél alacsonyabb az apa iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy gyermeke munkanélkülivé válik (lásd a 2.2.2. ábrát).

2.2.2. ábra: A végzettek jelenlegi munkaerőpiaci státusza az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=3 554

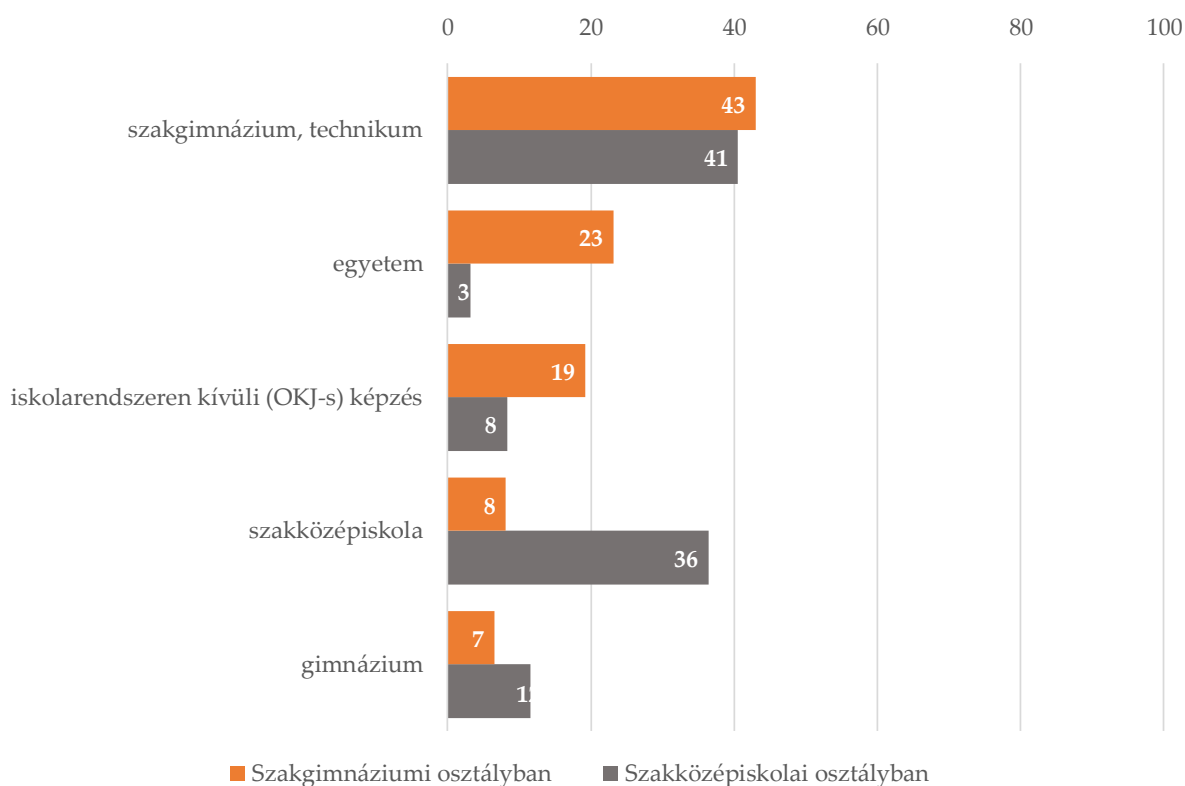
Forrás: KOVETES_1_2020

2.2.1. A jelenleg tanulók jellemzői

A következőkben a kizárólag tanulói státuszban lévő, illetve a tanulás mellett dolgozó végzettek néhány jelenlegi képzésével kapcsolatos jellemzőjét mutatjuk be. A jelenleg is tanuló diákok többsége szakgimnáziumban (40%), illetve szakközépiskolában (29%) tanul, míg 9-9%-uk gimnáziumba vagy egyetemre jár, 13%-uk pedig iskolarendszeren kívüli (OKJ-s) képzésben vesz részt.

A szakgimnáziumban végzett, ugyanakkor továbbra is tanuló válaszadók kétötöde (43%) jelenleg is szakgimnáziumban tanul, közel negyedük pedig (23%) egyetemre jár. Körükben 19% azok aránya, akik valamilyen OKJ-képzésen vesznek részt, 8%-uk szakközépiskolában tanul, míg a tanulmányaikat gimnáziumban folytatók aránya 7%. Ezzel szemben a szakközépiskolában végzett továbbtanulók többsége szakgimnáziumban (41%) és szakközépiskolában (36%) folytatja a tanulmányait, illetve 12%-uk tanul gimnáziumban. Iskolarendszeren kívüli képzésben 8%-uk, felsőoktatási intézményben 3%-uk tanult tovább, utóbbiak valószínűleg a szakképzést megelőzően szereztek érettségit (lásd a 2.2.1.1. ábrát).

2.2.1.1. ábra: A jelenleg tanulók képzésének típusa a szerint, hogy milyen típusú osztályban végeztek korábban (százalék), 2020, N=1 101

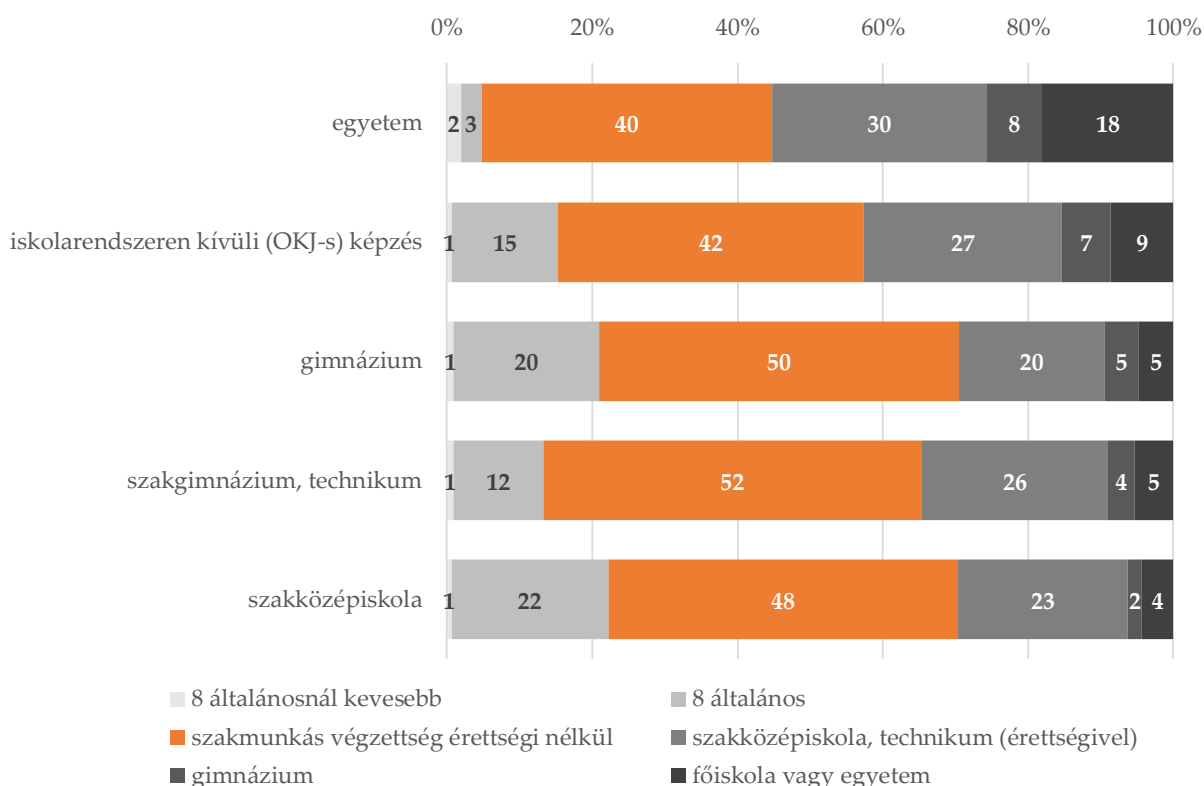
Forrás: KOVETES_1_2020

Az édesapa, nevelőapa iskolai végzettsége összefügg azzal, hogy a végzettek közül jelenleg is tanulók milyen képzési típusba járnak. E tekintetben a felsőoktatásban és a nem felsőoktatásban (középfok, iskolarendszeren kívüli OKJ-s képzések) továbbtanulók szüleinek végzettségében tapasztalható jelentős különbség: a felsőoktatásban tanulók közel ötödének (18%) főiskolai vagy egyetemi végzettségű az édesapja, nevelőapja, mely arány lényegesen kisebb az iskolarendszeren kívüli, OKJ-s (9%), és még kisebb az iskolarendszerű középfokú képzések esetében (4–5%). Az egyetemen vagy iskolarendszerű középfokú képzésben tanulók szülei inkább rendelkeznek érettségivel (rendre: 37% és 34%), mint a többi képzési típusba járók szülei (melyek esetében 30% alatti ez az arány). Az egyetemen tanulók körében az érettségivel nem rendelkező, azaz legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyermekeinek aránya (45%) jelentősen kisebb, mint az iskolarendszeren kívüli képzésben (57%), valamint a középfokú iskolákban továbbtanulók (65–70%) esetében. A legfeljebb 8 általános végzettséggel

rendelkező apák gyermekei minimális arányban jelennek meg a felsőoktatásban (5%) (lásd a 2.2.1.2. ábrát).

Összességében tehát megállapítható, hogy elsősorban a felsőoktatásban és a nem felsőoktatásban (középfokú, illetve iskolarendszeren kívüli, OKJ-s képzések) továbbtanulók szüleinek végzettségében tapasztalható jelentős különbség. A 2019-ben végzetek közül jelenleg egyetemre járók szüleinek iskolai végzettsége átlagosan magasabb, mint az iskolarendszeren kívüli, illetve a középfokú iskolarendszerű képzésekben továbbtanulók szüleié. Vagyis a magasabb végzettségű szülők gyermekei nagyobb valószínűséggel felsőfokú intézményben, egyetemen tanulnak tovább, de népszerűbbek körükben az iskolarendszeren kívüli, OKJ-s képzések is (lásd a 2.2.1.2. ábrát).

2.2.1.2. ábra: A jelenleg tanulók képzésének típusa az apák iskolai végzettsége szerint (százalék), 2020, N=1 124

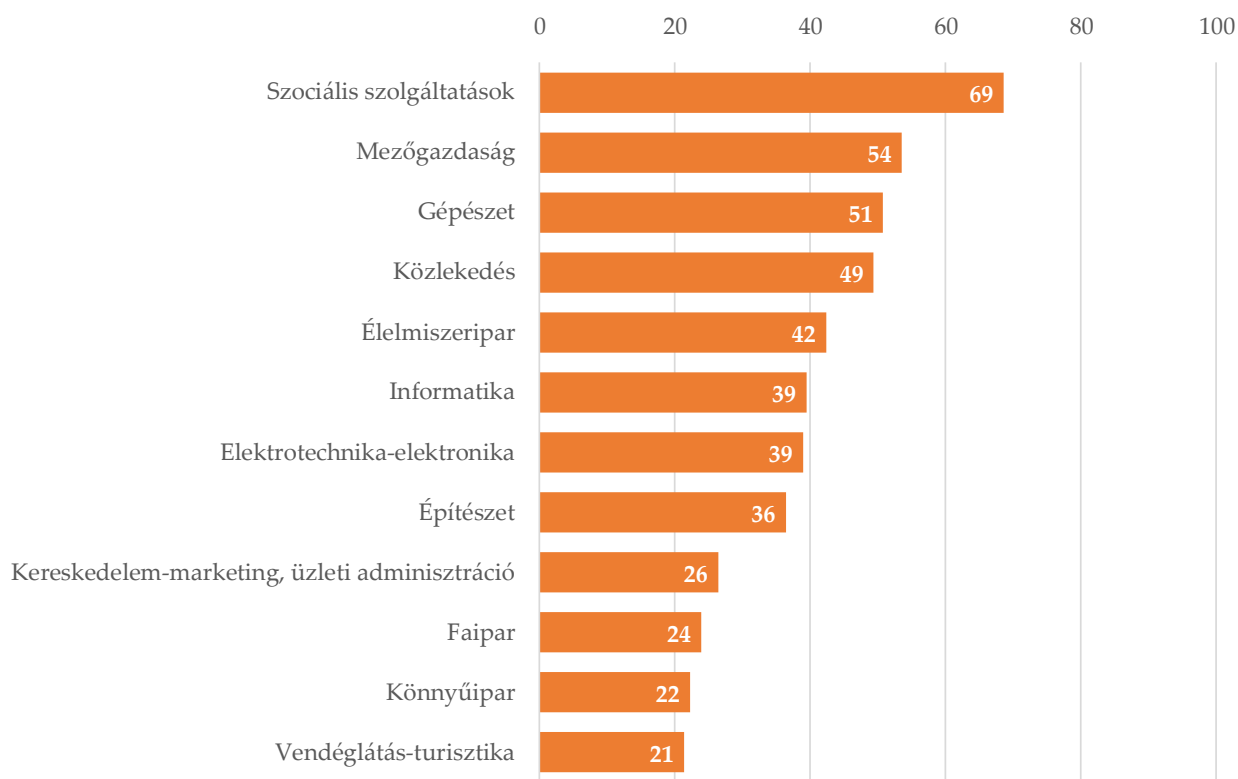

Forrás: KOVETES_1_2020

A jelenleg is tanulók közül jellemzően azok tanultak tovább a felsőoktatásban, akiknek magasabb volt a tanulmányi átlaguk a szakképzés utolsó évének végén: esetükben 4,2 körül alakult a tanulmányi átlag, míg 4 alatti volt az iskolarendszeren kívüli, OKJ-s képzésben (3,8), a gimnáziumban (3,6), a szakgimnáziumban (3,6), illetve a szakközépiskolában (3,6) továbbtanulók esetében.

A végzés után továbbra is tanulók 41%-a tanul szakmát jelenleg. Ez az arány jelentősen alacsonyabb a szakközépiskolában végzettek között (29%), míg magasabb a szakgimnáziumban végzetteknél (54%). Egyes szakmacsoportokban végzettek között a jelenleg szakmát tanulók aránya a korábban a szociális szolgáltatások szakmacsoportához tartozó szakmát szerzők körében a legmagasabb (69%), de magasnak mondható a mezőgazdaság (54%), a gépészet (51%) és a közlekedés (49%) szakmacsoportok esetében is, míg alacsony a könnyűipar (22%) és a vendéglátás-turisztika szakmacsoportokban (21%) végzettek körében.

2.2.1.3. ábra: A jelenleg szakmát tanulók aránya a különböző szakmacsoportokban (százalék), 2020, N=1 217

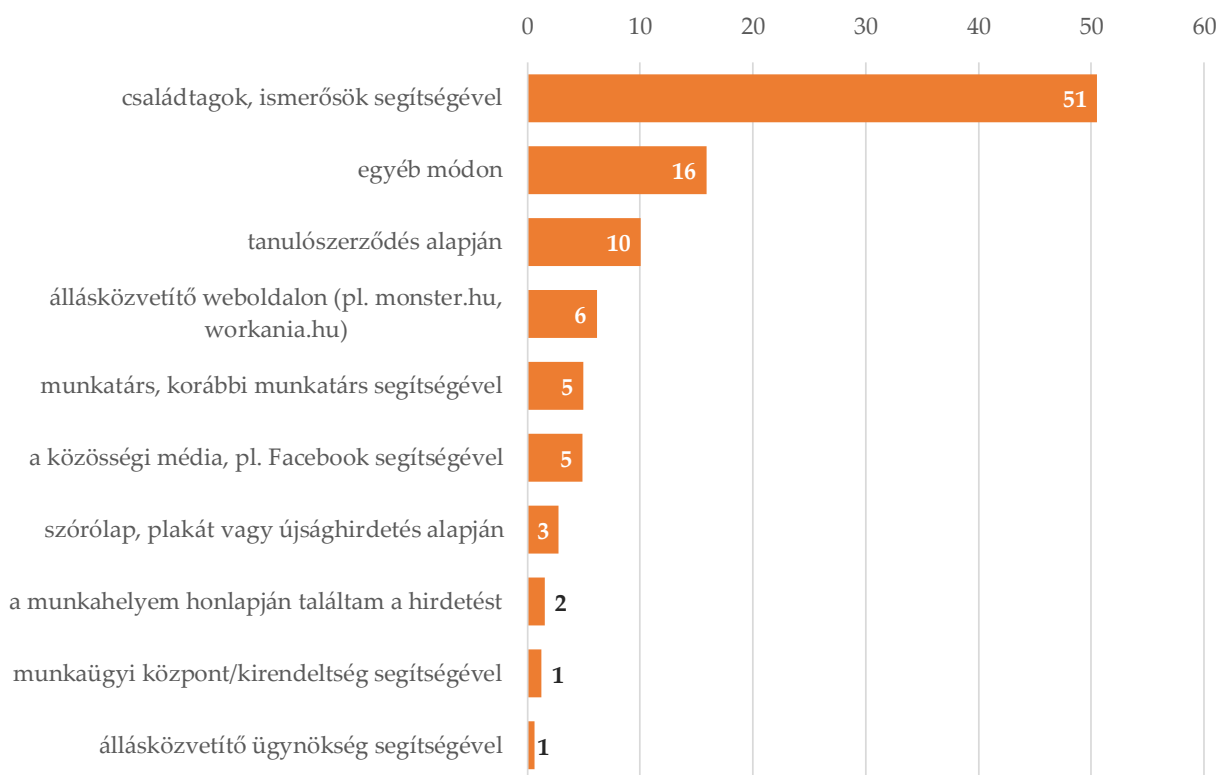
Forrás: KOVETES_1_2020

A jelenleg szakmát tanulók 39%-a a korábban szerzett szakmájában tanul tovább, 22%-uk pedig másik szakmát tanul, de olyat, ami ugyanabba a szakmacsoportba tartozik, mint amit korábban szerzett. 23%-uk teljesen eltérő szakmát tanul, 15%-uknak pedig ugyanaz a képzése van folyamatban, mint 2018 tavaszán.

2.2.2. Az álláskeresési időszak jellemzői

A jelenleg (alkalmazottként, vállalkozóként, alkalmi munkásként vagy közfoglalkoztatottként) dolgozó végzettek jellemzően (51%) családtagok, ismerősök segítségével találták a jelenlegi munkájukat. Tizedük (10%) tanulószerveződés alapján tudott elhelyezkedni a mostani munkahelyén. Jóval kisebb arányban vannak azok, akik valamilyen más módon, például állásközvetítő weboldalon keresztül (6%), (korábbi) munkatárs vagy a közösségi média segítségével (5–5%) került alkalmazásba. Viszont körülbelül minden hatodik válaszadó (16%) arról számolt be, hogy egyéb módon talált munkát, ami az esetek nagy részében azt jelentette, hogy személyesen kereste fel jelenlegi munkaadóját vagy vállalkozást alapított, esetleg diákmunka után foglalkoztatták tovább (lásd a 2.2.2.1. ábrát).

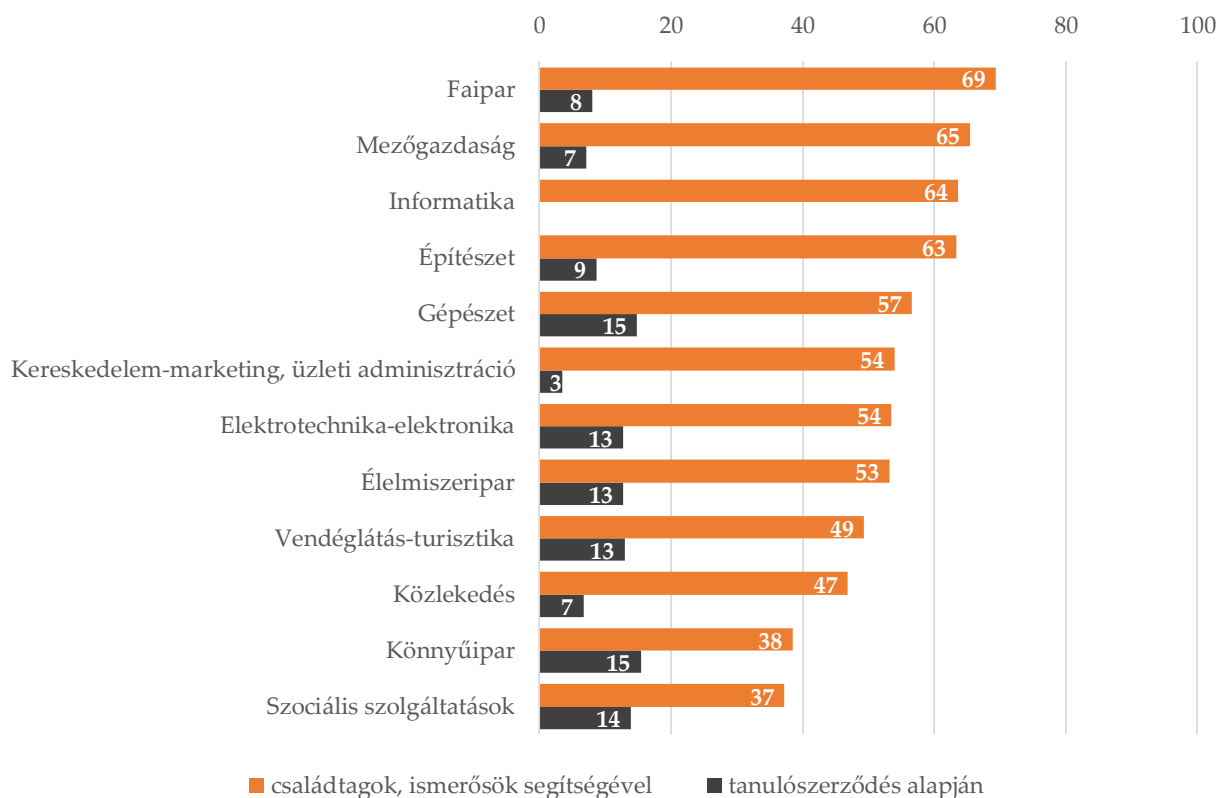
2.2.2.1. ábra: A jelenlegi munkahely megtalálásának módja a dolgozók körében (százalék), 2020, N=2 500

Forrás: KOVETES_1_2020

A szakmacsoportok közül a korábban gépészeti vagy könnyűipari szakmákat tanulók körében volt a legjellemzőbb a tanulószerződés alapján történő elhelyezkedés (15-15%), ugyanakkor a korábban az elektrotechnikai-elektronika, az élelmiszeripar, a szociális szolgáltatások és a vendéglátás-turisztika szakmacsoportokba tartozó szakmákat tanulók 13-14%-a szintén tanulószerződés alapján helyezkedett el. A családtagok, ismerősök segítségével történő elhelyezkedés a faipari (69%), a mezőgazdasági (65%), az informatikai (64%) és az építészeti (63%) szakmacsoportokban végzetek körében volt a legjellemzőbb (lásd a 2.2.2.2. ábrát).

2.2.2.2. ábra: A családtagok segítségével és a tanulószereződés alapján elhelyezkedők aránya szakmacsoportok szerint (százalék), 2020, N=2 209

Forrás: KOVETES_1_2020

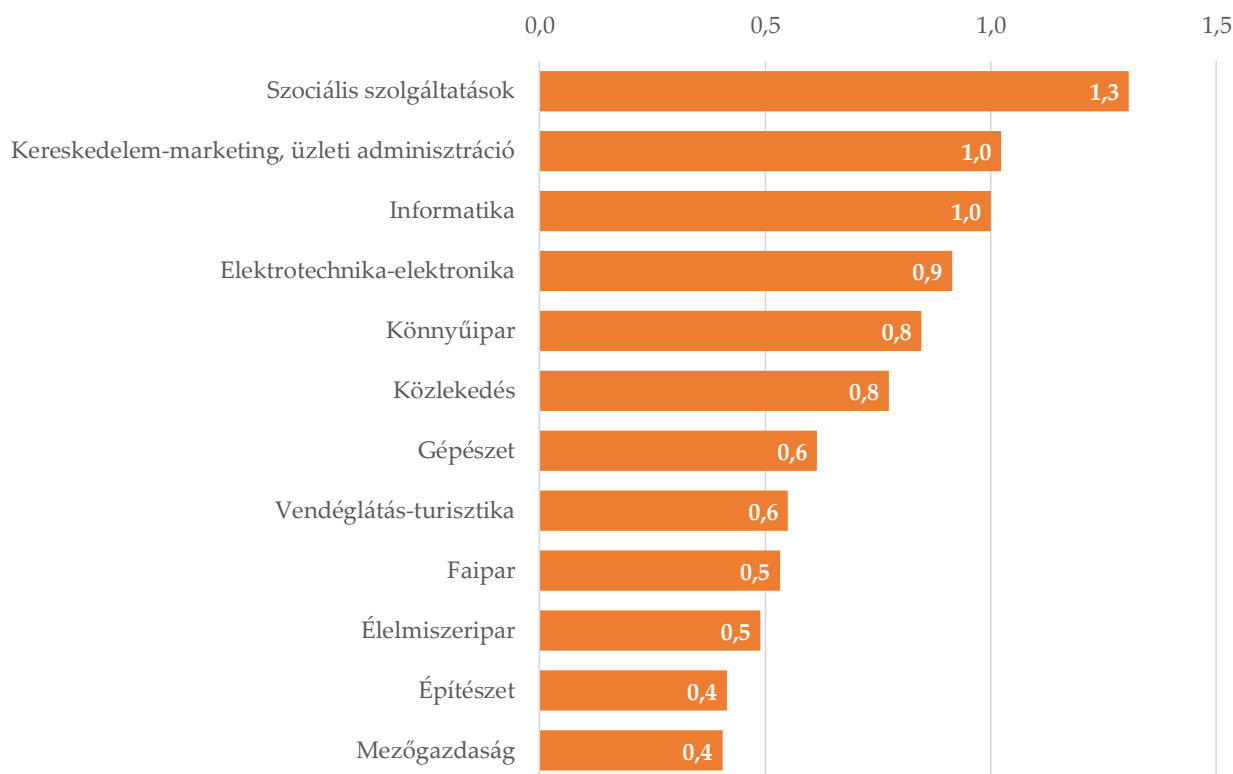
A jelenleg dolgozók 75%-a kevesebb, mint egy hónapig keresett állást, mielőtt jelenlegi munkahelyén elhelyezkedett. 19%-uk egy és három hónap közötti időtartamot töltött álláskereséssel, míg 4%-uk három hónapnál többet, de fél évnél kevesebbet. A jelenleg dolgozó végzettek 2%-ának tartott fél évnél tovább az elhelyezkedés. Akik több, mint egy hónapig kerestek állást, átlagosan 3,3 hónap alatt tudtak elhelyezkedni jelenlegi munkahelyükön.

A szakgimnáziumban, illetve a szakközépiskolában végzett válaszadók álláskeresési ideje között nem figyelhető meg jelentős különbség: mindkét csoport döntő többsége (95%) három hónapon belül tudott elhelyezkedni a jelenlegi munkahelyén.

A jelenleg már dolgozó végzettek közül a legkevesebb időt átlagosan a mezőgazdasági szakmacsoportban végzettek töltötték álláskereséssel. A korábban építészeti,

élelmiszeripari, valamint faipari szakmacsoportok szakmáit tanulók jelentős többsége (75% feletti arány) szintén egy hónapon belül talált magának munkát. Ezzel szemben a szociális szolgáltatások, a kereskedelem és az informatika körébe tartozó szakmákat tanulóknak kevesebb mint 70%-a helyezkedett el ilyen gyorsan a munkahelyén, átlagosan nekik tartott legtovább (1,0–1,3 hónapig) a jelenlegi állásuk megtalálása.

2.2.2.3. ábra: Az álláskeresés átlagos időtartama (hónap) szakmacsoportok szerint, 2020, N=2 185

Forrás: KOVETES_1_2020

Az adatok azt mutatják, hogy a diplomás apák gyermekei számára némiképp hosszabb időbe telt, míg elhelyezkedtek a jelenlegi munkahelyükön – ami köszönhető lehet annak is, hogy a magasabban kvalifikált, magasabb társadalmi státuszú szülők gyermekei számára nem annyira sürgető a munkába állás, mint az alacsonyabb státuszú szülők gyermekei esetében. Az álláskereséssel töltött idő nem mutat kapcsolatot azzal, hogy a végzettnek milyen tanulmányi eredménye volt a szakképzés végén.

A jelenleg alkalmazottként dolgozók négyötöde (81%) határozatlan idejű szerződéssel állt munkába, 17%-uknak van határozott idejű szerződése, míg 2%-ukat megbízási

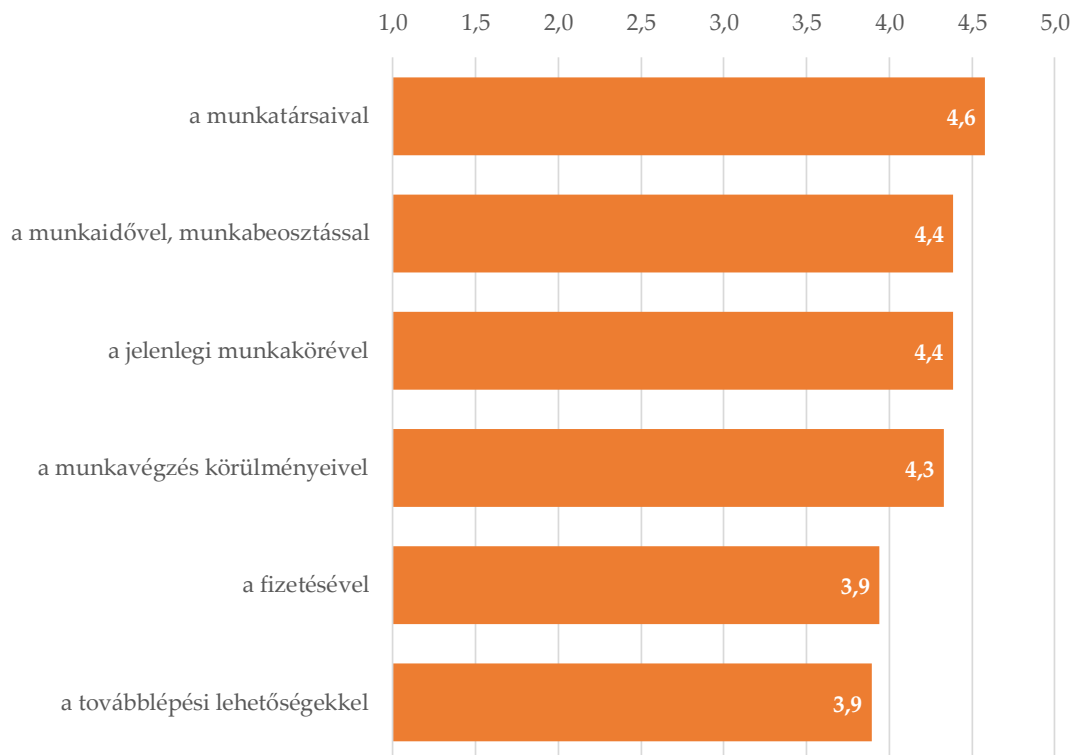
szervízzel foglalkoztatják. Leggyakoribb a határozatlan idejű szerződés a közlekedés szakmáca csoportban végzetek esetében (90%), míg a határozott idejű szerződések aránya az informatika (40%) és az építészet (28%) szakmáca csoportokhoz tartozó szakmákat szerzők körében emelkedik ki.

2.2.3. A munkahellyel való elégedettség

A jelenleg dolgozó végzeteket kérdeztük arról is, hogy mennyire elégedettek a munkahellyel. Ehhez arra kértük őket, hogy több szempont szerint osztályozzák 1-től 5-ig terjedő skálán a munkahelyüket, ahol az 1 az egyáltalán nem elégedett, az 5 pedig a nagyon elégedett jelentette. Az egyes szempontok átlagos értékelését lásd a 2.2.3.1. ábrán.

A jelenleg dolgozók döntő többsége (86%) nagyon elégedett vagy elégedett a jelenlegi munkakörével, mindössze kevesebb mint 1%-uk nagyon elégedetlen. A végzetek az 1-től 5-ig tartó skálán átlagosan 4,4-re értékelték a munkakörükkel való elégedettséget.

2.2.3.1. ábra: A munkahellyel való átlagos elégedettség egy 1-től 5-ig terjedő skálán (átlag), 2020, N=2 420–2 493

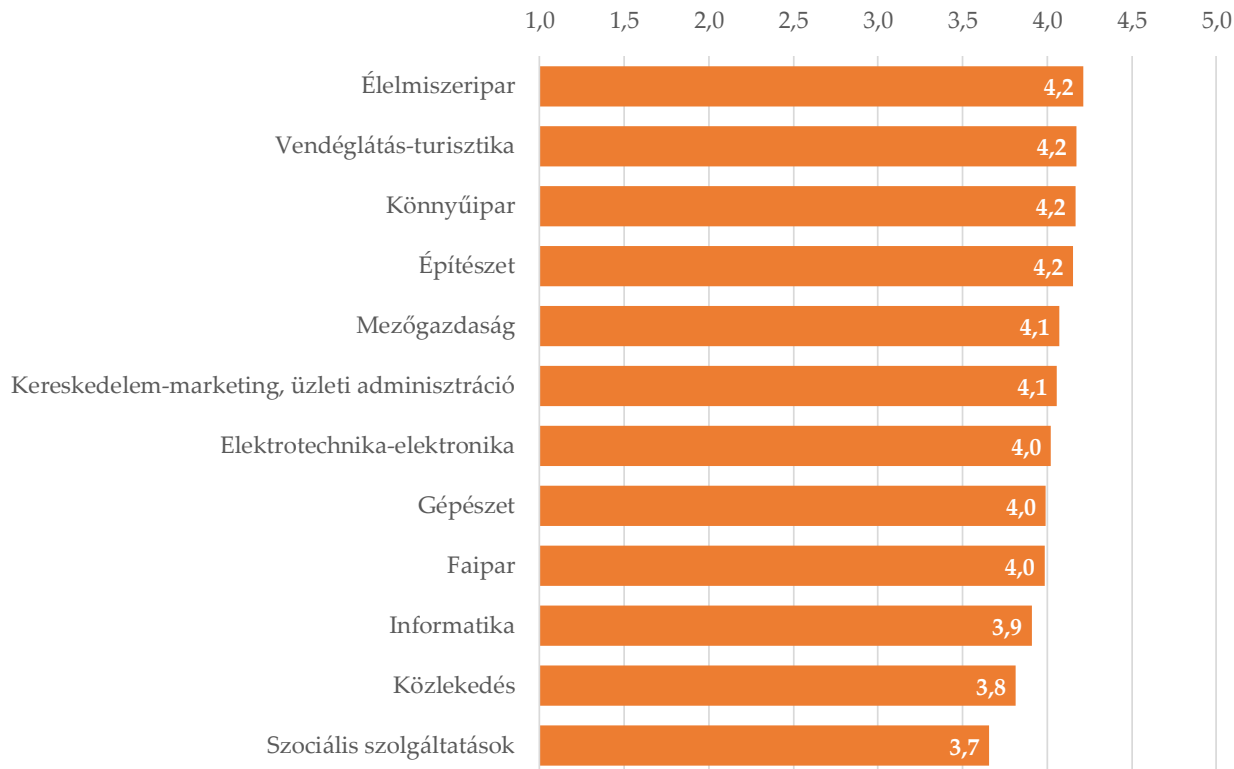
Forrás: KOVETES_1_2020

A munkaidővel, műszakbeosztással hasonló arányban (84%) nagyon elégedettek vagy elégedettek a végzetek. Ezt a szempontot átlagosan 4,4-re értékelték a válaszadók.

A jelenleg dolgozó végzetek szintén kiemelkedően elégedettek a munkavégzés körülményeivel (átlagosan 4,3-re értékelték) és a munkatársaikkal (átlagosan 4,6-os értékelés). Ugyanakkor kevésbé elégedettek a munkahelyükön a továbblépési lehetőségekkel: ebben a tekintetben mindössze 69%-uk állította, hogy nagyon elégedett vagy elégedett, míg 12%-uk inkább vagy nagyon elégedetlen.

A dolgozó végzetek szintén kevésbé elégedettek a fizetésükkel: 49%-uk állította, hogy ebből a szempontból elégedett, átlagosan pedig 3,9-es osztályzatot adtak munkahelyüknek a bérezésük tekintetében. A dolgozó fiatalok leginkább az élelmiszeripari, a vendéglátás-turisztika, a könnyűipari, valamint az építészeti szakmákban vannak megelégedve fizetésükkel, míg ez legkevésbé a szociális szolgáltatások, illetve a közlekedés területein végzetekre jellemző.

2.2.3.2. ábra: A fizetéssel való átlagos elégedettség egy 1-től 5-ig terjedő skálán szakmacsoportonként (átlag), 2020, N=2 188

Forrás: KOVETES_1_2020

A fenti szempontokat összesítve elmondható, hogy a jelenleg dolgozó végzetek inkább elégedettek a munkahelyükkel, átlagosan 4,3-ra osztályozzák azt. Szakmacsoportok szerint vizsgálva az elégedettséget elmondható, hogy a könnyűipari, építészeti, kereskedelmi és mezőgazdasági szakmákat végzetek a leginkább elégedettek (4,4-es átlag), míg a szociális szolgáltatások és a kereskedelem területéhez tartozó szakmákban végzetek a legkevésbé elégedettek (4,1-es átlag) munkahelyükkel.

2.2.4. A szakképzés hasznosulása a munkahelyen

A jelenleg dolgozókat kérdeztük arról is, hogy milyen mértékben érzik azt, hogy a szakképzés során tanultak hasznosak a munkahelyükön, és mik azok a tulajdonságok, készségek, amiket a szakképzésben nem tudtak elsajátítani, így a munkahelyükön kellett megtanulniuk.

A megkérdezettek fele úgy véli, hogy a szakképzésben tanultak többségét tudja hasznosítani, míg harmaduk úgy látja, hogy az ott szerzett tudás annyira nem hasznosítható a munkája során. A végzetek bő negyede (28%-a) érzi úgy, hogy mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult. 22%-uk úgy gondolja, hogy nagyobb részének hasznát veszi, 16%-uk körülbelül a felének veszi hasznát. A végzetek 15%-a úgy véli, hogy csak a kisebb részének veszi hasznát, 19%-uk pedig úgy érzi, egyáltalán nem hasznosítja a munkahelyén azt, amit a szakképzés során tanult.

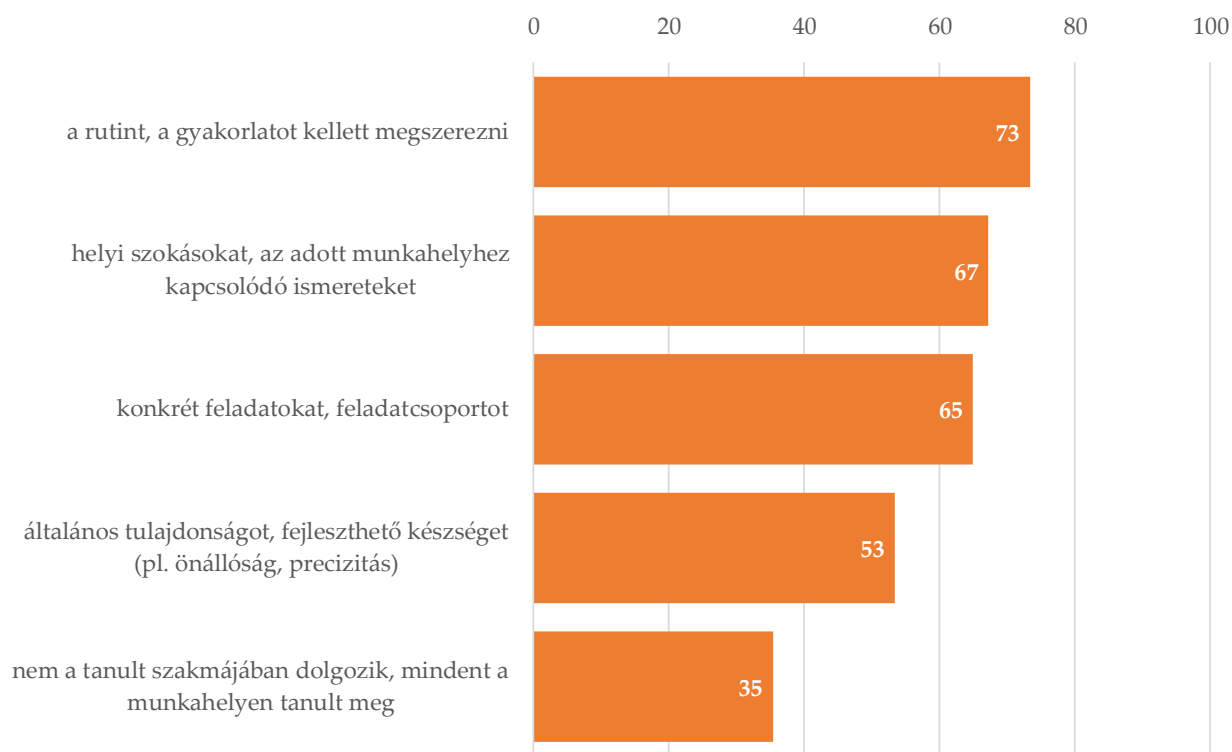
A jelenleg dolgozók között a szociális szolgáltatások (37%), az élelmiszeripari (34%) és az építészet (31%) szakmacsoportokban végzetek érzik leginkább úgy, hogy szinte mindent hasznosítani tudnak abból, amit tanultak. A könnyűipari (54%) és az informatikai (36%) szakmákat tanulók között voltak a legtöbben azok, akik úgy gondolják, hogy semmit nem használnak a munkahelyükön a szakképzésben tanultakból.

A szakközépiskolában végzetek körében nagyobb arányban (19%) találunk olyanokat, akik úgy vélik, hogy a szakképzésben tanultak nem hasznosíthatók munkahelyükön, a szakgimnáziumban végzetek között alacsonyabb, 14% ez az arány.

Rákérdeztünk arra is, hogy mi volt az, amit a végzeteknek a munkahelyükön kellett megtanulniuk. Többségük, 73% úgy gondolja, hogy rutint kellett szerezniük a munkahelyükön a szakképzés után, 67%-uk úgy érzi, hogy a helyi szokásokat, a konkrét munkahelyhez kapcsolódó ismereteket kellett elsajátítania. A már dolgozó végzetek 65%-a említette, hogy konkrét feladatokat, feladatcsoportokat kellett megtanulnia a

jelenlegi munkahelyén. 53%-uk olyan általános készségeket sajátított el a munkahelyén, mint az önállóság és a precizitás, 35%-uk pedig nem a tanult szakmájában dolgozik, így mindent a munkahelyén kellett megtanulnia (lásd a 2.2.4.1. ábrát).

2.2.4.1. ábra: A munkahelyen megtanult egyes tulajdonságok, készségek – említések aránya (százalék), 2020, N=2 425

Forrás: KOVETES_1_2020

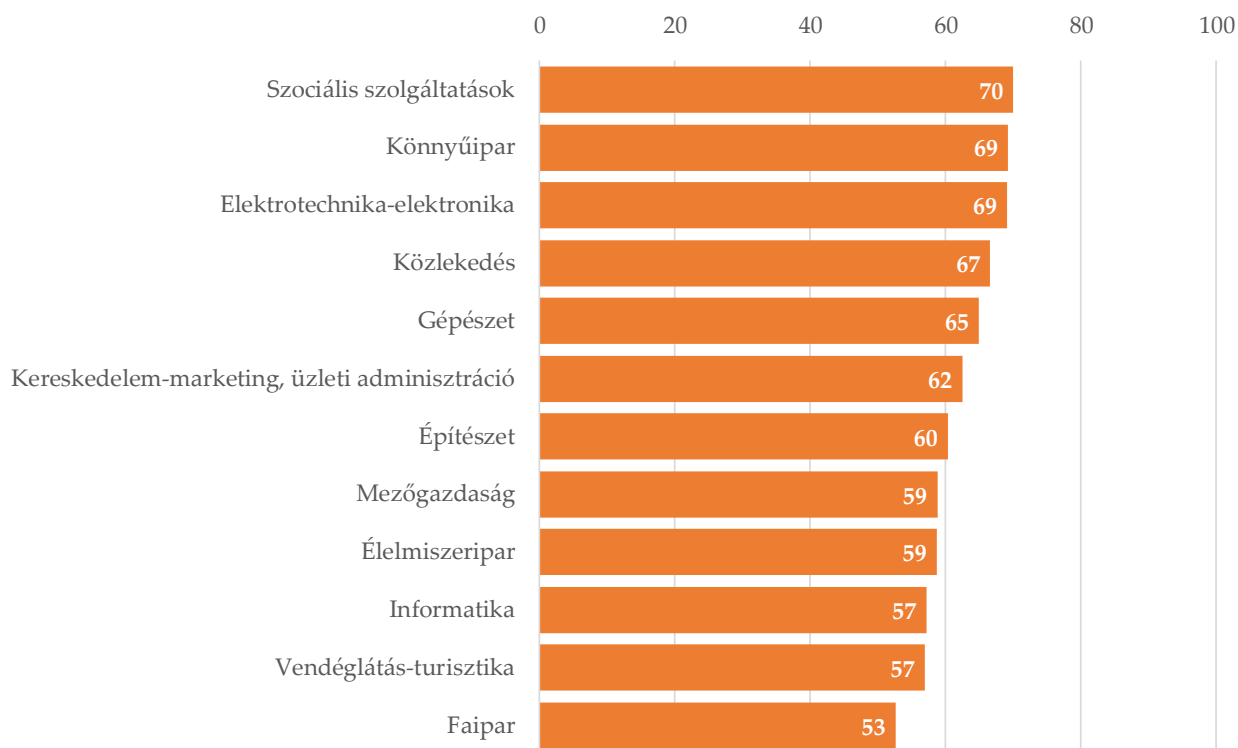
Megjegyzés: A válaszadók több válaszlehetőséget is megjelölhettek, így az összes említés aránya meghaladja a 100%-ot.

A munkahelyen megtanult készségek közül a rutinszerzést legnagyobb arányban a könnyűipar (92%), az elektrotechnika, elektronika (80%), illetve az élelmiszeripar (80%) területéről kikerülő végzettek említették, míg legkevésbé az informatika szakmacsoport (52%) tanulói tartották ezt fontosnak.

A konkrét feladatok, feladatcsoportok munkahelyen történő elsajátítását legnagyobb arányban a szociális szolgáltatások (70%), valamint szintén a könnyűipar (69%) és az

elektrotechnika, elektronika (69%) szakmacsoportokban végzetek említették, míg ez legkevésbé a faipari (53%) szakmákban végzettekre jellemző (lásd a 2.2.4.2. ábrát).

2.2.4.2. ábra: Azok aránya szakmacsoportonként, akiknek konkrét feladatokat, feladatcsoportokat kellett elsajátítaniuk a munkahelyükön (százalék), 2020, N=2 143

Forrás: KOVETES_1_2020

2.2.5. Szakmából való kilépés, kilépési arányok

A szakmájukból „kilépő”, tehát nem a saját szakmájukban dolgozó végzett szakképzettekre már a kutatás kezdetétől különös figyelmet fordítottunk, mivel ez a hiányszakmák fontos vetületéről ad tájékoztatást. Belátható, hogy a jelentős kilépési aránnyal jellemezhető szakmákban hiába végez megfelelő számú tanuló, a munkaerőpiacon mégis hiány fog megjelenni. Az adatfelvétel eredményei alapján többféle megközelítésben is vizsgálható a szakmában maradás kérdése. Ezen különböző megközelítések eltérő pillanatképet nyújtanak a szakképzettek sokrétű és dinamikus

változó munkaerőpiaci és iskolai tevékenységeiről. Ugyanakkor a felvételtől kapott adatok alapján csak megközelítőleg lehet bemutatni, hogy pontosan mi zajlik le a szakképzettek életpályája során.

A rendelkezésre álló adatok alapján 2020-ban két, alább részletezendő megközelítésben készítettünk kilépési mutatót. Mindegyik egy-egy kutatási kérdéshez köthető, melyek fontos közpolitikai relevanciával is bírnak.

1. A valós munkakínálat mutatója

Kutatási kérdés: részét képezi-e a szakképzett egyén az adott szakmában megjelenő valós munkakínálatnak a szakmaszerzést követően?

Ennél a mutatónál az adott szakmában megjelenő munkakínálatba azok számítanak bele, akik legalább egyszer már dolgoztak saját megszerzett szakmájukban, vagy azzal azonos szakmacsoportba tartozó szakmában, míg azok, akik más szakmában helyezkedtek el, kilépőnek számítanak. Akik még soha nem dolgoztak, nem számítanak bele a kilépési arányba, tehát sem a kilépők, sem a nem kilépők számát nem növelik. Ezt a csoportot azért vettük ki a számításokból, mert nem lehet pontosan tudni, hogy aktívan keresnek-e munkát, és ha igen, akkor a saját szakmájukban, vagy másokban teszik ezt. Ez a mutató a munkaerőpiaci megközelítésre helyezi a hangsúlyt.

2. A társadalmi hasznosság mutatója

Kutatási kérdés: használta-e valaha a szakképzett egyén a legutóbbi megkeresés óta a megszerzett szakmáját?

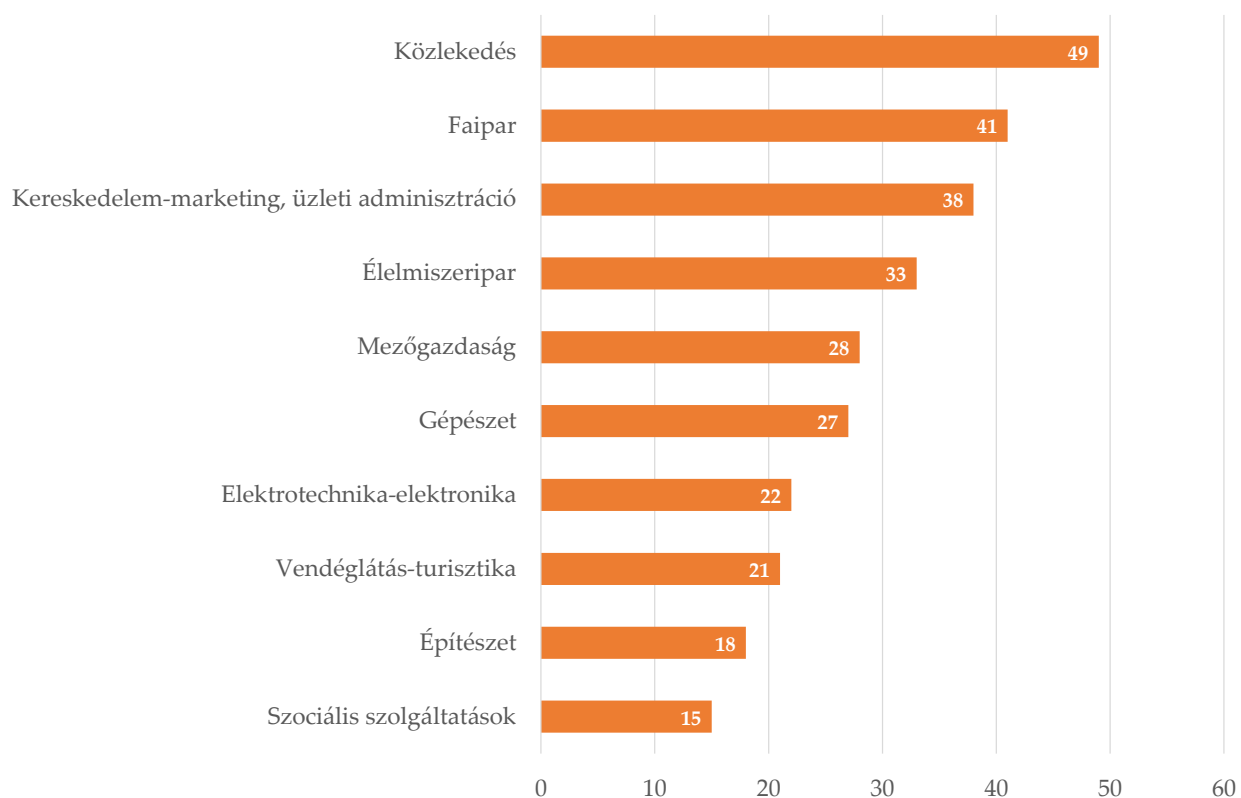
Ez a mutató azt jelzi, hogy az illető használta-e valaha a megszerzett szakmáját akár a munkaerőpiacon (legalább egyszer már dolgozott az utolsó megkeresés óta a szerzett szakmájában, vagy azzal azonos szakmacsoportba tartozó szakmában), akár tanulmányai során (pl. továbbtanulás az adott szakmában szakközépiskola után szakgimnáziumban). Amennyiben a végzett nem használta a szakmáját sem a munkaerőpiacon, sem tanulmányaiban, a társadalmi hasznosság mutatója szerint kilépőnek számít. Ez a mutató egy sajátos társadalmi megközelítést alkalmaz, mely az adott szakközépiskolai képzés társadalmi hasznosságát vizsgálja.

A valós munkakínálat mutatója szerint 2020-ban a szakképzett fiatalok közel háromnegyede (69,5%) képezte részét a szakmájára vonatkozó munkakínálatnak és

30,5%-uk hagyta el ezt a munkapiacot. A társadalmi hasznosság mutatója szerint a végzettek 70,8%-a használta valamilyen formában a megszerzett szakmáját.

Az egyes szakmacsoportokat vizsgálva elmondható, hogy a valós munkakínálat mutatója alapján a legmagasabb kilépési arányokkal a közlekedési, a faipari, a kereskedelem-marketing, üzleti adminisztrációhoz és az élelmiszeriparhoz kapcsolódó szakmákban végzettek esetében találkozhatunk. Ezekben a szakmacsoportokban a valós munkakínálat mutatója szerint legalább 30% vagy afeletti a kilépők aránya. Ezzel szemben a legalacsonyabb kilépési arányokkal az elektrotechnika-elektronika, a vendéglátás-turisztika, az építészet és a szociális szolgáltatások szakmacsoportokban végzettek jellemezhetők, ezekben a szakmákban a végzettek legfeljebb ötöde tekinthető kilépőnek (lásd a 2.2.5.1 ábrát).

2.2.5.1. ábra: A kilépők aránya a valós munkakínálat mutatója szerint az egyes szakmacsoportokban végzettek között, 2020, N=2537

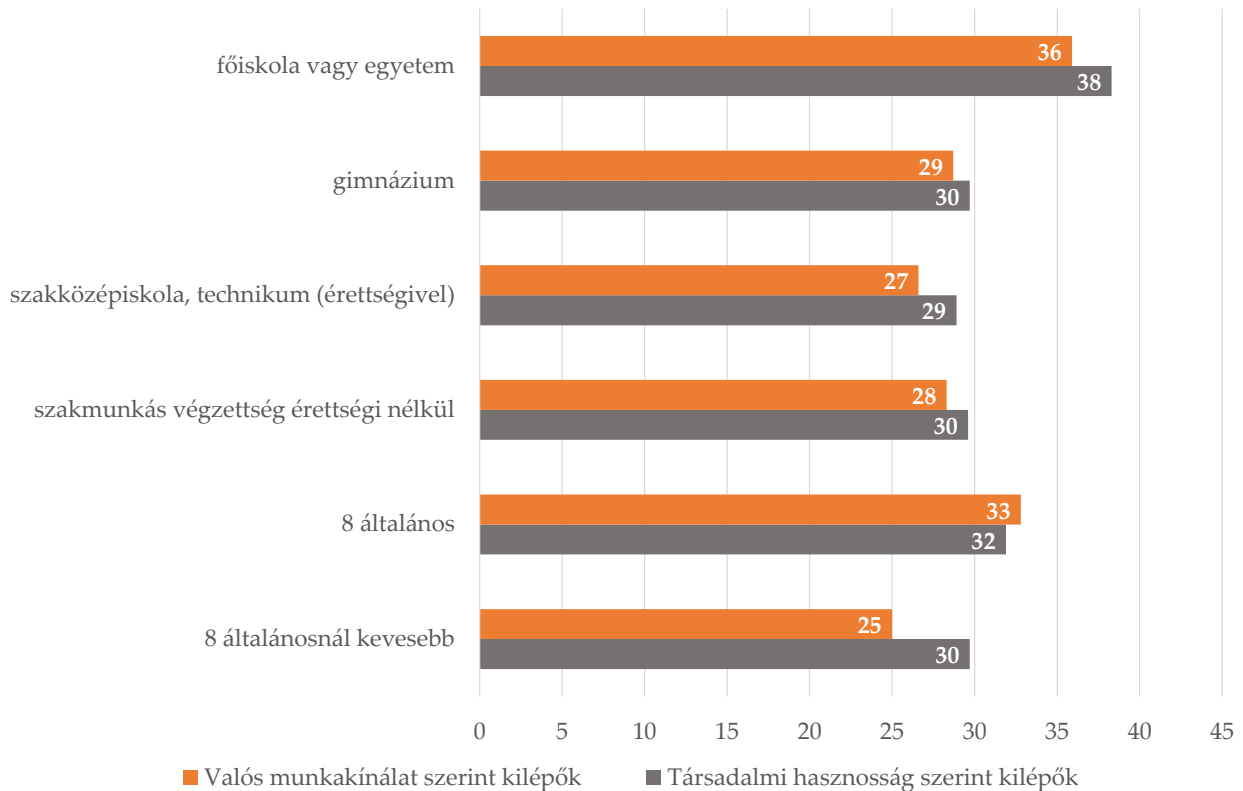

Forrás: KOVETES_1_2020

A szakmából való kilépés összefüggést mutat a végzett családi hátterével. Több, mint 30%-a azoknak a végzeteknek, akiknek édesapja 8 általánost végzett, és több, mint 35%-

a azoknak, akiknek édesapja főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik, kilépőnek számít mindkét mutató szerint. Ezzel szemben, a legalacsonyabb kilépési arányokkal a szakközépiskolai, technikai végzettséggel rendelkező apák gyermekeinél találkozunk, akiknek kevesebb, mint 30%-a kilépő (lásd a 2.2.5.2. ábrát).

2.2.5.2. ábra: A kilépők aránya a két kilépési mutató és a végzett apjának iskolai végzettsége szerint, 2020, N=2575-3004

Forrás: KOVETES_1_2020

2.3. A végzéskor megfogalmazott tervek megvalósulása

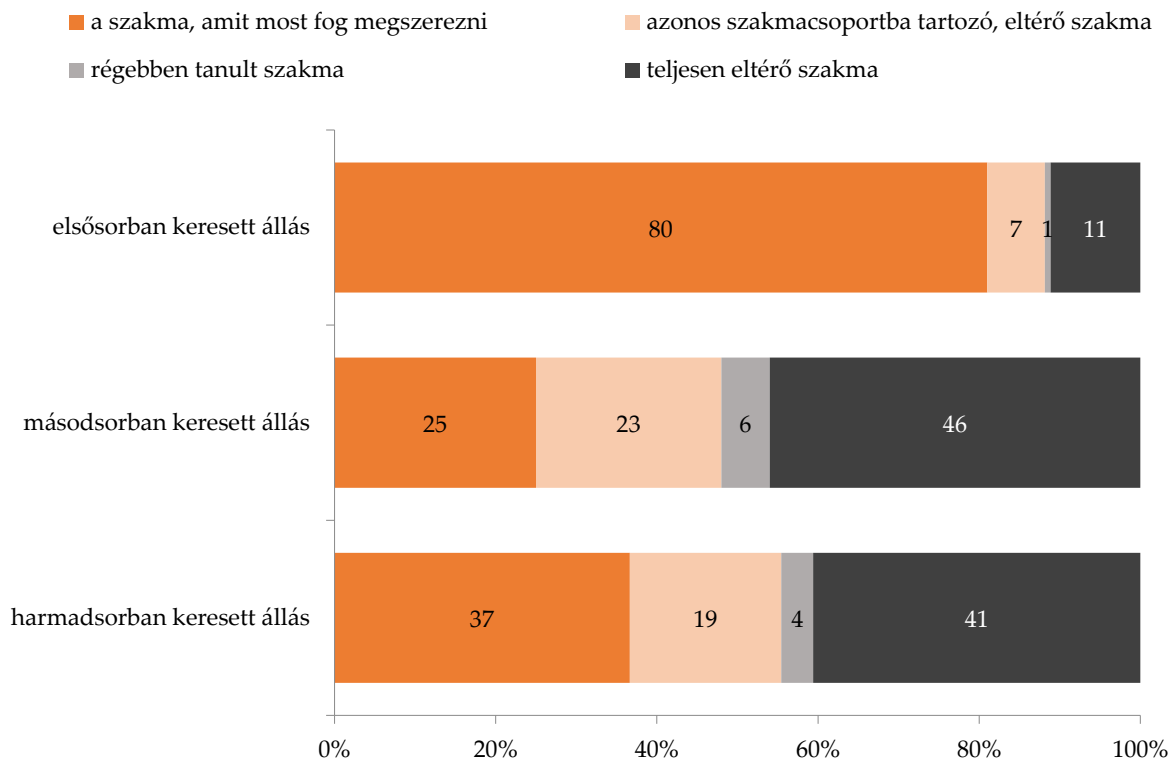
Az alábbi fejezetben a szakképzett pályakezdekők jövőre vonatkozó terveit és azok megvalósulását vizsgáljuk meg. A válaszadók a terveikre vonatkozó kérdéseket végzős korukban („iskolapados adatfelvétel”) válaszolták meg, majd az első követéses vizsgálat során, körülbelül fél évvel a végzés után gyűjtöttünk tőlük újra adatot a továbbtanulás és a munkaerőpiaci helyzet témáiban. Így a két időpontban felvett válaszok összevetésével megtudhatjuk, hogy milyen arányban valósulnak meg a pályakezdő szakképzettek tervei.

Az iskolapados adatfelvétel során megkérdeztük a végzős diákokat, hogy terveik szerint mit fognak csinálni a szakma megszerzése után. A válaszadók 41%-a jelezte, hogy dolgozni szeretne a szakmaszerzés után, 36%-uk dolgozni és tanulni szeretne egyszerre, 23%-uk pedig arról számolt be, hogy tovább szeretne tanulni úgy, hogy nem dolgozna mellette.

A válaszadó fiatalok legfeljebb három szakmát adhattak meg, melyekben állást terveztek keresni, és azt is megjelölték, hogy ezek a szakmák megfelelnek-e annak a szakmának, amit végzősként tanultak. Az elsőként választott (tehát preferált) szakma esetében jelentős többségük, 80%-uk jelölte be, hogy ez az a szakma, amit a válaszadás időpontjában készült megszerezni. 7%-uk jelezte, hogy egy másik, de azonos szakmacsoportba tartozó szakmában tervez állást keresni. 1%-uk jelölte, hogy egy régebben kitanult szakmában, 11%-uk pedig teljesen eltérő szakmában szeretett volna állást keresni (lásd a 2.3.1. ábrát).

A másodsorban megjelölt szakma esetében már csupán a válaszadók 25%-a jelölte, hogy a válaszadás időpontjában tanult szakmában tervezett dolgozni, 23%-uk azonos szakmacsoportba tartozó szakmában, és jelentős részük, 46%-uk teljesen eltérő szakmában tervezett állást keresni. A harmadsorban megjelölt szakma esetében 41% a teljesen eltérő szakmában dolgozni szándékozók aránya, 37% pedig a most tanult szakmájában szeretne elhelyezkedni.

2.3.1. ábra: Az álláskeresés során preferált szakmatípusok (százalék), 2020, N=112-1718

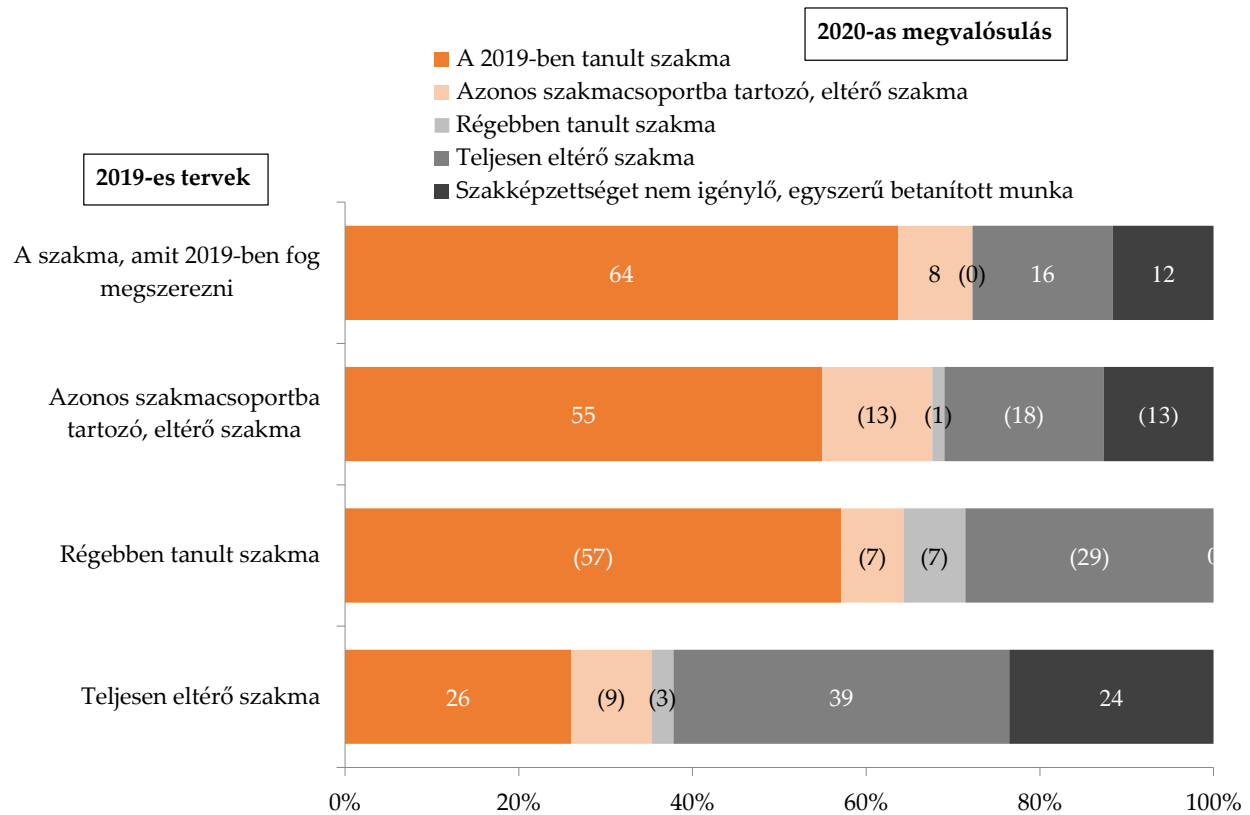

Forrás: KOVETES_1_2020

Az adatok tehát azt mutatják, hogy az elsősorban preferált állásra jellemző, hogy az éppen tanult szakmájukban keresnek munkát a szakképzett pályakezdők, de itt is számottevő, 11%-os a teljesen eltérő szakmában állást keresők aránya. A második, illetve harmadik preferencia esetében a válaszadók nagyon jelentős része szeretne teljesen eltérő szakmában állást találni. Ez felhívja a figyelmet a szakképzettek szakmaváltásának munkaerőpiaci jelentőségére, és a későbbiekben szükséges továbbképzés és átképzés fontosságára, amelyhez megfelelő szintű általános kompetenciák (írás, olvasás, számolás) szükségesek.

Az adatok arra is lehetőséget adnak, hogy összehasonlítsuk, hogy a válaszadók az első adatfelvételkor milyen típusú szakmában terveztek állást keresni (azaz hogy megfelelnek-e ezek annak a szakmának, amit végzősként tanultak) és azt, hogy akik elhelyezkedtek a végzés utáni fél év során, mely típusú szakmában találtak állást (lásd a 2.3.2. ábrát).

2.3.2. ábra: A tervezett állás és az első munkahely szakmatípusa, 2019-2020, N=1116

Forrás: KOVETES_1_2020

Megjegyzés: Azokat az értékeket, ahol az esetszám nem éri el a 20 főt, zárójelbe tettük.

Azon szakképzett fiatalok közül, akik a kérdezéskor tanult szakmájukban terveztek elhelyezkedni, 64% valóban ebben a szakmában talált állást első munkahelyén. 8%-uk másik szakmában dolgozott, de azonos szakmacsoportban, 16%-uk teljesen eltérő szakmában, 12%-uk pedig szakképzettséget nem igénylő, egyszerű betanított munkát végzett.

Azok közül, akik a tanulttól eltérő, de azonos szakmacsoportba tartozó szakmában terveztek állást keresni (71 fő), csak 9 fő tett így, 39 fő mégis a tanult szakmájában helyezkedett el, egy fő régebben tanult szakmájában dolgozott, 13 fő teljesen eltérő szakmában, 9 fő pedig szakképzettséget nem igénylő munkát kapott.

A válaszadók közül csak 14 fő jelölte meg, hogy régebben tanult szakmájában szeretett volna állást keresni, többségük a 2020-ban tanult szakmájában dolgozott.

Azok közül, akik teljesen eltérő szakmában szerettek volna állást keresni, 39% tényleg így helyezkedett el, 26%-uk a 2019-ben tanult szakmájában dolgozott, 9%-uk ezzel azonos szakmacsoportba tartozó szakmában talált állást, 24%-uk szakképzettséget nem igénylő munkát végzett, 3%-uk pedig egy régebben szerzett szakmájában dolgozott.

Az adatok tehát azt mutatják, hogy – a végzés előtti tervekkel nem mindig összhangban – a végzettek 59%-a a kérdezéskor tanult szakmájában helyezkedett el első munkahelyén. Azonban azok közül, akik teljesen eltérő szakmában terveztek dolgozni, 39% később tényleg a tanulttól eltérő szakmában dolgozott. Emellett a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű betanított munkát végzők is számottevő arányban (13%) jelennek meg a szakképzett pályakezdők között. A szakképzettek körében gyakran előforduló szakmaváltás tehát itt is tetten érhető, mely felhívja a figyelmet a munka során történő átképzés, továbbképzés és az ezt biztosító tanulási készségek fontosságára.

Ha a végzősök szakmaszerzés utáni időszakra vonatkozó terveit összevetjük a későbbi munkaerőpiaci történetükkel, azt láthatjuk, hogy a kizárólag munkára, illetve a csak továbbtanulásra vonatkozó tervek nagy részben megvalósultak, a munka melletti továbbtanulás tervei azonban az esetek jelentős részében kizárólagos alkalmazotti, illetve tanulói státuszhoz vezettek.

A végzősök 41%-a szándékozott a szakmaszerzés után dolgozni, 36%-uk azt jelezte, hogy munka mellett szeretne továbbtanulni, 23%-uk pedig továbbtanulást tervezett, úgy, hogy közben nem fog dolgozni.

Azoknak a szakképzett pályakezdőknek, akik jelezték, hogy dolgozni szeretnének a szakmaszerzés után, 60%-a alkalmazott volt a követéses vizsgálat időpontjában, további 7%-uk pedig vállalkozóként, alkalmi munkásként, vagy közfoglalkoztatottként dolgozott. Tehát összességében a dolgozni tervezők kétharmada (67%) valósította meg szándékát és állt munkába. A tavaly dolgozni tervezők 13%-a munkanélküli, 13%-a tanuló volt, 4%-uk pedig tanulás mellett dolgozott, 2%-uk pedig egyéb inaktív volt az ideai kérdés időpontjában.

2.3.3. ábra: A dolgozni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), 2020, N=720

Forrás: KOVETES_1_2020

Azok, akik tovább szerettek volna tanulni úgy, hogy nem dolgoznak mellette, többségében (68%) valóban tanulók voltak az első követés idején, 20%-uk dolgozott (és közben nem tanult), 7%-uk munkanélküli volt, 1%-uk inaktív, 5%-uk pedig dolgozott és tanult egyszerre.

2.3.4. ábra: A továbbtanulni tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetéses vizsgálat idején (százalék), 2020, N=399

Forrás: KOVETES_1_2020

Azoknak a fiataloknak, akik korábban munka mellett szerettek volna továbbtanulni, csupán 11%-a dolgozott és tanult is a követéses vizsgálat időpontjában. 44%-uk dolgozott,

de nem tanult, 34%-uk tanult és nem dolgozott mellette, 11%-uk munkanélküli, 1%-uk pedig egyéb inaktív volt.

2.3.5. ábra: A munka melletti továbbtanulást tervező végzősök munkaerőpiaci státusza a pályakövetés vizsgálat idején (százalék), N=641

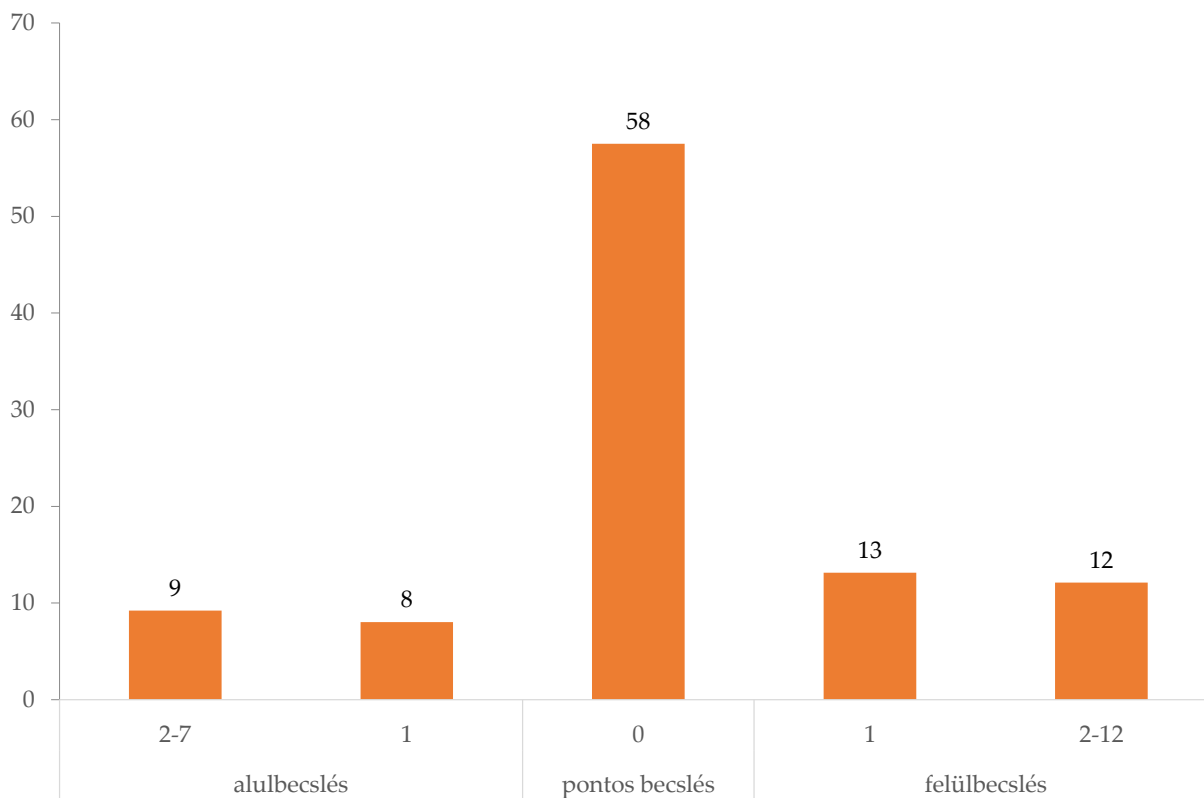

Forrás: KOVETES_1_2020

A szakképzett pályakezdők 62%-a úgy gondolta, hogy ha majd elkezd az álláskeresést, azonnal fog tudni állást találni, 17%-uk egy hónapos álláskeresői időszakra számított, 11%-uk két hónapra, 10%-uk pedig ennél hosszabbra.

A követés vizsgálatnak köszönhetően ezeket a feltételezéseket összevethetjük azzal, hogy a követés időpontjában dolgozók mennyi ideig kerestek állást, mielőtt elhelyezkedtek. Az adatok azt mutatják (lásd a 2.3.2.4. ábrát), hogy a diákok többsége, 58%-a, pontosan meg tudta becsülni az álláskeresői időtartamát. A pontosan becsülők döntő többsége arra számított, hogy rögtön el tud majd helyezkedni, és ez be is következett. 21%-uk egy hónapot tévedett (8% alábecslés, 13% felülbecslés), 9%-uk 2-7 hónappal becsülte alá az időtartamot, 12%-uk pedig 2-12 hónappal felülbecsülte az álláskeresői hosszát.

2.3.6. ábra: A álláskeresés előre becsült és megvalósult időtartamának eltérése a megkérdezettek százalékában, 2020, N=586

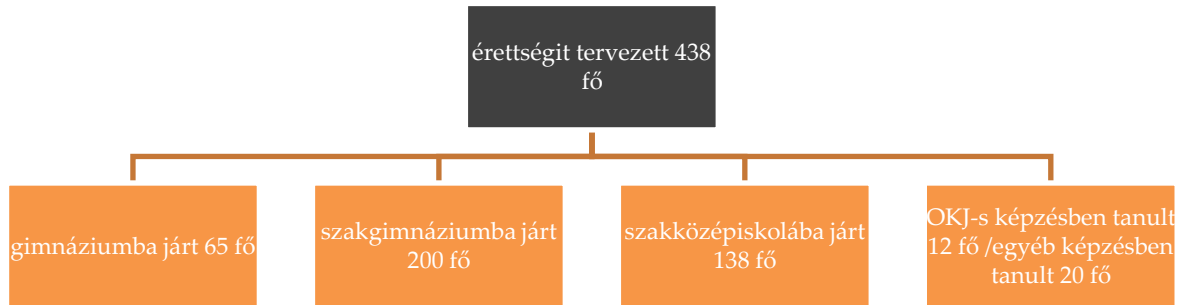

Forrás: KOVETES_1_2020

Attól az 1023 főtől, aki továbbtanulási tervekről számolt be, azt is megkérdeztük, hogy mit tanulna még a végzés után. 60%-uk jelezte, hogy szeretne leérettségizni, 13%-uk a végzés idején tanult szakmájában tervezett továbbtanulni, 18%-uk azt jelezte, hogy másik szakmát szeretne tanulni, 10%-uk pedig főiskolára vagy egyetemre készült. A diákok döntő többsége (97%) Magyarországon tervezett továbbtanulni, 3%-uk pedig külföldön.

A követéses vizsgálat arra is lehetőséget teremt, hogy a végzős szakközépiskolás, illetve szakgimnazista tanulók továbbtanulási terveit összevethessük a végzés utáni fél évben megvalósult tanulmányaikkal. Az eredmények azt mutatják, hogy azon végzősöknek, akik jelezték, hogy később szeretnének leérettségizni (611 fő), 72%-a (438 fő) tanult 2019 júniusa óta. A 438 főből 65 fő járt gimnáziumba ebben az időszakban, 200 fő szakgimnáziumban tanult, 138 fő szakközépiskolában, 20 fő egyéb képzésben, 12 fő iskolarendszeren kívüli (OKJ-s) képzésben, egy fő pedig egyetemen tanult.

2.3.7. ábra: Az érettségit tervező végzősök továbbtanulási iskolatípus szerint (fő), N=438

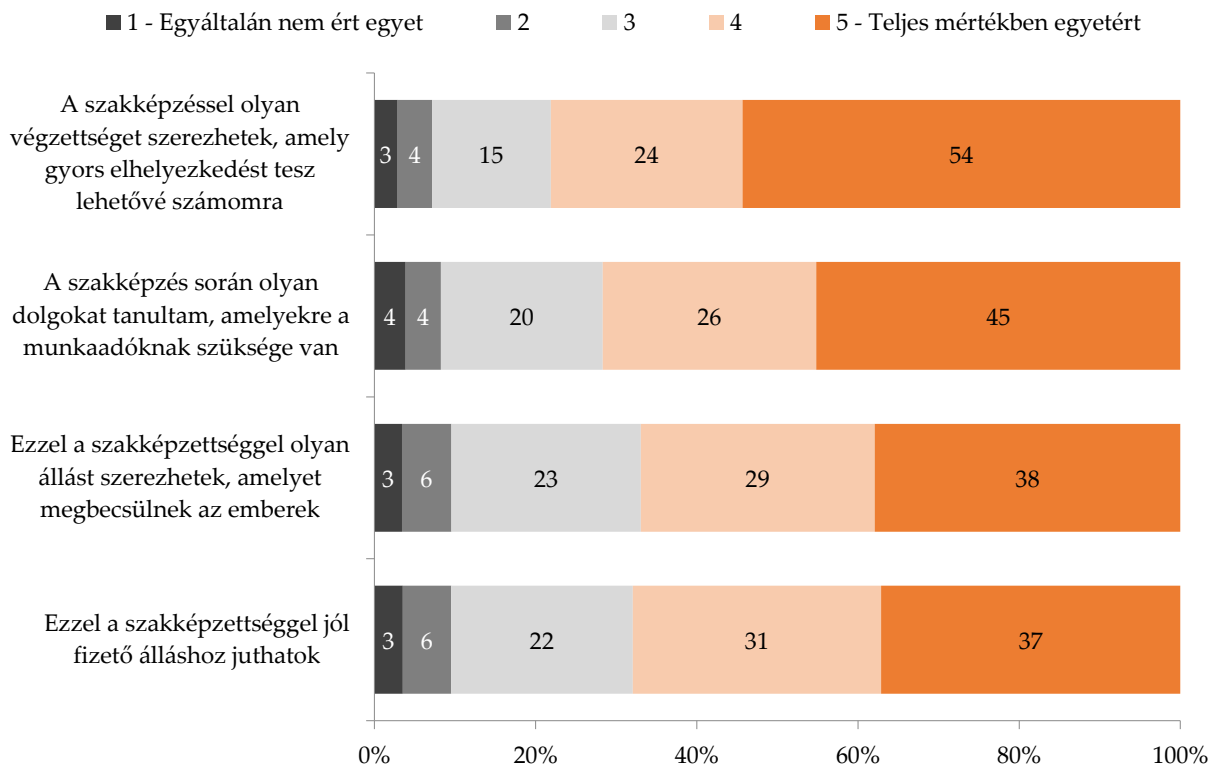
Forrás: KOVETES_1_2020

2.4. A szakképzésről alkotott vélemény

Az alábbiakban a pályakezdő szakképzettek szakképzésről alkotott véleményét elemezzük. A válaszadók négy, a szakképzéssel kapcsolatos állítást osztályozhattak a szerint, hogy mennyire értenek egyet vele.⁵ Az eredmények azt mutatják, hogy az elhelyezkedés gyorsasága, a képzés során elsajátított tudás hasznossága, a megbecsültség és a fizetés tekintetében a fiatalok többsége elégedett a szakképzéssel. A legnagyobb arányban azzal az állítással értettek egyet, mely szerint a szakképzéssel olyan végzettséget szerezhettek, amely gyors elhelyezkedést tesz lehetővé számukra: a megkérdezettek nagyjából fele (54%) teljes mértékben, 24%-uk pedig inkább egyetért ezzel. A válaszadók közel háromnegyede (71%) teljes mértékben vagy inkább egyetért azzal, hogy a szakképzés során olyan dolgokat tanult, amelyekre a munkaadóknak szüksége van. A megkérdezettek kétharmada (67%) teljes mértékben vagy inkább egyetért azzal, hogy a megszerzett szakképzettséggel olyan állást szerezhet, amelyet megbecsülnek az emberek. A pályakezdő szakképzettek körülbelül kétharmada (68%) egyet ért azzal az állítással is, mely szerint a megszerzett szakképzettséggel jól fizető álláshoz juthatnak. (lásd a 2.4.1. ábrát).

⁵ A kérdőív megfelelő kérdése: „A következő kijelentésekkel mennyire ért vagy nem ért egyet? Az 5-ös jelentse: teljes mértékben egyetért, az 1-es azt, hogy egyáltalán nem ért egyet. Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja.”

2.4.1. ábra: A szakképzéssel kapcsolatos állításokra adott osztályzatok (százalék), 2020, N=4328-4334

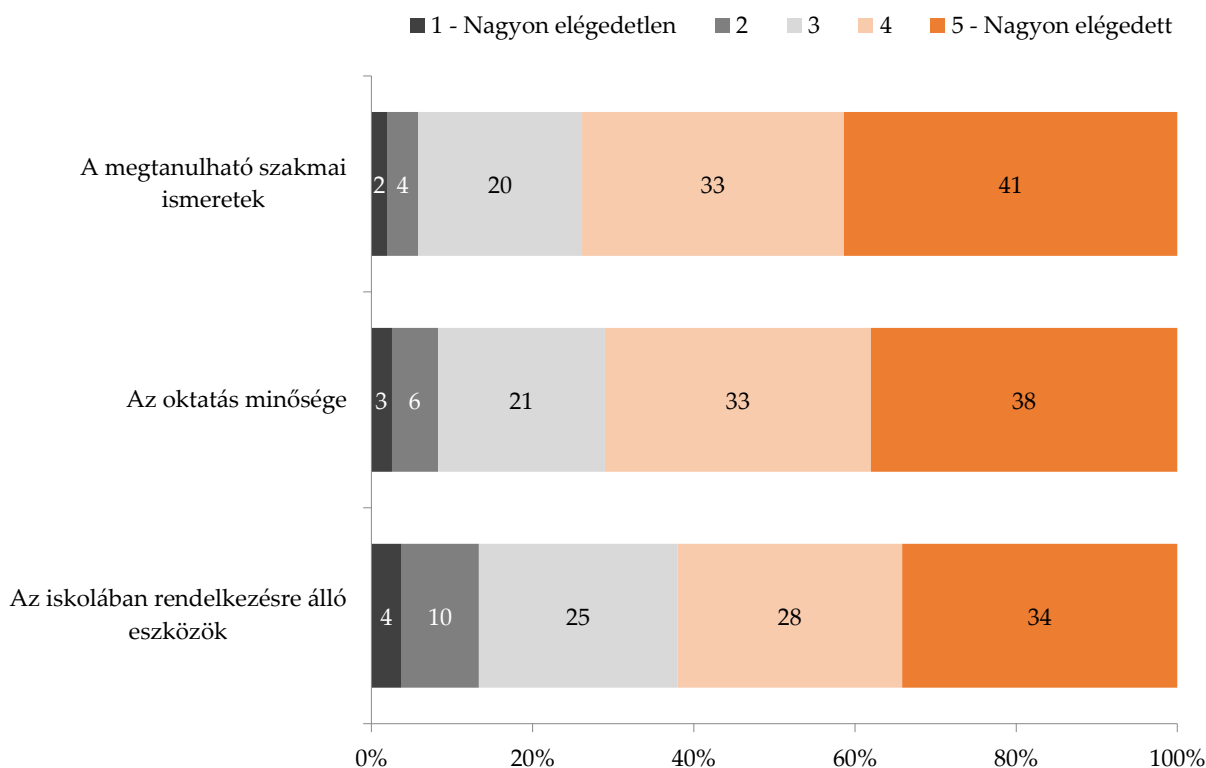

Forrás: KOVETES_1_2020

A válaszadók emellett a szakképző iskolával kapcsolatos tényezőket is osztályozhatták a szerint, hogy mennyire elégedettek az iskola és az oktatás egyes jellemzőivel.⁶ A válaszadók a legnagyobb arányban a megtanulható szakmai ismeretekkel voltak nagyon elégedettek (41%) vagy inkább elégedettek (33%). Az oktatás minőségével 38%-uk nagyon, 33%-uk inkább elégedett volt. A legkevésbé az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel voltak elégedettek a frissen végzett szakképzettek: 34%-uk nagyon, 28%-uk inkább elégedett volt e téren. (lásd a 2.4.2. ábrát).

⁶ A kérdőív megfelelő kérdése: „Mennyire elégedett a szakképzéssel a következő szempontok szerint? Az 5-ös jelentse azt, hogy nagyon elégedett, az 1-es, hogy nagyon elégedetlen.”

2.4.2. ábra: A szakképző iskolával és az oktatással kapcsolatos elégedettség (százalék), 2020, N=4342-4361

Forrás: KOVETES_1_2020

2.5. Migráció, mobilitás

Az alábbi fejezetben azt vizsgáljuk, hogy mennyire jellemző a megkérdezettek körében a külföldi munkavállalás, illetve, hogy milyen arányban tervezik azt.

Nagyjából minden tizedik (12%) megkérdezett dolgozott már valaha külföldön. Harmaduk (33%) 1-3 hónapot töltött külföldön, 31%-uk több, mint hat hónapot maradt, negyedük kevesebb, mint egy hónapig, míg 12%-uk 4-6 hónapig vállalt Magyarországon kívül munkát.

A válaszadóknak csekély hányada, csupán 7%-a tervezi, hogy a következő 12 hónapban hosszabb időre elköltözik egy másik országba. A megkérdezettek körében a külföldre költözés szándéka összefügg a jelenlegi munkaerőpiaci státusszal. A munkanélküliek (13%) és az alkalmi munkások (9%) az átlagnál (7%) nagyobb arányban tervezik a külföldi

munkavállalást, míg a vállalkozók (2%), a tanulás mellett dolgozók (4%) a közfoglalkoztatottak (5%), a tanulók (5%) és az egyéb inaktívak (6%) az átlagnál kisebb arányban szándékoznak külföldre menni.

A külföldi költözést tervezők között a legnépszerűbb célországoknak Németország, Ausztria és Nagy-Britannia tekinthetőek.

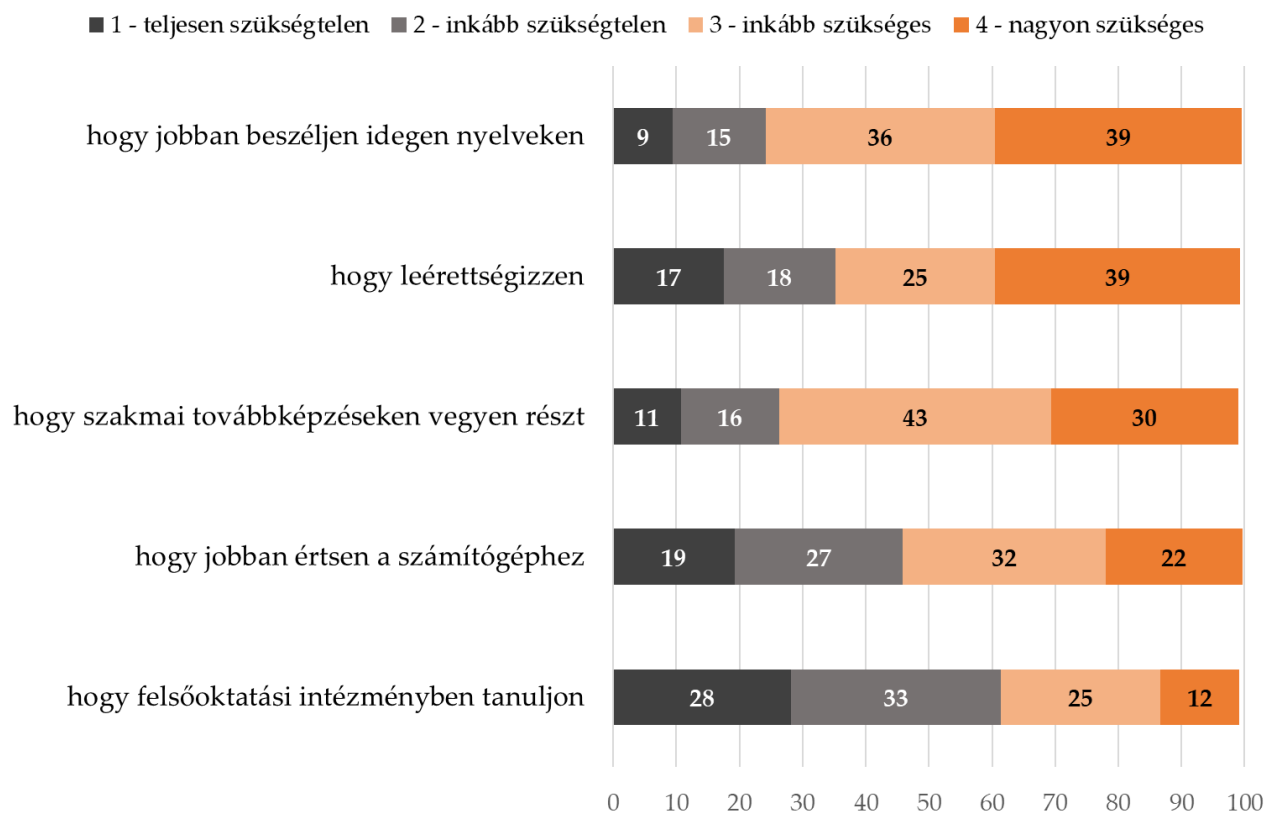
2.6. Jövőbeli tervek

Az alábbi fejezetben a szakképzett pályakezdők továbbtanulási és munkaerőpiaci terveibe adunk betekintést.

Kérdőívünkben a válaszadók 1-től 4-ig osztályozhattak különböző tényezőket a szerint, hogy saját pályájuk, karrierjük szempontjából mennyire tartják szükségesnek azokat.⁷ Az eredmények szerint a szakképzett fiatalok a legnagyobb arányban azt tartják fontosnak, hogy jobban beszéljenek idegen nyelveken: 75%-uk szerint ez nagyon vagy inkább szükséges lenne karrierje szempontjából. Azok között, akiknek nincs érettségije, 64% tartja szükségesnek pályája szempontjából, hogy leérettségizzen, 35% pedig inkább vagy teljesen szükségtelennek. A szakmai továbbképzéseken való részvételt a válaszadók közel háromnegyede (73%) nagyon vagy inkább szükségesnek látja. A válaszadó fiatalok nagyjából fele, 54%-a tartja szükségesnek, hogy jobban értsen a számítógéphez, 46%-uk azonban elégedett jelenlegi tudásával. A megkérdezettek 38%-a tekinti csak fontosnak karrierje szempontjából, hogy felsőoktatási intézményben tanuljon, 28%-uk viszont teljesen szükségtelennek tartja ezt (lásd a 2.6.1. ábrát).

⁷ A kérdőív megfelelő kérdése: „A saját pályája, karrierje szempontjából nagyon szükségesnek tartja, inkább szükségesnek, inkább szükségtelennek, vagy teljesen szükségtelennek tartja azt, ...”

2.6.1. ábra: A megkérdezettek véleménye arról, hogy saját pályájuk, karrierjük szempontjából mennyire szükségesek az alábbi tényezők (százalék), 2020, N=2444-4364

Forrás: KOVETES_1_2020

Az alábbiakban azt vizsgáljuk meg, hogy mely jellemzők valószínűsítik azt, hogy az egyes tényezőket nagyon szükségesnek találják a válaszadók.

Azok, akik szakközépiskolában tanultak minden tényezőt nagyobb arányban tartottak szükségesnek, mint a szakközépiskolában végzetek. A magasabb, gimnáziumi vagy főiskolai vagy egyetemi, végzettségű apák gyermekei szintén az átlagnál nagyobb arányban tartották nagyon szükségesnek az egyes tényezőket. Kivételt jelentenek ez alól a számítógépes ismeretek, amelyeket csak a főiskolai vagy egyetemi végzettségű apák gyermekei tartják az átlagnál nagyobb arányban nagyon szükségesnek.

Emellett a Budapesten élő válaszadók nagyobb arányban tartanak nagyon szükségesnek minden tényezőt, különös tekintettel az érettségire, amit a budapesti válaszadók 60%-a tart nagyon szükségesnek.

Bizonyos tényezők esetében az apa iskolai végzettsége mellett az apa foglalkozása is összefüggést mutat azzal, hogy a végzett mennyire tartja fontosnak az adott célt. Az idegennyelv-tudás javítását a legnagyobb arányban a szellemi foglalkozásúak, az egyéb kategóriába tartozók (45%) és a szakmunkások (42%) gyermekei tartják nagyon szükségesnek, míg a többi szülői munkaerőpiaci státusz esetében az átlag körül vagy az alatt alakul azok aránya, akik nagyon szükségesnek tartják ezt. A szakmai továbbképzéseken való részvételt a legnagyobb arányban az egyéb okból nem dolgozó (pl. nyugdíjas) és a szellemi foglalkozású apával rendelkező válaszadók tartották szükségesnek, 37, illetve 36%-ban, rendre. Ezt követték a szakmunkás foglalkozású apák gyermekei (30%). Azt, hogy a számítógéphez jobban értsenek, szintén az egyéb okból nem dolgozó (26%), illetve szellemi foglalkozású apák gyermekei tekintik nagyon szükségesnek (25%), de ennél a tényezőnél elmondható, hogy a vállalkozók (22%) gyermekei szintén valamivel az átlagnál szükségesebbnek érzik, hogy ezt a képességüket javítsák.

A végzetek jelenlegi munkaerőpiaci státuszát tekintve elmondható, hogy a tanuló, illetve munka mellett tanuló válaszadók az idegen nyelv elsajátítását, a felsőoktatási intézményben való továbbtanulást és az érettségi vizsga letételét nagyobb arányban tartják nagyon szükségesnek, más munkaerőpiaci státuszú válaszolókkal összehasonlításban. A számítógépes ismereteik fejlesztését a tanulók tartják az átlagnál magasabb arányban (28%) nagyon szükségesnek. Továbbá, a jelenleg vállalkozó végzetek magas arányban (45%) tekintik szükségesnek a szakmai továbbképzéseken való részvételt.

Emellett szakmacsoportonként eltérő, hogy az egyes tényezőket mennyire tartják fontosnak a végzetek. Azt, hogy jobban beszéljenek idegen nyelveket, az informatika (54%), a vendéglátás és turizmus (50%), illetve kereskedelem és marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoportok (45%) és könnyűipar (42%) szakmacsoportban végzetek tartják a legnagyobb arányban szükségesnek. A szakmai továbbképzéseket a szociális szolgáltatásokban dolgozó (50%), az elektrotechnika és elektronikához (40%) és a közlekedéshez (35%) tartozó szakmákat tanulók tekintik fontosnak. A számítógép kezelési tudásukat leginkább az informatikusok (59%) javítanák tovább. Az érettségi megszerzését az informatika és a könnyűipar szakmacsoportjához (mindkét csoport több, mint 60%-ban) tartozók vélik a leginkább szükségesnek. A felsőoktatásban való továbbtanulást az informatika (19%) és a szociális szolgáltatások (20%) területén végzetek tartják magas arányban szükségesnek.

A kérdés időpontjában dolgozóktól azt is megkérdeztük, hogy terveznek-e a következő fél évben munkahelyváltást. A válaszadók 16%-a (az összes megkérdezett 9%-a) jelezte, hogy tervezi, hogy a következő fél év során munkahelyet vált. A legnagyobb arányban a könnyűipar (46%) és az informatika (32%) szakmákban végzetek váltának munkahelyet.

A munkahelyváltást tervezők 64%-a olyan állást keres, ahol abban a szakmában dolgozhat, amit 2019-ben tanult, 14%-uk olyat, ahol ugyanabba a szakmacsoportba tartozó másik szakmában dolgozhat, 4%-uk olyan munkát keres, ahol egy régebben szerzett szakmájában dolgozhat, 23%-uk pedig olyat, ahol teljesen eltérő szakmában dolgozhat.

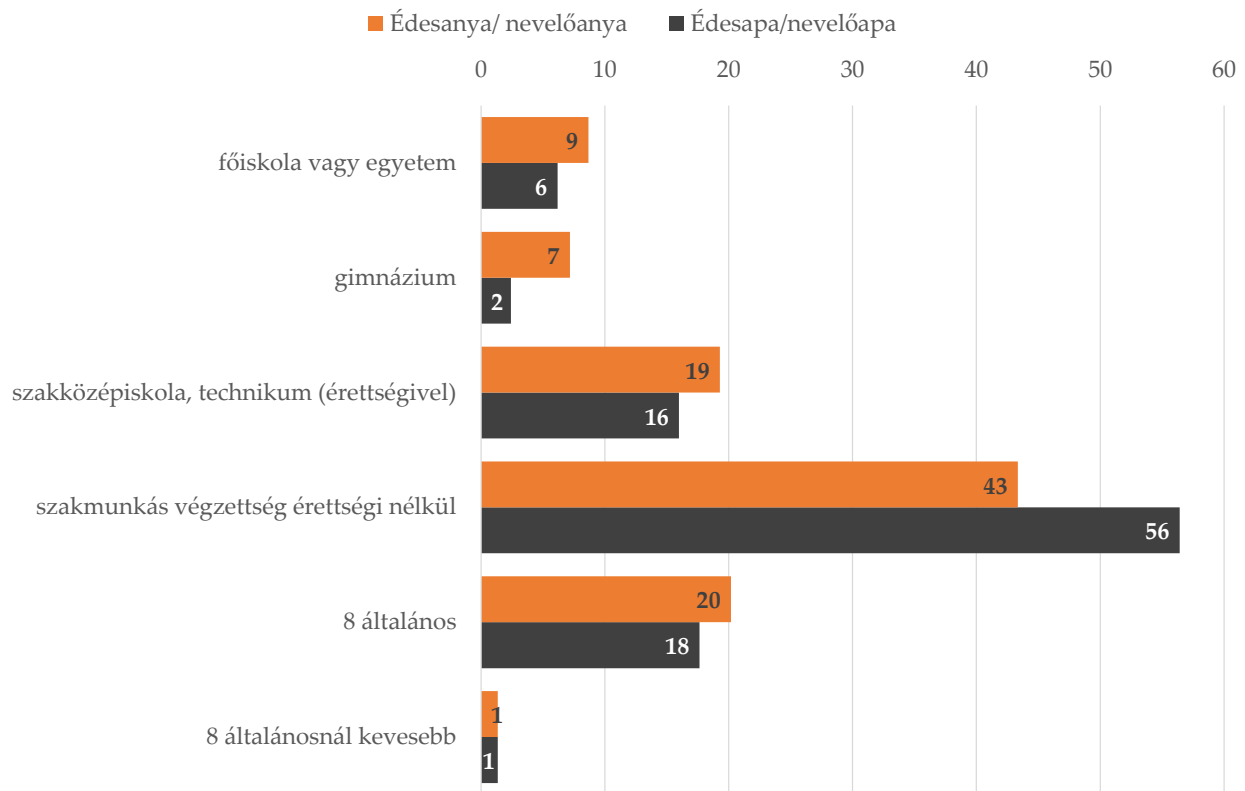
3. A 2017/18-as tanévben szakmát szerzettek pályájának alakulása

Az alábbi fejezetben azoknak a fiataloknak a pályafutását vizsgáljuk, akik a 2017/2018-as tanévben szereztek szakmát szakiskolában. E tanulókat 2018 tavaszán kerestük fel először, amikor végzősök voltak, majd 2019 telén másodsorra, 2020 telén – a várható végzésük után 19-20 hónappal – pedig harmadszorra. Idén – a harmadik hullámban – 725 fővel tudtuk ismét felvenni a kérdőívet.

A válaszadók 68%-a férfi, 32%-a nő. A megkérdezettek átlagéletkora 21 év, 47%-uk legfeljebb 20 éves, 39%-uk 21 vagy 22 éves, 14%-uk pedig idősebb. Budapesten csupán 5%-uk, más városban 53%-uk, községben 41%-uk, míg külföldön 1%-uk lakik.

A válaszadók több, mint felének (56%) apja szakmunkás végzettségű (érettségi nélkül), 16%-uk apja szakközépiskolát, technikumot végzett (érettséggel), 18%-uk apja pedig 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Csekély hányaduk apja főiskolán vagy egyetemen (6%), illetve gimnáziumban (2%) végzett. Mindössze 1% azok aránya, akiknek az apja nem fejezte be a 8 általános iskolát. Összességében azt láthatjuk, hogy a válaszadók döntő többségének (91%) apja nem rendelkezik érettséggel. A megkérdezettek 43%-ának anyja szakmunkás végzettségű (érettségi nélkül), 20%-uknak az anyja 8 általános iskolai, 19%-uknak szakközépiskolai, technikai (érettséggel) végzettséget szerzett. 9%-uknak az anyja főiskolán, egyetemen, 7%-uknak gimnáziumban végzett. 1%-uknak az anyja nem fejezte be a 8 általános iskolát. Tehát a megkérdezettek többségének (84%) anyja nem szerzett érettségit.

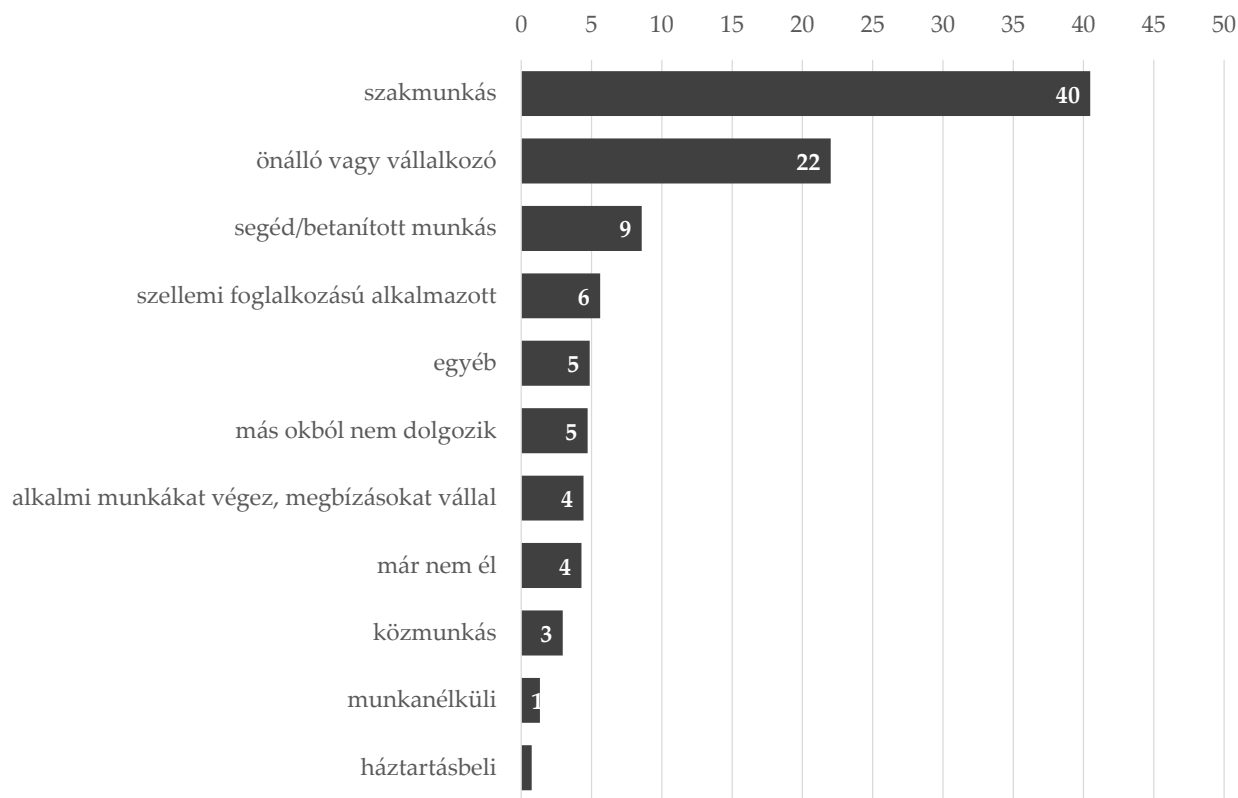
3.1. ábra: A megkérdezettek anyjának és apjának iskolai végzettsége, százalék, 2020, N=663-669

Forrás: KOVETES_2_2020

Az apa munkaerőpiaci státusza kapcsán azt láthatjuk, hogy kiemelkedően magas, 40%-os, azok aránya, akiknek édesapja vagy nevelőapja szakmunkásként dolgozik. A megkérdezettek 22%-ának apja önálló vagy vállalkozó, közel tizedük (9%) esetében segédmunkás vagy betanított munkás. 6%-uknak apja szellemi foglalkozású alkalmazott, míg 4%-uknak apja már nem él. Összességében magas (19%) azoknak az aránya, akiknek apja bizonytalan munkaerőpiaci státuszú: az apák 5%-a egyéb munkaerőpiaci státuszú, 5%-uk egyéb okból nem dolgozik, 4%-uk alkalmi munkát végez, megbízásokat vállal, 3%-uk közmunkás, 1%-uk munkanélküli, 1%-uk pedig háztartásbeli.

3.2. ábra: A megkérdezettek apjának munkaerőpiaci státusza, százalék, 2020, N=677

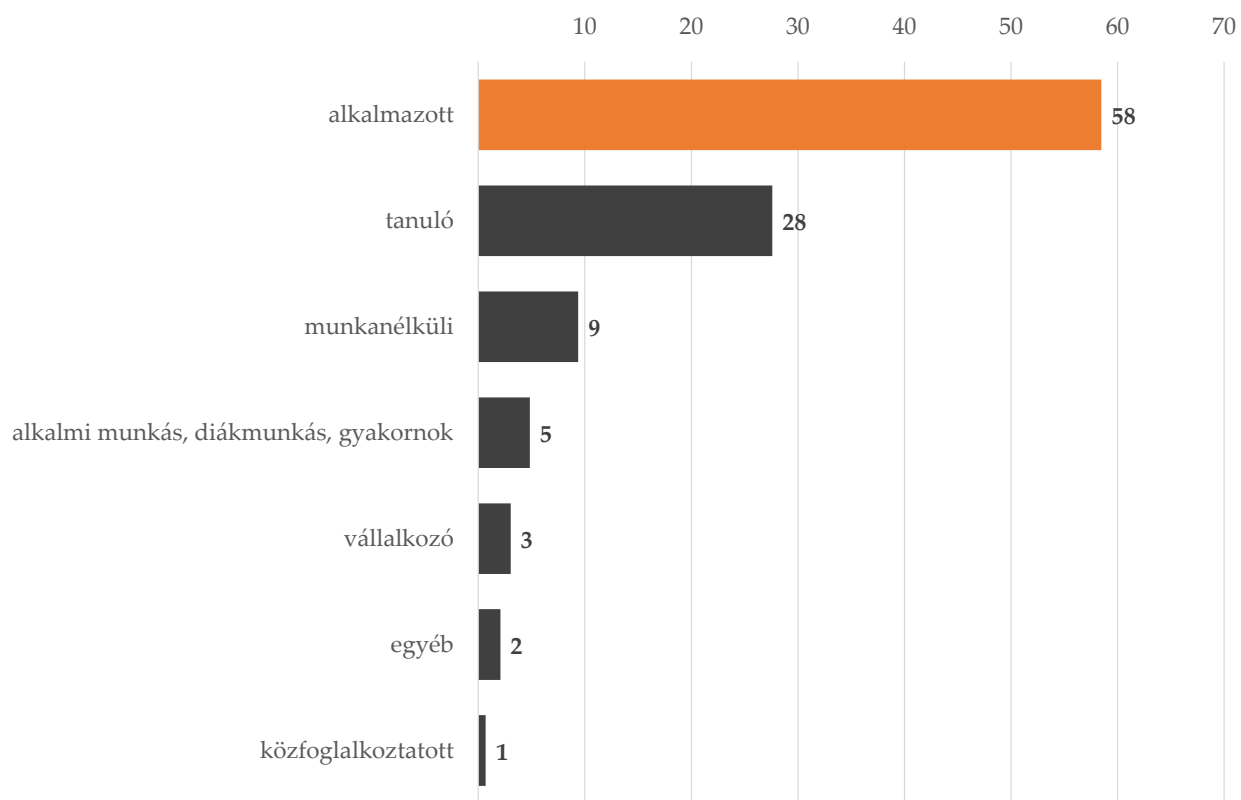
Forrás: KOVETES_2_2020

A válaszadók legnagyobb részének (31%) anyja szintén szakmunkásként dolgozik. 15%-uknak anyja szellemi foglalkozású, 14%-uknak segéd vagy betanított munkás. Tizedük anyja háztartásbeli, szintén 10%-uk anyja önálló vagy vállalkozó, az anyák 5%-a egyéb munkaerőpiaci státuszú, 5% egyéb okból nem dolgozik. (A többi munkaerőpiaci kategóriába a megkérdezettek csekély hányadának anyja sorolható.)

A legnagyobb esetszámban a szakács (71 fő), a cukrász (55 fő), a bolti eladó (50 fő), a hegesztő (43 fő) és a gépi forgácsoló (40 fő) szakmát végzeteket sikerült újra elérni.

A megkérdezettek 58%-a jelenleg alkalmazott, több, mint negyedük (28%) tanuló, közel tizedük (9%) munkanélküli, 5%-uk alkalmi munkás, gyakornok, illetve diákmunkás, 3%-uk pedig vállalkozó. (A többi kategóriába a válaszadók csekély hányada sorolható.)

3.3. ábra: A megkérdezettek munkaerőpiaci státusza (százalék), 2020, N=725

Forrás: KOVETES_2_2020

Megjegyzés: A megkérdezettek több választ is megjelölhettek.

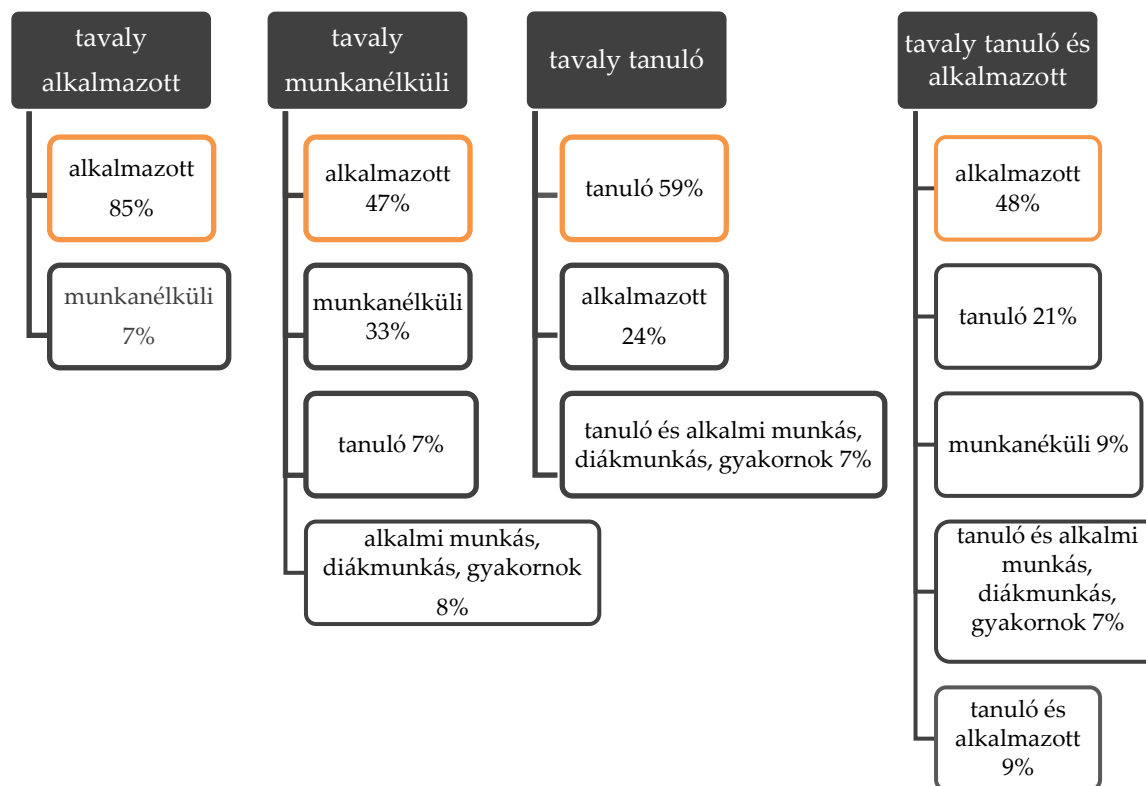
3.1. A munkaerőpiaci státusz változása a tavalyi évhez képest

A követéses adatfelvétel egyik fő előnye, hogy lehetőséget biztosít az egyének munkaerőpiaci helyzetében bekövetkezett változás, a különböző kategóriák közti mozgások megfigyelésére. Tehát első lépésként azt mutatjuk be, hogy milyen a fiatalok munkaerőpiaci státusza a 2019 eleji helyzetükhöz képest.

A 2019 elején alkalmazottként dolgozó megkérdezettek 85%-a 2020 elején is alkalmazott volt, 7%-uk munkanélkülivé vált. A 2019 elején munkanélküli státuszúak közel fele (47%) idén már alkalmazottként dolgozott, harmaduk (33%) még mindig (vagy újra) munkanélküli, 8%-uk alkalmi munkás, diákmunkás vagy gyakornok, 7%-uk pedig tanuló lett. A tavaly tanuló státuszúak több, mint fele (59%) továbbra is tanuló maradt, nagyjából negyedükből (24%) alkalmazott lett, 7%-uk pedig a tanulás mellett már alkalmi munkás, gyakornok vagy diákmunkás is. A tavaly év elején egyszerre tanuló és alkalmazott státuszúak közel fele (48%) idén már csak alkalmazott volt, nagyjából ötödük (21%) pedig csak tanuló. Közel tizedük munkanélküli (9%), 9%-uk pedig a tanulás mellett alkalmi munkás, gyakornok vagy diákmunkás lett idénre, míg szintén 9%-uknak nem változott a státusza az előző évhez képest. (A többi kategória közötti mozgásokra az alacsony esetszámok miatt nem térünk ki.)

Az adatokból az a következtetés vonható le, hogy az állásban lévők döntő többsége meg tudja tartani munkáját. A munkanélküliek többsége ki tud lépni a munkanélküliségből, azonban nem elhanyagolható azok aránya sem, akiknek ez nem sikerül. Emellett az is látható, hogy a szakközépiskola utáni továbbtanulás jó befektetésnek számít, mivel (1) a továbbtanulók körében jóval nagyobb a későbbi elhelyezkedés esélye, mint a munkanélkülivé válásé és (2) a további tanulmányok az esetek jelentős részében hosszabb távú elköteleződést jelentenek, melyek nagy valószínűséggel magasabb bérekhez vezetnek.

3.1.1. ábra: A megkérdezettek munkaerőpiaci státuszának változása 2019 elejéhez képest (százalék), 2020, N=725

Forrás: KOVETES_2_2020

Megjegyzés: Az ábrán nem tüntettük fel azokat a munkaerőpiaci státusz váltásokat, amelyek az adott kategórián belül a válaszadók kevesebb, mint 5%-át érintik.

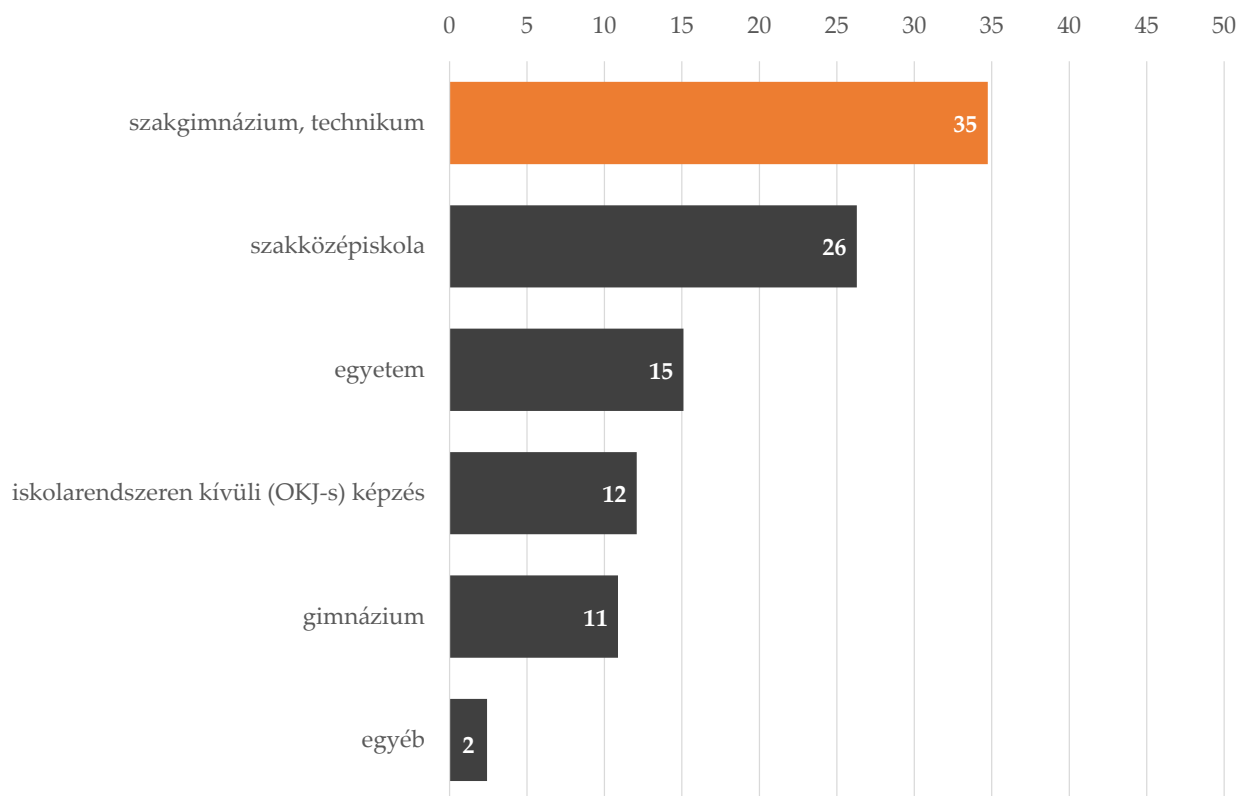
3.2. A tanulmányokat folytatók pályájának alakulása

A fejezet további részében azok pályájának alakulását mutatjuk be, akik a 2019-es év folyamán hosszabb-rövidebb ideig folytatták tanulmányaikat, a fejezet végén pedig áttérünk azokra, akik az adatfelvétel időpontjában – tehát jelenlegi munkaerőpiaci státuszuk szerint is – tanulók.

Az eredmények szerint jelentős azok aránya, akik tanultak az elmúlt egy évben: az összes válaszadó közel fele (46%), vagyis 331 fő vett részt valamilyen képzésben. Közülük csupán 19 fő olyan, akinek még ugyanaz a képzés van folyamatban, mint 2018-ban, a többiek új képzésben vesznek részt.

Többségük szakgimnáziumban (35%) vagy szakközépiskolában (26%) tanult, illetve egyetemi képzésben (15%) vett részt. Nagyjából minden tizedik (12%) fiatal OKJ-s képzésben vett részt vagy gimnáziumban (11%) tanult az elmúlt egy évben.

3.2.1. A legutóbbi kérdés óta továbbtanulók megoszlása a képzés típusa szerint (százalék), 2020, N=331

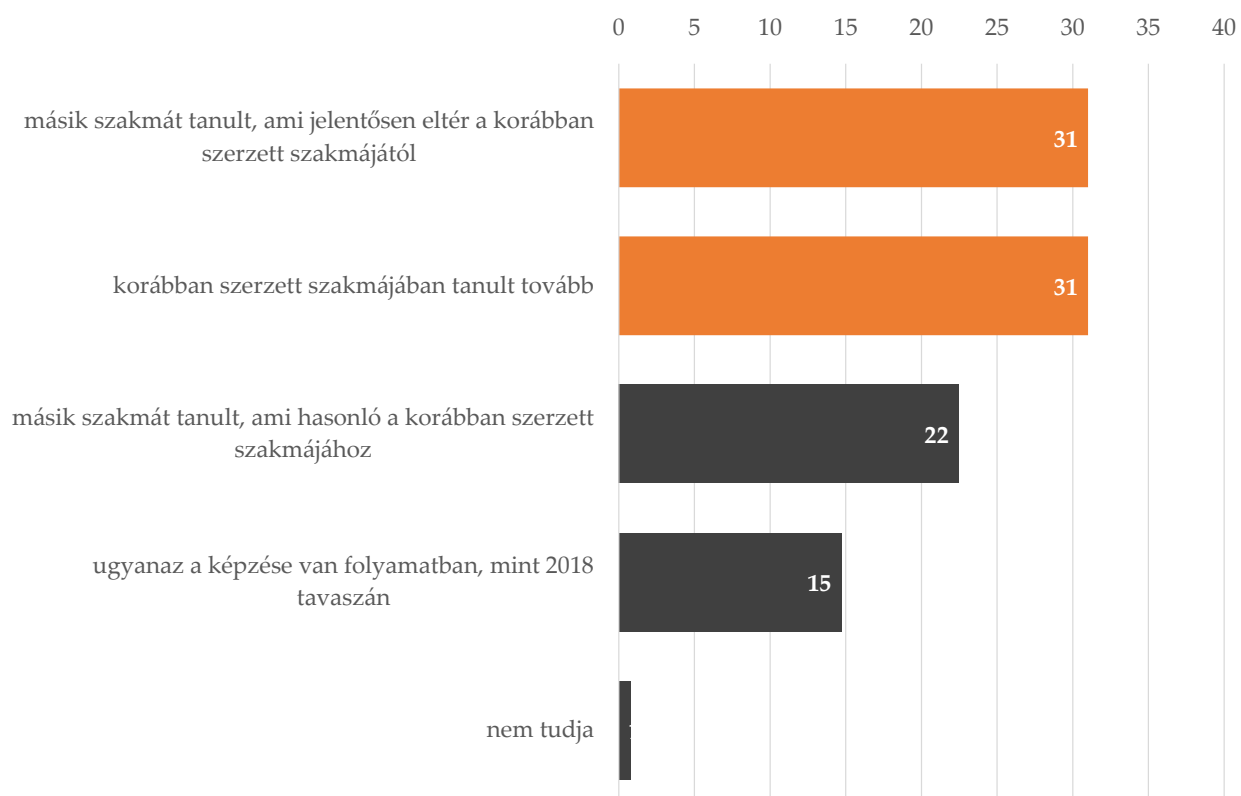

Forrás: KOVETES_2_2020

A fiatalok közel ötöde (18%) legfeljebb 4 hónapot, szintén nagyjából ötödük (18%) 5-8 hónapot, 63%-uk pedig 9 hónapot töltött tanulással a 2019-es tanév folyamán. A 331 főből, aki tanult az elmúlt egy évben, csupán 12 fő szerzett érettségit 2019 januárja óta.

Az elmúlt egy évben 39%-uk (129 fő) tanult szakmát: többségük (31%) korábban szerzett szakmájában tanult tovább vagy (31%) másik szakmát tanult, ami jelentősen eltér a korábban szerzett szakmájától. Nagyjából negyedük (23%) másik szakmát tanult, ami hasonló a korábban szerzett szakmájához, 15%-uknak pedig ugyanaz a képzése van folyamatban, mint 2018-ban.

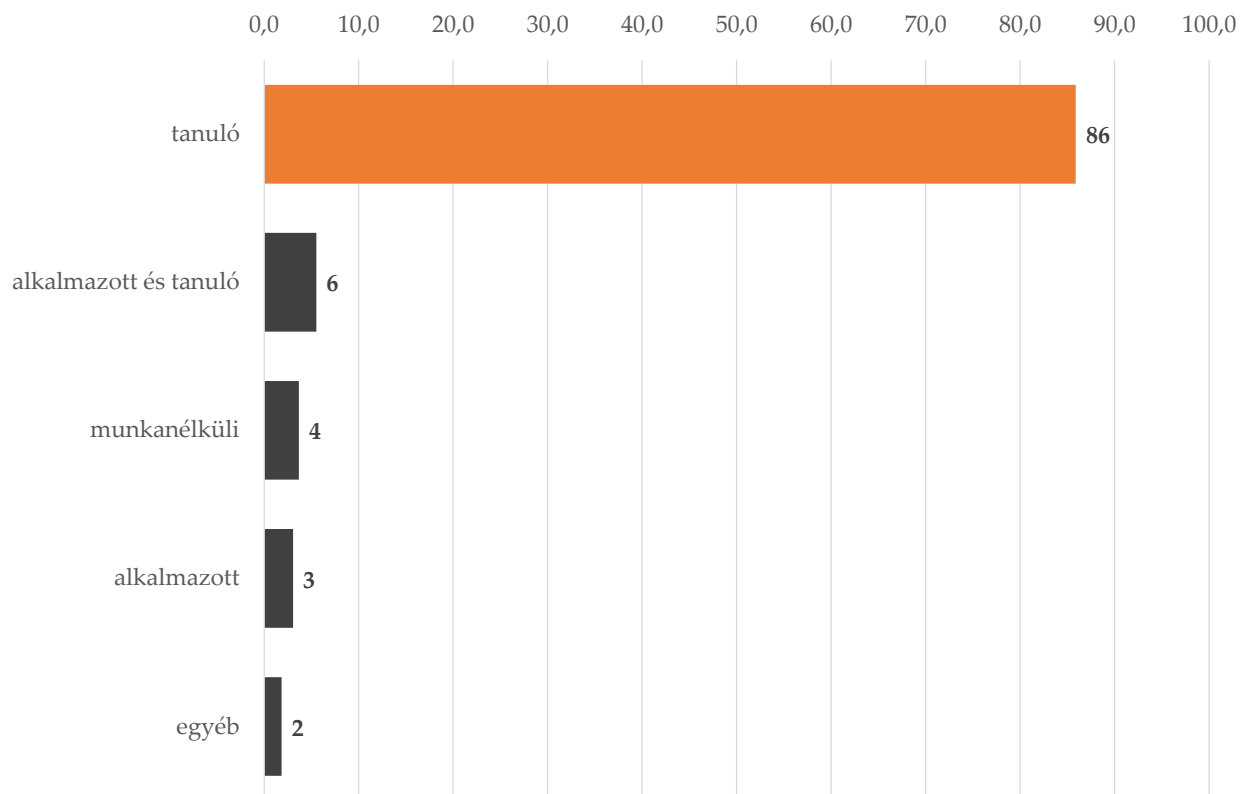
3.2.2. A legutóbbi kérdés óta szakmát tanulók megoszlása a szakma jellege szerint (százalék), 2020, N=129

Forrás: KOVETES_2_2020

A megkérdezettek 28%-a az idei adatfelvétel időpontjában, tehát 19-20 hónappal a várható végzés után is tanuló volt még. Összevetve a tavalyi évvel azt láthatjuk, hogy a tanulók 86%-a tavaly is diák volt. 6%-uk alkalmazott és tanuló, 4%-uk munkanélküli, 3%-uk pedig alkalmazott volt a tavalyi adatfelvétel időpontjában.

3.2.3. A jelenleg tanulók megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=163

Forrás: KOVETES_2_2020

A jelenleg is tanulók legnagyobb hányada (37%) szakgimnáziumban, technikumban tanul. Közel harmaduk (29%) szakközépiskolában, ötödük (20%) egyetemen, főiskolán tanul, 8%-uk pedig gimnáziumban. Mindössze 4%-uk végez OKJ-s képzést, míg 2%-uk egyéb képzésben vesz részt. Csupán 23%-uk (37 fő) tanul szakmát.

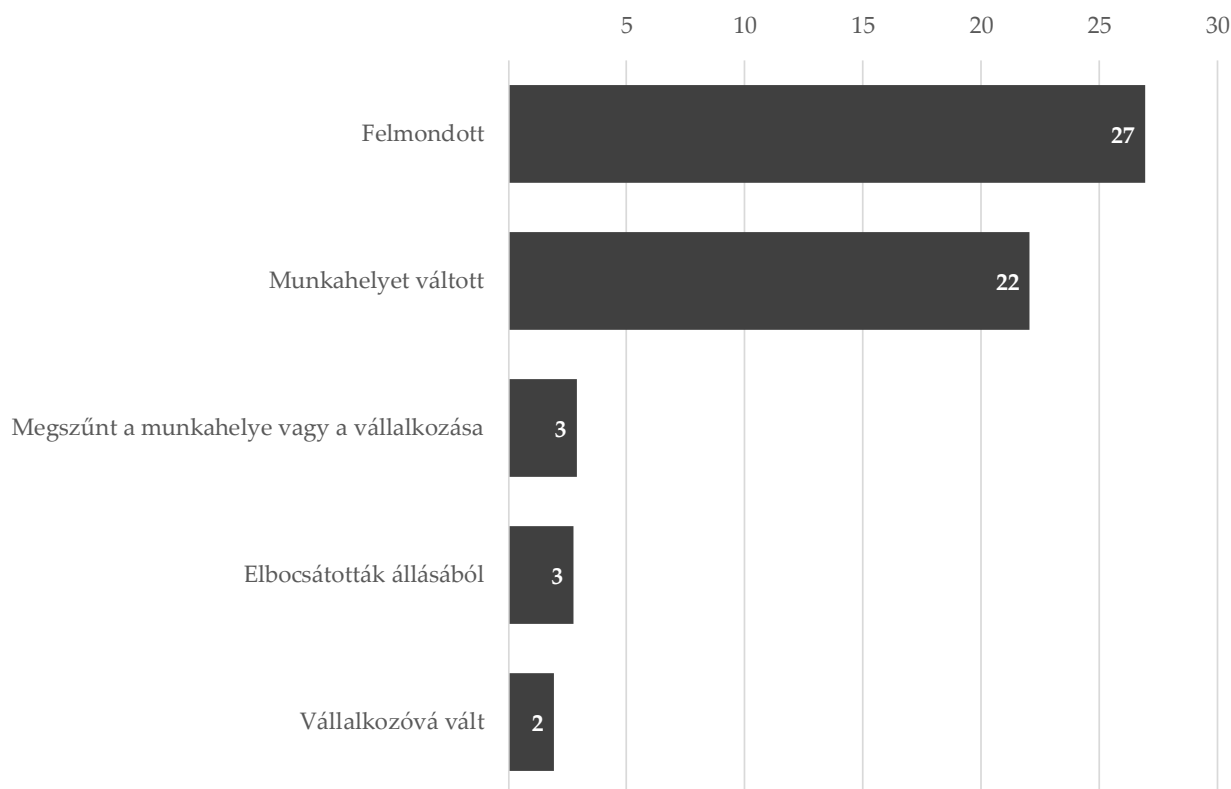
3.3. A dolgozók pályájának alakulása

3.3.1. A tavalyi év folyamán dolgozók pályájának alakulása

Az alfejezetben azokat a 2018-ban végzősöket vizsgáljuk, akik 2019 folyamán hosszabb-rövidebb ideig – alkalmazottként, vállalkozóként, alkalmi munkásként vagy közfoglalkoztatottként – dolgoztak. 2019 januárja óta az összes megkérdezett 83,9%-a dolgozott, vagyis 608 fő. 16%-uk legfeljebb 4 hónapot, 15%-uk 5-8 hónapot, közel 70%-uk pedig több mint 8 hónapot dolgozott az elmúlt egy évben.

Vizsgáltuk, hogy a válaszadók körében mennyire volt jellemző néhány, a munkaerőpiaci státuszt érintő esemény bekövetkezése az elmúlt egy évben. A megkérdezettek több mint negyede (27%) felmondott egy munkahelyén 2019 januárja óta, 22%-uk pedig munkahelyet váltott. A vállalkozóvá válás nem jellemző a válaszadók körében. Nagyon kevés válaszadónak szűnt meg a munkahelye vagy a vállalkozása, illetve az elbocsátás sem jellemző.

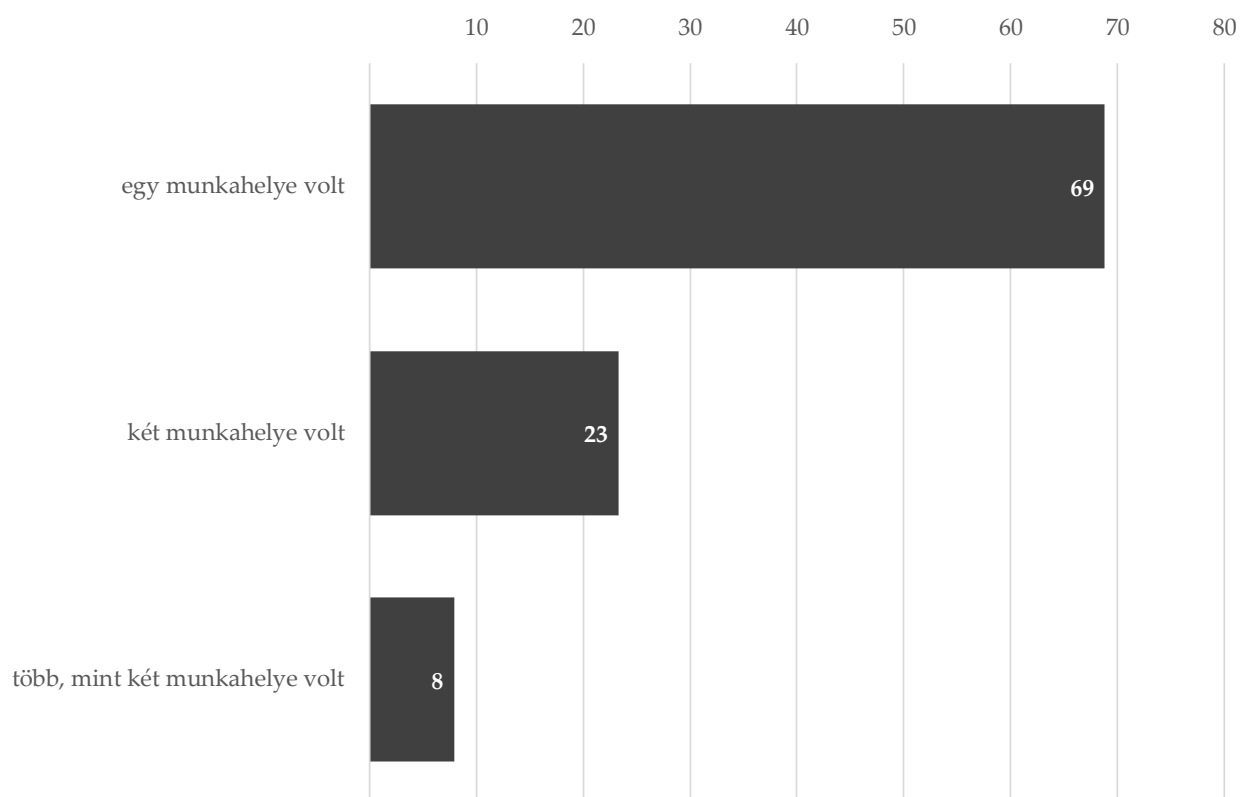
3.3.1.1. Munkaerőpiaci státuszt érintő események bekövetkezése (százalék), 2020, N=725

Forrás: KOVETES_2_2020

Azt is vizsgáltuk, hogy hány munkahelyen dolgoztak válaszadóink 2019 januárja óta. A többség (69%) egy munkahelyen dolgozott az elmúlt egy évben, azonban majdnem minden harmadik (31%) megkérdezettnek kettő vagy több munkahelye is volt. Vagyis azt láthatjuk, hogy a megkérdezettek egy jelentős hányada viszonylag gyakran váltott munkahelyet 2019-ben.

3.3.1.2. A megkérdezettek megoszlása a szerint, hogy hány munkahelyük volt 2019 januárja óta (százalék), 2020, N=558

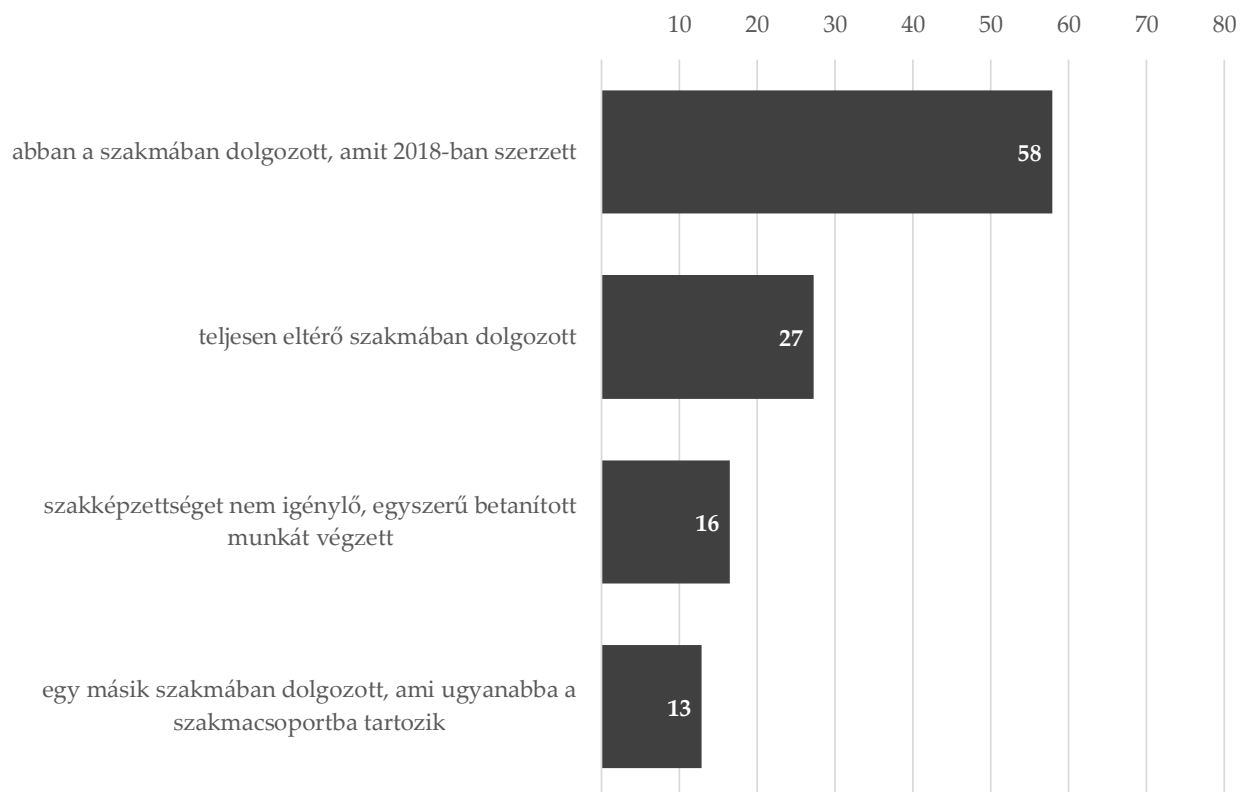
Forrás: KOVETES_2_2020

Azoktól, akik dolgoztak tavaly, azt is megkérdeztük, hogy volt-e olyan munkahelyük 2019 januárja óta, ahova korábban gyakorlati képzésre jártak. A megkérdezettek közel harmadának (29%) volt ilyen munkahelye az elmúlt évben. Tehát a gyakorlati képzés sok esetben segítette a fiatalok elhelyezkedését.

Vizsgáltuk azt is, hogy milyen szakmában tudtak elhelyezkedni a szakképzett fiatalok. A válaszadók több, mint felének (58%) volt a 2018-ban szerzett szakmájában munkahelye az elmúlt egy évben. További 13%-uknak pedig olyan munkája volt, ami ugyanabba a

szakmacsoportba tartozik, mint a 2018-ban szerzett végzettsége. Viszont minden negyedik (27%) fiatalnak volt olyan munkája 2019 folyamán, amely teljesen eltérő szakma a 2018-ban szerzett szakmájához képest. 16%-uk pedig egyszerű betanított munkásként is dolgozott tavaly.

3.3.1.3. A megkérdezettek megoszlása a szerint, hogy milyen szakmában volt a munkahelyük/munkahelyeik 2019-ben (százalék), 2020, N=558

Forrás: KOVETES_2_2020

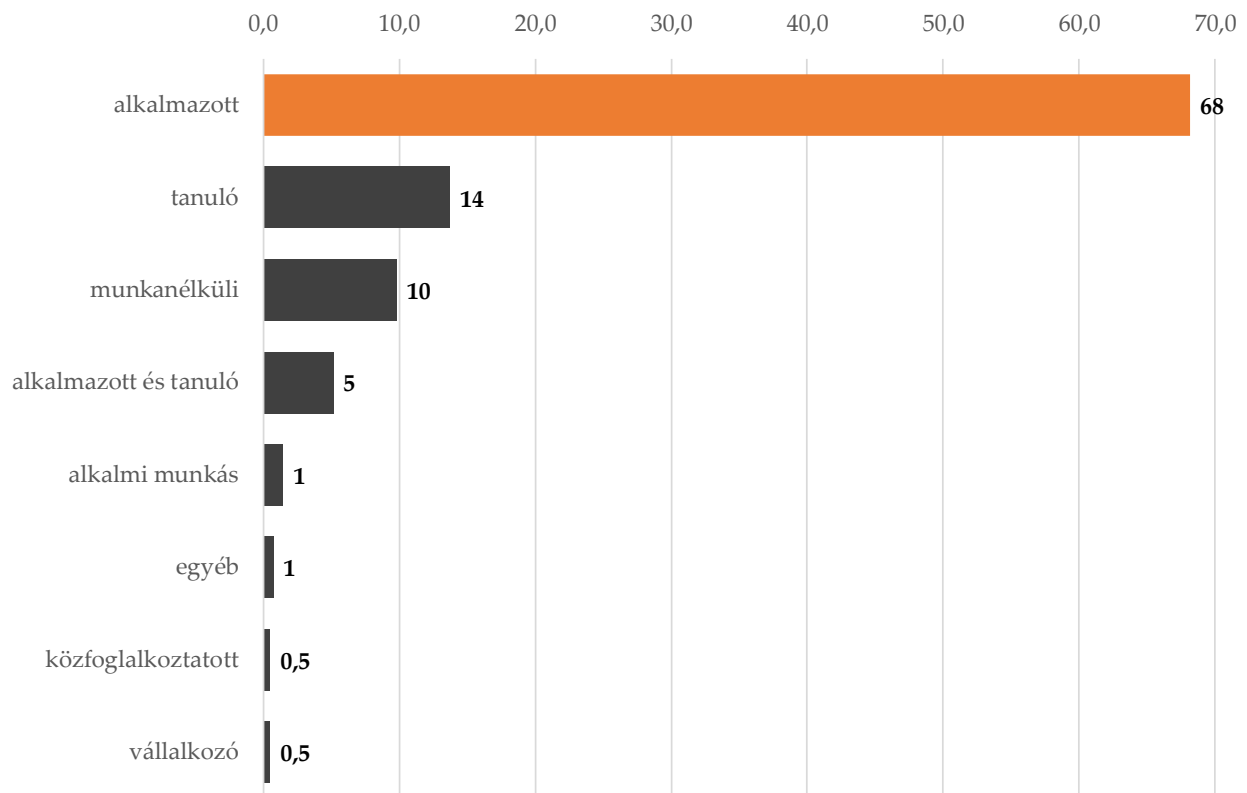
Azoktól, akik dolgoztak 2019-ben, azt is megkérdeztük, hogy mekkora volt a nettó jövedelmük, erre a kérdésre 71%-uk (429 fő) válaszolt. A havi nettó átlagjövedelem 189 ezer forint volt a megkérdezettek körében. Ha sorba rendezzük a válaszadókat jövedelmük alapján, akkor a sor közepén álló szakképzett fiatal jövedelme 170 ezer forint volt.

3.3.2. A jelenleg dolgozók pályájának alakulása

A 2018-ban végzősök közül a megkérdezettek 67%-a (483 fő) dolgozik jelenleg, döntő többségük (88%) alkalmazott, 7%-uk alkalmi munkás, 4%-uk vállalkozó, 1%-uk pedig közfoglalkoztatott.

Az alkalmazottként dolgozók többsége (68%) tavaly is alkalmazott volt, 14%-uk tanuló, 10%-uk munkanélküli, 5%-uk pedig tanuló és alkalmazott volt az előző adatfelvételkor.

3.3.2.1. A jelenleg alkalmazottak megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=408

Forrás: KOVETES_2_2020

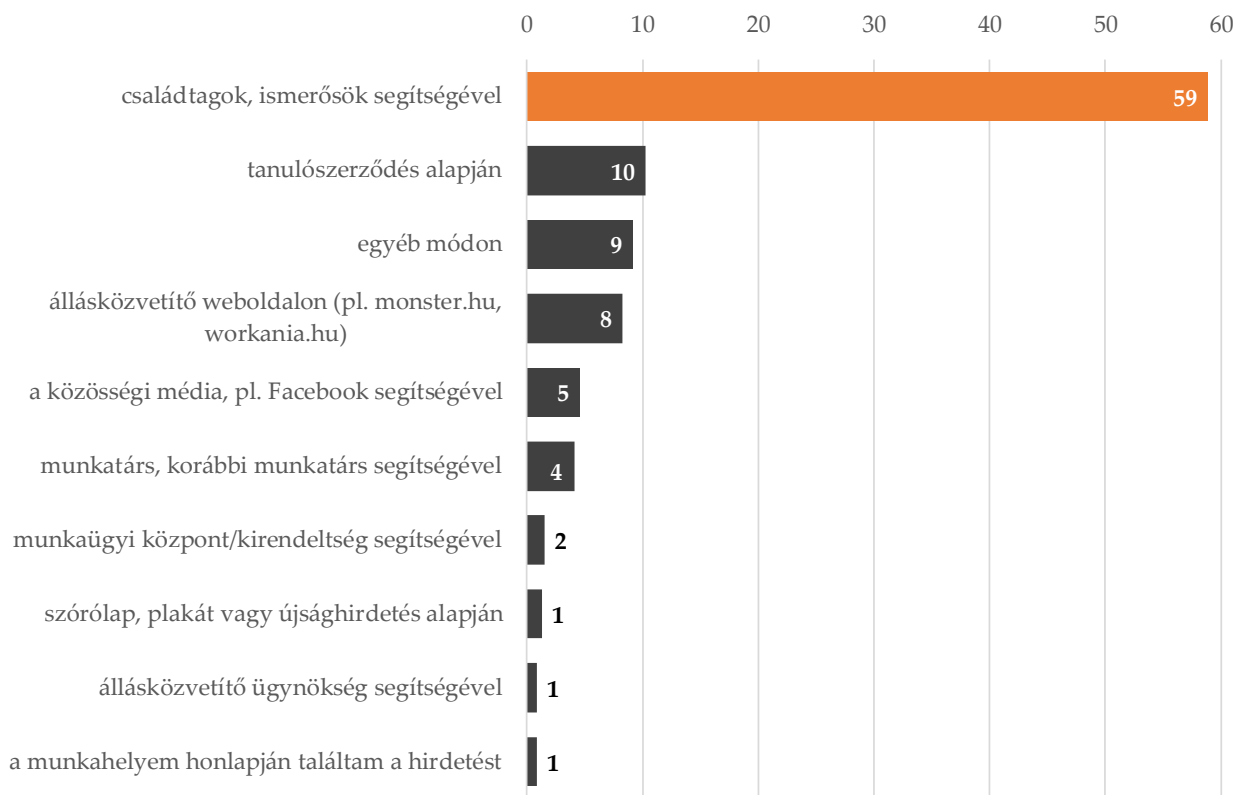
A vállalkozók 26%-a tavaly is vállalkozó volt, több, mint kétötödük (42%) alkalmazottként dolgozott, 16%-uk tanult, míg 5%-uk munkanélküli volt az előző adatfelvételkor. A 15 fő alkalmi munkás többsége (7 fő) tavaly munkanélküli volt.

A megkérdezettek többsége nagyon gyorsan el tudott helyezkedni: 71%-uk kevesebb, mint egy hónap alatt elhelyezkedett, közel ötödük (19%) egy-két hónap alatt szerzett

állást, 6%-uknak három-négy hónapba telt munkához jutni, csupán 5%-uknak kellett 5 hónapot vagy annál többet szánnia az álláskeresésre.

Lényeges eredmény, hogy a jelenleg is dolgozó fiatalok több, mint fele (59%) családtagok, ismerősök segítségével találta jelenlegi munkáját. A következő legjellemzőbb csatornán, a tanulószerveződésen, keresztül jutott jelenlegi állásához a megkérdezettek 10%-a. A fiatalok 8%-a találta munkáját állásközvetítő weboldalon. Más módokon a válaszadók csekély hányada szerezte mostani állását.

3.3.2.2. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok megoszlása a szerint, hogy hogyan találták jelenlegi munkájukat, (százalék), 2020, N=458

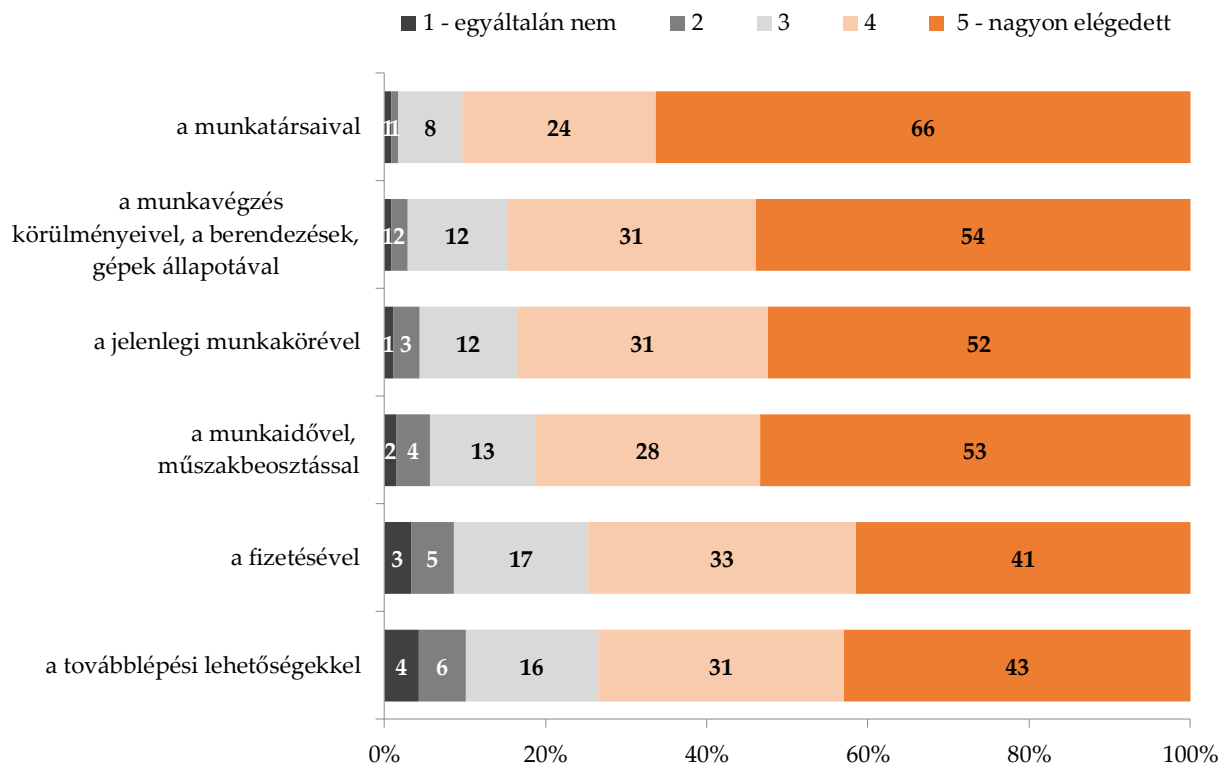

Forrás: KOVETES_2_2020

A válaszadókat arról is megkérdeztük, hogy különböző szempontok szerint mennyire elégedettek munkájukkal. A megkérdezettek döntő többsége nagyon elégedett vagy inkább elégedett a munkatársaival (90%), a munkavégzés körülményeivel, a berendezések, gépek állapotával (85%), a jelenlegi munkakörével (84%), a munkaidővel, a műszakbeosztással (81%). Az előbbi területekhez képest kevésbé elégedettek a fiatalok

a továbblépési lehetőségekkel és a fizetésükkel. A válaszadók közel háromnegyede (73%) nagyon vagy inkább elégedett a továbblépési lehetőségekkel, és minden tizedik (11%) megkérdezett inkább vagy nagyon elégedetlen a továbblépési lehetőségekkel. A fizetéssel 75%-uk elégedett, míg 9%-uk elégedetlen.

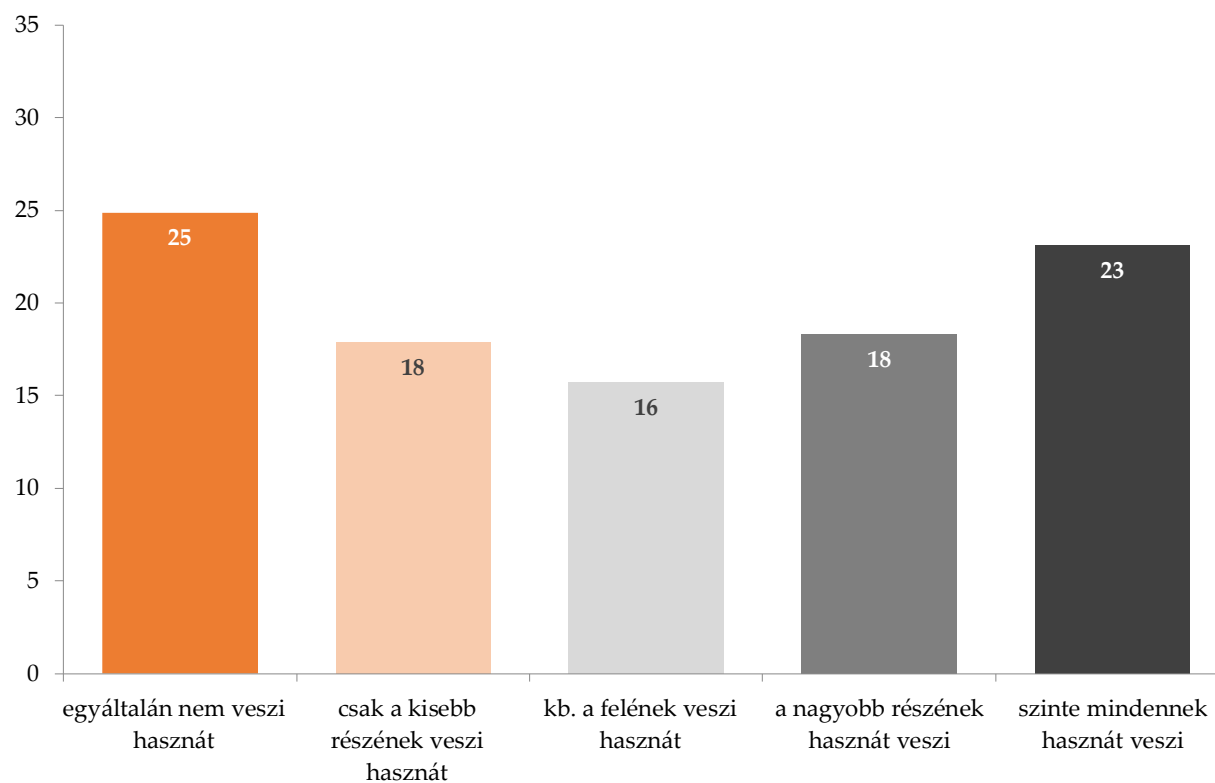
3.3.2.3. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok megoszlása aszerint, hogy mennyire elégedettek munkájukkal különböző szempontok mentén, (százalék), 2020, N=445-458

Forrás: KOVETES_2_2020

Lényeges kérdés, hogy a fiatalok mennyiben látják hasznosulni munkájuk során a szakképzésben tanultakat. A jelenleg dolgozók bő ötöde (23%) úgy gondolja, hogy szinte mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult, 18%-uk a tanultak nagyobb részét tudja hasznosítani. 16%-uk a képzés során elsajátítottak körülbelül felét tudja használni, 18%-uk úgy látja, hogy csak a tanultak kisebb részét tudja hasznosítani. Minden negyedik (25%) válaszadó úgy véli, hogy a szakképzés során tanultaknak egyáltalán nem veszi hasznát munkavégzésében.

3.3.2.4. ábra: A jelenleg dolgozó fiatalok véleménye arról, hogy munkavégzésükben mennyire veszik hasznát annak, amit a szakképzés során tanultak, (százalék), 2020 N=458

Forrás: KOVETES_2_2020

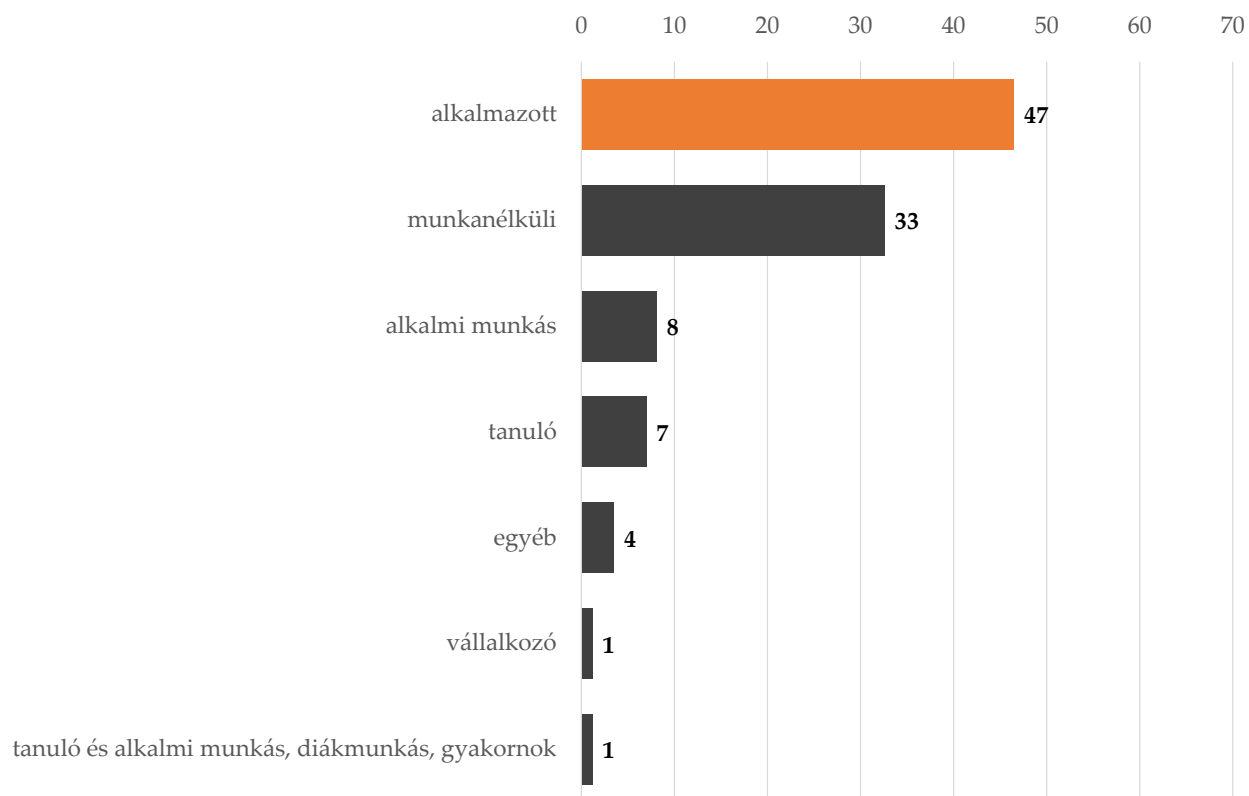
3.4. A munkanélküliek pályájának alakulása

A fejezetben egyrészt megvizsgáljuk, hogy a 2018-ban végzős válaszadók mekkora hányada volt érintett a munkanélküliségben 2019 folyamán, másrészt azt is elemezzük, hogy a tavalyi adatfelvétel időpontjában munkanélküliek milyen arányban léptek ki a munkanélküliségből és milyen munkaerőpiaci státuszt tudtak elérni. Emellett azoknak a vizsgálatára is kitérünk, akik tavaly még nem voltak állástalanok, de az idej adatfelvételkor már munkanélkülinek vallották magukat.

Elsőként azt vizsgáltuk, hogy a 2019-es év folyamán előfordult-e akár csak egy hónapig, hogy munkanélküliek voltak válaszadóink. Az összes megkérdezett 29%-a (213 fő) volt álláskereső munkanélküli hosszabb-rövidebb ideig a tavalyi év során. 62%-uk legfeljebb 3 hónapig, 17%-uk 4-7 hónapig, 20%-uk pedig 8-12 hónapig volt munkanélküli. Vagyis azt láthatjuk, hogy a döntő többség esetében a munkanélküliség csupán átmeneti állapot volt, azonban több, mint minden harmadik válaszadó hosszabb távon érintett a munkanélküliségben.

Tavaly az összes olyan megkérdezettnek, akit idén is elértünk, 12%-a (86 fő) volt munkanélküli. Kétharmaduknak (67%) 2020-ra sikerült kilépni a munkanélküliségből, azonban jelentős (33%) azok aránya, akik továbbra is állástalanok. 47%-uknak sikerült alkalmazottként elhelyezkedni, további 1% pedig vállalkozó lett. A válaszadók 7%-a visszatért a tanuláshoz, 8%-uk pedig ugyan kilépett a munkanélküliségből és alkalmi munkássá vált, de munkaerőpiaci státuszuk továbbra is bizonytalan.

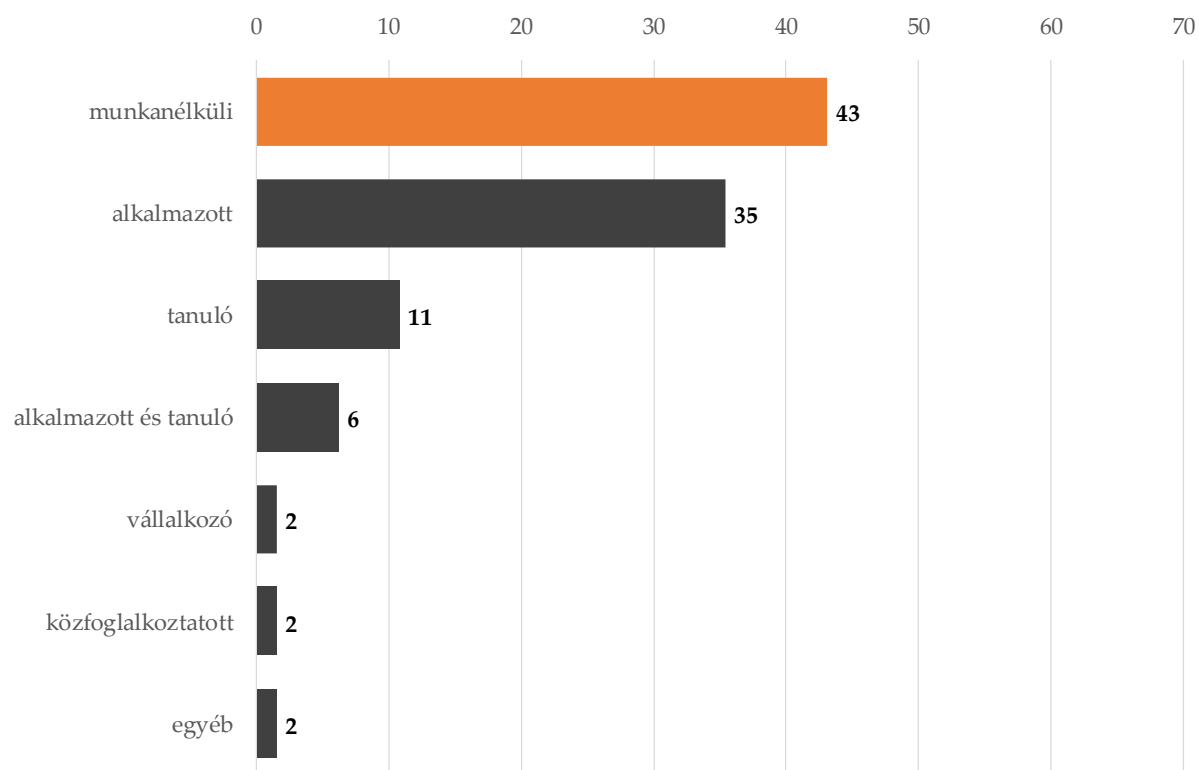
3.4.1. A tavaly munkanélküliek megoszlása az idei munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=86

Forrás: KOVETES_2_2020

Ahogy korábban már említettük, az összes megkérdezett 9%-a (65 fő) munkanélküli jelenleg. 57%-uk tavaly még nem volt munkanélküli, azonban majdnem minden második (43%) fiatal tavaly is állástalan volt a kérdezés időpontjában. A munkanélküliek több mint harmada (35%) az előző adatfelvételkor még alkalmazottként dolgozott, 6%-uk alkalmazotti státusz mellett tanult is, 11%-uk pedig kizárólag tanuló volt. 2-2%-uk válaszolt úgy, hogy a tavalyi évben vállalkozó, illetve közfoglalkoztatott volt.

3.4.2. A jelenleg munkanélküliek megoszlása a tavalyi munkaerőpiaci státuszuk szerint (százalék), 2020, N=65

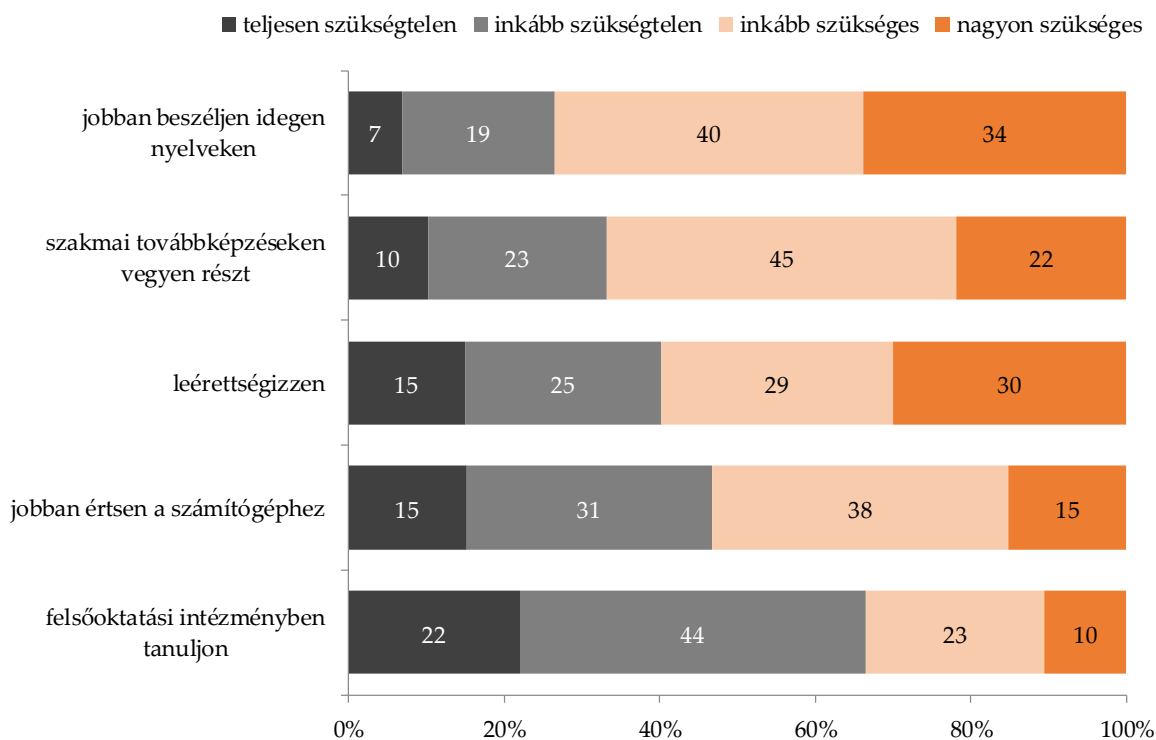

Forrás: KOVETES_2_2020

3.5. A szakképzettek véleménye az előmenetelükhöz szükséges tényezőkről

A 2018-ban végzett válaszadókat arról is kérdeztük, hogy milyen területeken látják úgy, hogy fejlődniük kellene még karrierjük érdekében. A megkérdezettek háromnegyede (74%) úgy látja, hogy saját pályája szempontjából nagyon vagy inkább szükséges, hogy jobban beszéljen idegen nyelveken, 67%-uk szerint pedig a szakmai továbbképzésen való részvétel is nagyon vagy inkább szükséges. Az érettségivel nem rendelkező válaszadók közel 60%-a szerint nagyon vagy inkább szükséges az érettségi megszerzése. A válaszadók több mint fele (15%: nagyon szükséges, 38%: inkább szükséges) úgy látja, szükséges, hogy jobban értsen a számítógéphez, viszont csupán a válaszadók 10%-a szerint nagyon szükséges és 23%-uk szerint inkább szükséges, hogy felsőoktatási intézményben tanuljon.

3.5.1. ábra: A megkérdezettek véleménye arról, hogy saját pályájuk, karrierjük szempontjából mennyire szükségesek az alábbi tényezők, (százalék), 2020, N=529-725

Forrás: KOVETES_2_2020

3.6. Külföldi munkavállalási szándék

Kutatásunkban a külföldi munkavállalási szándékot is vizsgáltuk. A 2018-ban végzett válaszadók 11%-a dolgozott már korábban külföldön, ebből 8% kevesebb, mint három hónapot, és 3% több mint fél évet.

A válaszadók túlnyomó többsége (90%) nem szeretne hosszabb távra külföldre költözni a következő 12 hónapban, 8%-uk viszont szeretne más országba költözni, míg 2%-uk nem tudott válaszolni erre a kérdésre.

Következtetések

Kutatássorozatunk legújabb állomása 2020-ban sok fontos információt szolgáltatott a szakképzett pályakezdők munkaerőpiaci pályájának alakulásáról. A követéses vizsgálat lehetővé teszi, hogy a szakképzettek karrierjének alakulását hosszabb távon is vizsgálni tudjuk. Elemzésünkben egyrészt olyan fiatalok válaszait elemeztük:

- akik 2019 tavaszán szakközépiskolai vagy szakgimnáziumi osztályban végzős tanulóként már válaszoltak a kutatás első adatfelvételének kérdőívére. Esetükben idén az **első utánkövetés** valósult meg, a várható végzésük után 7-8 hónappal.
- akik 2018 tavaszán voltak végzősök és nem csak abban az évben, hanem a várható végzésük után 7-8 hónappal is válaszoltak már a kutatás kérdőívére. Esetükben idén a **második utánkövetés** valósult meg, a várható végzésük után 19-20 hónappal.

A **2019-ben végzett pályakezdők** munkaerőpiaci pozíciójának vizsgálata azt mutatja, hogy közel felük (62%) dolgozik valamilyen formában jelenleg: 49%-uk alkalmazott, 5%-uk alkalmazott és tanuló egyszerre, míg a vállalkozók, alkalmi munkások, közfoglalkoztatottak együttes aránya 8%. A válaszadók csaknem negyede (24%) tanuló. Több, mint minden tizedik (12%) megkérdezett munkanélküli. A munkanélküliség magasabb a szakközépiskolában végzettek körében, mint a szakgimnáziumban végzettek között. Ebből arra következtethetünk, hogy rövid távon a szakgimnazistáknak valószínűleg kedvezőbbek a megfelelő munkahely megtalálását illető esélyei.

A szakképzettek iránti élénk munkaerőpiaci keresletet mutatja, hogy a kérdés időpontjában foglalkoztatott válaszadók háromnegyede (75%) gyorsan, egy hónapnál rövidebb idő alatt el tudott helyezkedni jelenlegi munkahelyén.

A kutatás fontos eredménye, hogy a szakképzett pályakezdők között 7-8 hónappal az iskola elvégzése után jelentős arányban találunk olyanokat, akik nem a saját szakmájukban, vagy egyáltalán nem dolgoznak („kilépők”). A valós munkakínálat mutatója szerint 2020-ban a szakképzett fiatalok közel háromnegyede (69,5%) képezte részét a szakmájára vonatkozó munkakínálatnak és 30,5%-uk hagyta el ezt a munkapiacot. A társadalmi hasznosság mutatója szerint a végzettek 70,8%-a használta valamilyen formában (munka, vagy tanulás során) a megszerzett szakmáját.

Az álláskeresői tervek és megvalósulásuk elemzése azt mutatja, hogy elsősorban az éppen tanult szakmára koncentrálnak keresnek állást a szakképzett pályakezdők, de számottevő (11%) a teljesen eltérő szakmában állást keresők aránya is. Ez utóbbi a második, illetve harmadik állás-preferencia esetében jelentősen magasabb (46%, illetve 41%). A végzetek 59%-a a kérdezéskor tanult szakmájában helyezkedett el első munkahelyén, de azok közül, akik teljesen eltérő szakmában terveztek dolgozni, 24% valóban a tanulttól eltérő szakmában dolgozott. Ez is felhívja a figyelmet a szakképzettek későbbi szakmaváltásának munkaerőpiaci jelentőségére, és a későbbiekben szükséges továbbképzés és átképzés fontosságára, melyhez az alapokat az általános iskolai képzés és a szakképzés során megtanult általános kompetenciáknak (írás, olvasás, számolás) kell biztosítaniuk. Emellett a szakképzettséget nem igénylő, egyszerű betanított munkát végzők is jelentős arányban (13%) jelennek meg a szakképzett pályakezdők között.

Az adatelemzés eredményei azt mutatják, hogy az iskolai végzettség magas arányban „továbböröklődik” a családban: ha az apa szakképzett, akkor ez azt valószínűsíti, hogy gyermeke is szakképzettséget, vagy magasabb iskolai végzettséget szerez, és végül szakképzettként helyezkedik el a munkaerőpiacon. A családi háttér jelentősen befolyásolja a fiatalok iskolai előmenetelét, idegennyelv-tudását és munkaerőpiaci pályafutásukat is, beleértve ebbe az elhelyezkedési esélyeket, az álláskeresői időtartamát, a továbbtanulásra vonatkozó ambíciókat és a munkanélkülivé válás kockázatát is.

Az adatok tanúsága szerint a szakképzett fiatalok általában elégedettek mondhatóak szakképzésben folytatott tanulmányaikkal és munkahelyükkel kapcsolatban. Az adatok szerint azok a megkérdezettek, akik dolgoznak, legkevésbé a fizetésükkel elégedettek.

Az eredmények azt mutatják, hogy a szakképzett pályakezdők jelentős hányadának a továbbtanulás is a munkaerőpiaci pálya fontos részét képezi. A tavalyi végzősök 24%-a továbbra is tanuló státuszú, míg további 5%-uk munka mellett tanul tovább. A jelenleg is tanuló diákok többsége szakgimnáziumban (40%), illetve szakközépiskolában (29%) tanul, míg 9-9%-uk gimnáziumba vagy egyetemre jár, 13%-uk pedig iskolarendszeren kívüli (OKJ-s) képzésben vesz részt. Az érettségig adó képzésekben való részvétel tehát hangsúlyosan jelenik meg a pályakezdők körében. A végzés után továbbra is tanulók 41%-a tanul szakmát jelenleg.

A **2018-ban végzetek** második követéses vizsgálatának eredményei szerint a megkérdezettek több, mint fele (58%) jelenleg alkalmazott, nagyjából negyedük (28%)

továbbra is tanuló, közel tizedük (9%) munkanélküli, 5%-uk pedig alkalmi munkás, gyakornok, diákmunkás. A többi kategóriába a válaszadók csekély hányada sorolható.

A követéses vizsgálat egyik fő előnye, hogy lehetőséget biztosít arra, hogy megvizsgáljuk, hogyan változott a fiatalok munkaerőpiaci státusza tavalyi helyzetükhöz képest.

- A 2019 elején alkalmazottként dolgozó megkérdezettek 85%-a 2020 elején is alkalmazott volt, 7%-uk munkanélkülivé vált. Vagyis a fiatalok döntő többsége meg tudta tartani alkalmazotti státuszát az elmúlt egy év során.
- A tavaly munkanélküli státuszúak közel fele (47%) idén már alkalmazottként dolgozott, harmaduk (33%) még mindig (vagy újra) munkanélküli, 8%-uk alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok, 7%-uk pedig tanuló lett. Tehát a többség ki tudott lépni a munkanélküliségből, ugyanakkor jelentős azok aránya is, akiknek ez nem sikerült.
- A 2019 elején tanuló státuszúak több, mint fele (59%) továbbra is tanuló maradt, negyedükből (24%) alkalmazott, 7%-uk tanuló és egyszerre alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok lett.
- Azok, akik tavaly egyszerre voltak tanulók és alkalmazottak többségében (48%) alkalmazottá váltak idén, ötödük (21%) kizárólag tanuló lett, közel tizedük (9%) munkanélkülivé vált, 9%-uknak nem változott a munkaerőpiaci státusza, 7%-uk tanuló és egyszerre alkalmi munkás, diákmunkás, gyakornok lett.

Az eredmények azt jelzik, hogy a várható végzés után 19-20 hónappal még mindig magas a diákok aránya: a majdnem fele (46%) az ideai adatfelvétel időpontjában is tanuló volt még. Összevetve a tavalyi évvel azt láthatjuk, hogy a tanulók 86%-a tavaly is tanuló volt, míg 14%-uk egyéb munkaerőpiaci státuszokból tért vissza a tanuláshoz.

Az összes megkérdezett közel harmada (67%) dolgozik jelenleg, döntő többségük (88%) alkalmazott, 7%-uk alkalmi munkás, 4%-uk vállalkozó, 1%-uk pedig közfoglalkoztatott. Az alkalmazottként dolgozók többsége (68%) tavaly is alkalmazott volt, 14%-uk tanuló, 10%-uk munkanélküli, 5%-uk pedig tanuló és alkalmazott volt az előző adatfelvételkor.

Fontos eredmény, hogy a megkérdezettek döntő többsége (71%) nagyon gyorsan, kevesebb, mint egy hónap alatt el tudott helyezkedni. A fiatalok többsége családtagok,

ismerősök segítségével találta jelenlegi állását, a második leggyakrabban említett csatorna a tanulószereződés.

A fiatalok zöme elégedettek jelenlegi munkatársaival, munkakörével, munkaidejével és a munkavégzés körülményeivel, az előbbiekhöz képest kisebb részük elégedett a fizetésével és a továbblépési lehetőségekkel.

Lényeges kiemelni, hogy amellet, hogy a fiatalok közel ötöde (23%) úgy véli, szinte mindennek hasznát veszi, amit a szakképzés során tanult, jelentős (25%) azok aránya is, akik úgy látják, hogy a szakképzés során tanultaknak egyáltalán nem veszik hasznát munkavégzésükben.

Fontos kérdés, hogy mennyire és milyen távon érinti a szakképzett pályakezdeket a munkanélküliség. Az összes megkérdezett 29%-a volt álláskereső munkanélküli hosszabb-rövidebb ideig a tavalyi év során. A döntő többség (62%) esetében a munkanélküliség csupán átmeneti állapot volt, azonban több, mint minden harmadik (38%) válaszadó hosszabb távon érintett a munkanélküliségben. A tavalyi adatfelvételkor munkanélküliek közel felének (47%) 2020-ra sikerült kilépni a munkanélküliségből, azonban jelentős (53%) azok aránya, akik továbbra is munkanélküliek. Az összes megkérdezett 9%-a munkanélküli jelenleg. 57%-uk tavaly még nem volt munkanélküli, azonban 43%-uk tavaly is állástalan volt a kérdéses időpontjában.

A kutatási eredmények tehát azt mutatják, hogy a szakképzés kibocsátása nem tekinthető közvetlenül tényleges munkaerőpiaci kínálatnak a továbbtanulás, az átképzés, a munkaerőpiacról történő – rövid vagy hosszú távú – kilépés, valamint a szakmaváltás elterjedt gyakorlata miatt. Látható, hogy a munkaerőpiaci boldogulás jelentős mértékben függ a szakképzett pályakezde család háttérétől, valamint azt is fontos kiemelni, hogy az adatok szakmacsoportok szerint jelentős eltéréseket mutatnak. Ezért a megalapozott döntés szempontjából fontos figyelembe venni a szakképzettek életpályájának sajátosságait is, melyeket leginkább további követéses vizsgálatok képesek feltárni.